Begroting 2022

gemeente ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Leeswijzer 4
Aanbieding 5
Programma 1 | Samenleven 7
Thema 1.1 Meedoen 7
Thema 1.2 Samenleven 12
Thema 1.3 Gezondheid 17
Thema 1.4 Goed Opgroeien 19
Begroting Programma 1 24
Programma 2 | Welzijn en educatie 25
Thema 2.2 Onderwijs (huisvesting) 25
Begroting Programma 2 26
Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling 27
Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme 27
Thema 3.1.2 BioBased Economy 29
Thema 3.1.3 Werkgelegenheid 30
Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen 32
Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides 34
Thema 3.3.2 Afval 36
Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting) 38
Begroting Programma 3 40
Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen 41
Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde 41
Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha 41
Thema 4.3 Biosintrum 43
Thema 4.5 Het Fonds 2018-2022 43
Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad) 44
Thema 4.7 Visie op demografische ontwikkelingen 46
Thema 4.8 Glasvezel 47
Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen 48
Thema 4.10 Regio Deal Zuidoost Friesland 49
Thema 4.11 Haerenkwartier 52
Programma 5 | Openbare orde en veiligheid 54
Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid 54
Begroting Programma 5 55
Programma 6 | Bestuur en dienstverlening 56
Thema 6.1 Bestuur 56

Thema 6.2 Dienstverlening ... 58
Thema 6.3 Financiën ... 59
Begroting Programma 6 ... 61
Paragrafen ... 62
Paragraaf 1 | Lokale Heffingen ... 62
Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 69
Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen ... 78
Paragraaf 4 | Financiering ... 82
Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering ... 86
Paragraaf 6 | Verbonden partijen ... 89
Paragraaf 7 | Grondbeleid ... 95
Paragraaf 9 | Duurzaamheid ... 99
Paragraaf 10 | OWO-Samenwerking ... 101
Begrotingspositie 2022-2025 ... 108
Vertrekpunten programmabegroting 2022-2025 ... 108
Uitgangspunten op basis van bestaand beleid ... 108
Uitwerking heroverwegingen 2022-2025 ... 110
Begrotingsresultaat ... 112
Financieel meerjarenperspectief ... 114
Budgetten per programma ... 114
Financiële positie ... 116
Bijlagen ... 122
A. Kerngegevens ... 122
B. Reserves en voorzieningen 2020-2025 ... 124
C. Overzicht incidentele lasten en baten ... 126
D. Overzicht Taakvelden ... 127
E. Beleidsindicatoren ... 128

Leeswijzer

Leeswijzer

De Programmabegroting 2022 bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. In de beleidsbegroting staan de programma's en paragrafen. Per programma en thema geven we antwoord op de 4 W-vragen: wat willen we bereiken, wat gaan we ervoor doen, wat merkt de inwoner ervan en wat mag het kosten. Een aantal financiële aspecten in de begroting gaat over de programma's heen. Deze beschrijven we in negen paragrafen die een dwarsdoorsnede van de programma's geven.

De financiële begroting bestaat uit de begrotingspositie 2022-2025 (vertrekpunten, uitgangspunten en begrotingsresultaat) en het financieel meerjarenperspectief.

De volgende bijlagen zijn toegevoegd:

- de kerngegevens
- een overzicht van de reserves en voorzieningen 2022-2025
- een overzicht van de incidentele lasten en baten 2022-2025
- een overzicht van taakvelden
- een lijst van beleidsindicatoren. Meer informatie over beleidsindicatoren vindt u op waarstaatjegemeente.nl.

Aanbieding

Aanbieding

Aanbieding
U ontvangt hierbij de Programmabegroting 2022-2025. Dit is de laatste begroting binnen de huidige raadsperiode. Voor een uitgebreidere terug- en vooruitblik van het college verwijzen wij u naar het voorstel 'Samen Verder'. In 'Samen Verder' wordt een voorstel gedaan voor de inzet van het positieve meerjarenperspectief.

Heroverwegingsproces
Bij de Kaderbrief 2021 heeft u ingestemd met het starten van een proces om bij de Kaderbrief 2022 met heroverwegingen te komen. Hierover heeft u een besluit genomen in juli. De besluiten vanuit het heroverwegingsproces zijn in een apart hoofdstukopgenomen in de begroting en deze hebben we verwerkt in deze begroting.
In de periode tussen het besluit van de heroverweging en de begroting hebben ontwikkelingen plaatsgevonden welke in grote mate van invloed zijn op het financieel perspectief. Voornamelijk het besluit over de financiële verwerking van het jeugdbudget heeft hierin een grote bijdrage. Hierdoor is het meerjarenperspectief 2022-2025 positief. Voor de inzet van het positieve meerjarenperspectief doen wij een apart voorstel welke tegelijk met de programmabegroting is aangeboden. Zie hiervoor "Samen verder".

Begrotingsperspectief 2022-2025
Het vertrekpunt voor het opstellen van deze begroting is de Kaderbrief 2022-2025 met de mededeling over de gevolgen van de Meicirculaire 2021 en daarnaast de besluitvorming van juli vanuit het heroverwegingsproces.
In onderstaande tabel is het begrotingsresultaat na besluitvorming heroverwegingsproces weergeven en daarnaast het meerjarenperspectief waarbij de ontwikkelingen na het heroverwegingsproces zijn meegenomen.
Het (structurele) perspectief wijkt af van het gepresenteerde perspectief bij het heroverwegingsproces. Dit komt voornamelijk door een aantal grotere ontwikkelingen:
• het structureel mogen ramen van 75% vanaf 2023 van de rijksmiddelen Jeugd
• lagere indexatie lonen in 2021 welke van invloed zijn op de berekening van 2022 en verder
• hogere besparing door gedetailleerde doorrekening van de afschrijvingslasten van 50% naar 60% van de WOZ waarde

Zie tevens de toelichting in hoofdstuk 'begrotingsresultaat'.

bedragen x € 1.000

Begrotingsresultaat	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Begrotingsresultaat besluit heroverweging				
Saldo baten en lasten	- 186	- 45	228	559
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	- 67	-	-	-
Totaal structureel begrotingsresultaat besluit heroverweging	**- 119**	**- 45**	**228**	**559**
Begrotingsresultaat incl ontwikkelingen na heroverweging				
Saldo baten en lasten	1.579	1.162	1.354	2.222
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	153	86	86	-
Totaal structureel begrotingsresultaat incl ontwikkelingen na heroverweging	**1.732**	**1.248**	**1.440**	**2.222**

Coronacrisis
De afgelopen periode deden we veel om de gevolgen van de coronacrisis te beperken. In juli 2021 zijn we gestart met een herstelplan. Doel van dit herstelplan is bijdragen om de samenleving weer op gang te helpen en de gevolgen van corona zoveel mogelijk te herstellen. We verwachten dit plan grotendeels in 2021 te kunnen uitvoeren.
Zoals u ook kunt zien in de najaarsrapportage 2021 is er, rekening houdend met dit herstelplan, nog steeds een aanzienlijk budget beschikbaar voor corona. De komende periode gaan we kijken waar extra maatregelen nodig zijn. In de begroting 2022 zijn daarom nog geen corona middelen opgenomen. Wij blijven u informeren over coronamaatregelen en de inzet van coronamiddelen via de reguliere P&C cyclus en eventuele aanvullende raadsmededelingen.

Afsluitend
Met deze Programmabegroting 2022-2025 is ons inziens wederom uw Raadsprogramma verwerkt.
We staan er in 2022 goed voor, maar de toekomst kent onzekerheden. We werken ook in 2022 door aan consistent financieel beleid en het realiseren van onze ambities; een 'sociaal, duurzaam en verbonden Ooststellingwerf'.

Programma 1 | Samenleven

Programma 1 | Samenleven

Dit programma ‘Samenleven’ gaat over de Visie op Samenleven 2020-2024 (vastgesteld in oktober 2019). Het programma bestaat uit de vier thema’s/opgaven Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed Opgroeien die in de visie centraal staan. Voor elke opgave noemen we -in lijn met de doelenboom uit de visie- welke maatschappelijke effecten we willen behalen. De doelenboom vindt u hieronder en in groter formaat op https://www.ooststellingwerf.nl/visie-samenleven. Zie ook programma 4.

Er is een aantal gemeenschappelijke regelingen die bijdragen aan de vier thema's:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF): Binnen de Centrumregeling SDF werken Friese gemeenten samen aan beleidsvoorbereiding en de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel is, om waar nodig, specialistische jeugdhulp en ondersteuning te leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF): Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.
- GR SW Fryslân: GR SW Fryslân en Caparis NV dragen bij aan het aanbieden van arbeidsplaatsen voor onze inwoners in het kader van de voormalige wet sociale werkvoorziening. Per 1 januari 2020 is de herstructurering van Caparis afgerond. De GR is aangepast. Alle SW-medewerkers zijn daarin administratief ondergebracht. Wij zijn geen aandeelhouder meer van Caparis en hebben een Dienstverleningsovereenkomst gesloten met Caparis voor de begeleiding en ontwikkeling van onze inwoners met een SW-indicatie.

Thema 1.1 Meedoen

Inleiding

Alle inwoners doen volwaardig mee

In dorpsgesprekken, maar ook tijdens de hackathons, in gesprekken met mensen die met weinig geld rond moeten komen en in contacten met het Gebiedsteam, Scala en andere maatschappelijke organisaties is het onderwerp ‘Meedoen’ een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein. Het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. Voor de Opgave Meedoen zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste werkten we in 2020 doe-agenda's (concrete doelen) uit voor het maatschappelijk effect ‘Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt’ en het effect ‘Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven’. Deze doe-agenda’s zijn in maart 2021 door de raad vastgesteld. De komende jaren werken we de andere maatschappelijk effecten uit in een doe-agenda.

Per 1 januari 2022 is de nieuwe inburgeringswet van kracht. Ook hier is 'meedoen' het centrale thema, vandaar dat we deze oppakken binnen de opgave 'Meedoen' uit de Visie op Samenleven.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen
A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren (faciliteren)
A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen (faciliteren)
A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren)

Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt
B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt (regisseren)
B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder (regisseren)
B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag (*1) (faciliteren)
(Voor maatschappelijk effect B stelde de gemeenteraad in maart 2021 de doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
C1. Mensen zijn tevreden over hun maatschappelijk leven (loslaten)
C2. Mensen zijn zelfredzaam (faciliteren)
C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen (regisseren)
C4. Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen (regisseren)
C5. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving (stimuleren)
(Voor maatschappelijk effect C stelde de gemeenteraad in maart 2021 de doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet
D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen (regisseren).
D2. Mensen maken gebruik van de wegen (stimuleren)
D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen (regisseren)
D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning (stimuleren)

(*1) Hieronder verstaan we: alle inwoners conform definitie CBS behalve inwoners die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Voor inwoners die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt komt een zinvolle dag invulling aan de orde bij opgave Positieve Gezondheid.

Wat gaan we ervoor doen

Maatschappelijk effect A: Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

We willen dat inwoners zo lang mogelijk op de door hen gewenste plek kunnen wonen en hier zelf regie over hebben. Inwoners kunnen verzilver- en blijvers leningen benutten voor onder andere woningaanpassingen. We geven digitaal en op papier informatie over levensloopbestendig wonen en organiseren hier informatiebijeenkomsten over. Het Gebiedsteam ondersteunt en adviseert over levensloopbestendig wonen en regelt zo nodig financiële ondersteuning bij woningaanpassingen. De werkgroep Toegankelijkheid Ooststellingwerf adviseert over de toegankelijkheid van de leefomgeving voor mensen met een beperking. We werken samen met woningcorporaties wat betreft langer thuis wonen. Voor verdere verdieping op dit thema stellen we in 2021 een visie op wonen op, met een uitgebreid onderdeel wonen en zorg.

Maatschappelijk effect B: Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

Wat je aandacht geeft groeit. Onder dit motto werken we aan het op zijn of haar eigen niveau en passend bij de competenties meedoen in onze samenleving. Het ultieme doel dat we nastreven is dat iedere inwoner die dit kan duurzaam participeert op de arbeidsmarkt. We blijven in aansluiting op het beleid (Inclusief Ooststellingwerf, 2019) begeleiding bieden door casemanagers van het Gebiedsteam. Uit de signalen uit de samenleving is o.a. gebleken dat hierin behoefte is aan een vast aanspreekpunt, het werken vanuit de behoefte van de inwoner (omgekeerde toets), het ontschotten van de dienstverlening en nazorg bij plaatsing op een werkplek. Aan al deze zaken wordt gewerkt.

Niet voor iedereen is toetreden tot de arbeidsmarkt haalbaar. We onderzoeken wat wel mogelijk is en werken aan groei. Zo onderzoeken we of inwoners die nu dagbesteding doen door kunnen groeien naar (meer) arbeidsmatige dagbesteding.

Om het effect van deze activiteiten in beeld te krijgen wordt gewerkt aan een tweetal zaken. Enerzijds het gebruik van de Participatieladder met als doel inzicht te krijgen in de stappen die bijstandsgerechtigden zetten richting participeren en re-integreren. Daarnaast wordt gewerkt aan het periodiek meten van de klanttevredenheid van inwoners die aanspraak hebben gemaakt op voorzieningen uit de Participatiewet met als doel inzicht te krijgen of we stappen zetten in bovengenoemde verbeterpunten in de dienstverlening door het Gebiedsteam.

Werkgevers hebben geuit open te staan voor het op zich nemen van een deel van de begeleiding richting werk van mensen uit onze doelgroep. We onderzoeken op kleine schaal of dit werkt en bijdraagt aan het vergroten van kansen op participeren en re-integreren.

Naast genoemde nieuwe activiteiten blijven we gebruik maken van bestaande activiteiten die bijdragen aan het bevorderen van meedoen. Voor de stap naar werk valt te denken aan de inzet van Stichting Werk Ooststellingwerf, maar ook door het ondersteunen van initiatieven die helpen bij het vinden van een zinvolle dag invulling zoals 'Welzijn Op Dorpse Schaal', 'Plek voor Talent' (vrijwilligersvacaturebank), 'Welzijn op Recept' (huisartsen verwijzen door naar bestaande creatieve of sportieve activiteiten en vrijwilligerswerk) en diverse activiteiten gericht op ontmoeten en activering. Ook blijven we actief samenwerken in de regio, zodat ook onze inwoners en ondernemers kunnen profiteren van kansen die dit biedt.

Maatschappelijk effect C: Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
Wetswijzigingen
We volgen de recente wetswijzigingen op het gebied van schuldhulpverlening. De wet geeft ons taken, plichten, maar ook beleidsvrijheid. We implementeren de wetswijzigingen en zorgen dat de implementatie aansluit bij de Visie op Samenleven en indicatoren uit Doe-agenda C.

Wij vervullen de wettelijke taak in het kader van vroeg signalering van schulden en benaderen inwoners met mogelijk financiële problemen in een vroegtijdig stadium. We geven de inwoner aandacht en bieden ondersteuning wanneer dit gewenst is.

Wij hanteren een gewijzigd beleid voor wat betreft de beslagvrije voet van onze inwoners.

Wij geven invulling aan het adviesrecht bij schuldenbewind. We zorgen hiermee dat de inwoner op de juiste plaats binnen de keten van financiële dienstverlening terecht komt vanuit het credo ‘lichte ondersteuning waar mogelijk, zwaar waar nodig’. We monitoren de inzet van bewindvoering op grond van schulden, omdat wij vinden dat de inwoner zo snel mogelijk een passende oplossing voor een schuldsituatie moet krijgen.

De genoemde wetswijzigingen dragen in elk geval bij aan de indicatoren ‘Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen’ en ‘Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen ‘.

We (her-)schrijven ons schuldhulpverleningsbeleid op onderwerpen die niet in Doe-agenda C zijn opgenomen. Dit beleid heeft een directe link met de indicatoren en inspanningen die al in de Doe-agenda zijn opgenomen, maar concretiseert de invulling van wettelijke schuldhulpverleningstaken.

We werken aan een maatwerkgerichte inzet van onze minimaregelingen. We starten daarom het onderzoek naar een maatwerkbudget in de vorm van een pilot. Een maatwerkbudget moet bijdragen aan een meer vraaggericht en helder aanbod van ondersteuning. Een maatwerkbudget moet, met of naast, bestaande minimaregelingen bijdragen aan het wegnemen van financiële belemmeringen die het meedoen van onze inwoners in de weg kunnen staan.

We dragen bij aan het creëren van een samenhangende keten van financiële dienstverlening. Dit doen we met bestaande partners. Financiële dienstverlening moet toegankelijk zijn voor onze inwoner en het aanbod helder. We werken aan concrete afspraken binnen de keten ‘wie doet wat?’ en starten met de ontwikkeling van een routekaart voor financiële dienstverlening. We werken daarmee aan verheldering van de toegang tot schulddienstverlening, zodat inwoners en verwijzers duidelijk hebben waar ze met hun vraag terecht kunnen.

Afsluitend verzorgen we de financiële ontzorging en financiële zelfredzaamheid als onderdeel van de uitvoering van de nieuwe inburgeringswet die per 1 januari 2022 in werking treedt. Het ontzorgen doen we door vaste lasten, zoals huur, gas, water en licht de eerste 6 maanden voor statushouders te betalen vanuit de bijstandsuitkering. Daarnaast bieden we de statushouders ondersteuning bij alles wat met financiën te maken heeft met als doel dat deze hier zich zelfstandig mee kan redden.

Maatschappelijk effect D: Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet
Soms hebben inwoners ondersteuning nodig. Wij bieden hen een vangnet. Zij kunnen terecht bij het Gebiedsteam om ondersteuning te krijgen of te regelen. We monitoren de klanttevredenheid doorlopend. We faciliteren vrijwilligers om proactief inwoners van 75+ te bezoeken om hen te informeren en eventuele behoeften te signaleren (preventief huisbezoek). We faciliteren diverse organisaties om inwoners te informeren over (financiële) regelingen en er gebruik van te maken. De bibliotheek biedt ondersteuning aan inwoners bij het omgaan met de digitale overheid (informatiepunt digitale overheid). We onderhouden www.ooststellingwerf.nl met informatie over bestaande activiteiten en initiatieven in de dorpen en ondersteuningsmogelijkheden. We brengen jaarlijks de Regelingenwijzer uit met alle (financiële) regelingen voor inwoners. We zetten, naast de website, ook andere communicatiemiddelen in om inwoners te laten weten wat het Gebiedsteam is en hoe men daar gebruik van kan maken. In 2022 werken we verder aan doorontwikkeling van het Gebiedsteam. Onder meer op het gebied van de toegang en ontschot werken.

Wat merkt de inwoner ervan

A. Mensen wonen op de door hun gewenste plek
B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt
C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
D. Mensen maken indien nodig gebruik van het aanwezige vangnet

Wat mag het kosten

De bestaande budgetten zijn leidend voor de visie op Samenleven.

Eigen bijdrage Wmo
De eigen bijdrage die inwoners moeten betalen voor gebruik van voorzieningen uit de Wmo is voor iedereen gelijk (abonnementstarief). Lokaal, provinciaal en landelijk wordt oppositie gevoerd om dit tarief net als voorheen inkomensafhankelijk te maken.

Nieuwe inburgeringswet:
Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor de invoering en voor de uitvoering van de nieuwe wet. In de meicirculaire 2020 is de verdeling hiervan aangegeven. De uitvoering van de wet is uitgesteld van 1 juli 2021 naar 1 januari 2022. De middelen voor de uitvoering in 2021 zijn om deze reden ingetrokken. Wel stelt het Rijk extra middelen ter beschikking voor dienstverlening die, in de geest van de nieuwe wet, aan de groep statushouders (die door het uitstel vallen onder de huidige wet) kan geven . De middelen die voor onze gemeente beschikbaar zijn gekomen zijn ook aan de lastenzijde van de begroting verwerkt.
Participatie werkdeel:
Bij de heroverweging is besloten het budget voor participatie werkdeel te verlagen dit op basis van het huidige uitkeringsbestand. Mocht uit monitoring blijken dat het aantal bijstandsgerechtigden toch stijgt waardoor er een tekort aan middelen wordt verwacht en we niet de dienstverlening kunnen bieden die nodig is om hen mee laten participeren en re-integreren dan zal alsnog aanspraak gedaan worden op deze middelen. Als norm hiervoor nemen we een toename 15 bijstandsgerechtigden.

Heroverwegingen 2022-2025

- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de eigen bijdrage voor Wmo vervoer te verhogen van € 0,18 naar € 0,20 per 2023 en hiermee vanaf 2023 € 4.500 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om een opstaptarief voor Wmo vervoer te hanteren van € 1 per rit per 2023 en hiermee vanaf 2023 € 26.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het budget van het participatie werkdeel te verlagen en hiermee vanaf 2022 € 100.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om voor de pilot leerwerkcentrum in 2022 € 25.000 beschikbaar te stellen vanuit de Reserve Sociaal domein.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de ramingssystematiek voor levensonderhoud aan te passen en daarmee vanaf 2022 € 200.000 te besparen.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Doe-agenda B Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt 2021
- Doe-agenda C Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven 2021
- Re-integratieverordening Participatiewet 2017
- Verordening Tegenpresentatie 2015
- Maatregelenverordening 2018
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag 2015
- Verordening Individuele Studietoeslag 2015
- Handhavingsverordening 2015
- Verordening Verrekening Bestuurlijke Boete bij Recifice 2015
- Verordening adviesraad sociaal domein gemeente Ooststellingwerf 2015

Thema 1.2 Samenleven

Inleiding

Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn actief voor een sociale en vitale gemeenschap
Samenleven is een onderwerp dat erg leeft in de gemeente. Inwoners vinden ‘elkaar ontmoeten’, ‘elkaar ondersteunen’ en activiteiten en verenigingen in de dorpen en in de buurten belangrijk. We staan in contact met de dorpen, met clubs en verenigingen om de gevolgen van corona zo goed mogelijk op te vangen. Voor de Opgave Samenleven zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) drie maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste hebben we in 2020 plannen uitgewerkt voor het maatschappelijk effect ‘*Mensen maken gebruik van de sociale-, culturele- en sportinfrastructuur*’. Deze doe-agenda is in maart 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. De komende jaren werken we de twee andere maatschappelijk effecten uit in een doe-agenda.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden

E1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen (loslaten)
E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap (faciliteren)
E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten (faciliteren)
E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid (stimuleren)

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

F1. Mensen helpen elkaar (faciliteren)
F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op (faciliteren)
F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen (faciliteren)
F4. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren)

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten (faciliteren)
G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur (stimuleren)
G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving (stimuleren)
G4. Er is een actief verenigingsleven (loslaten)
G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving (faciliteren)
(Voor maatschappelijk effect G stelde de gemeenteraad in maart 2021 een doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Wat gaan we ervoor doen

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden
We faciliteren diverse organisaties en activiteiten die bijdragen aan de betrokkenheid en binding binnen de gemeenschap. Kunst en cultuur, welzijns- en sportactiviteiten zijn een bindmiddel voor de samenleving. We bieden activiteiten specifiek voor statushouders waardoor zij aansluiting vinden bij de gemeenschap. We zetten in op laagdrempelige en informele dagactiviteiten in dorpen en buurten (bijvoorbeeld Welzijn op dorpse schaal). In het programma aandachtsgebieden werken we aan het versterken en behouden van de leefbaarheid en de sociale cohesie in het Haerenkwartier in Oosterwolde en in Haulerwijk. We werken de lokale inclusie agenda uit, hetgeen bijdraagt aan verbinding en verbonden voelen. Buurtbemiddeling ondersteunt inwoners bij conflicten in hun buurt. VraagElkaar helpt mensen om met elkaar in contact te komen en eenzaamheid tegen te gaan.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
We faciliteren en stimuleren vrijwilligerswerk en onderling contact tussen inwoners. De opbouwwerkers helpen inwoners om initiatieven verder te brengen en versterken de burgerkracht en samenredzaamheid. We ondersteunen de dorpen en buurten met dorpsbudgetten die ze vrij mogen besteden aan zaken die bijdragen aan de leefbaarheid en onderlinge betrokkenheid. Het Fonds biedt mogelijkheden om initiatieven van onderop financieel te ondersteunen. Onze dorpencoördinatoren bieden ondersteuning aan de structuren in de dorpen en wijken en zijn verbinders tussen de dorpen en de gemeente. We stimuleren informatie-uitwisseling en onderling contact tussen gemeente en de dorpen door de nieuwsbrief 'Dorpen en wijken Ooststellingwerf' voor bestuurders van Plaatselijk Belang Verenigingen en bewonerscommissies, die ongeveer 6 keer per jaar verschijnt.

Het Gebiedsteam biedt informatie aan mantelzorgers en is aanspreekpunt voor mantelzorgers met ondersteuningsvragen. De mantelzorgconsulent houdt zich bezig met lotgenotencontact en het voorkomen van overbelasting (zie doe-agenda I 'Ouder worden'). Er is ook aparte aandacht voor jonge mantelzorgers (zie opgave Goed Opgroeien). We subsidiëren het Alzheimercafé om inwoners die te maken hebben met dit ziektebeeld (waaronder veel mantelzorgers) te ondersteunen. In steeds meer dorpen is laagdrempelige dagbesteding, dit helpt mede om mantelzorgers te ontlasten.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur
In maart 2021 heeft de gemeenteraad de bij dit maatschappelijk effect horende doe-agenda vastgesteld. In de doe-agenda zijn, in samenspraak met inwoners en maatschappelijke organisaties, elf doelen benoemd, waarmee het beoogde maatschappelijke effect dichterbij gebracht kan worden.

Doel 1 Er is een basis aan kunst- en cultuurvoorzieningen
We ondersteunen diverse organisaties en activiteiten op het gebied van kunst en cultuur, cultuurbevordering en cultuurbehoud (bv kunstwerken, de bibliotheek en de muziekfederatie).

Doel 2 Kinderen zijn jong vaardig in bewegen
De werkgroep 'van jongs af vaardig in bewegen' van het Lokaal Sport- en beweegakkoord ontplooit in samenwerking met de buurtsportcoaches diverse activiteiten; waaronder monitoring van de beweegvaardigheid van alle groepen in het basisonderwijs, voorbeeldlessen, lesmaterialen en pauzespeelmateriaal voor het basisonderwijs, risicovol(plein)spelen, vakantieactiviteiten, kennismakingsprojecten samen met de sportverenigingen/sportscholen en sportieve activiteiten bij de kinderopvang.

Doel 3 Het sport- en beweegaanbod voor ouderen in de gemeente voldoet aan hun behoeften en stimuleert tot bewegen
In veel dorpen wordt vanuit de dorpshuizen, zorginstellingen en de sportverenigingen een sportief aanbod van activiteiten voor ouderen georganiseerd. Dit gebeurt vaak in samenwerking met de Buurtsport. Vanuit het Lokaal Sport-en beweegakkoord wordt door de themagroep "Inclusief sporten en bewegen" gewerkt aan het verkrijgen van een totaaloverzicht van alle beweegactiviteiten voor ouderen en gehandicapten in Ooststellingwerf om zo te achterhalen waar nog de behoefte bestaat aan meer activiteiten.

Doel 4 Inwoners hebben eenvoudig toegang tot actuele informatie over het complete aanbod van sociale, culturele en sportactiviteiten
De gemeente en de bibliotheek zijn, in samenwerking met een groepje actieve inwoners, bezig om één activiteitenkalender voor heel Ooststellingwerf te realiseren.

Doel 5 Betere afstemming tussen organisatoren van sociale, culturele en sportactiviteiten
Eén activiteitenkalender voor heel Ooststellingwerf zal overzicht geven en helpen bij afstemming tussen organisaties.
Vanuit het Lokaal Sport-en beweegakkoord themagroep "Inclusief sporten en bewegen" is de website www.beweegplein.nl opgezet met al het sportaanbod per sport en per dorp in onze gemeente. Deze website wordt ook benut voor het afstemmen van vraag en aanbod in het gebruik van sportaccommodaties. Er zijn verschillende initiatieven van organisaties op sportief, cultureel en sociaal gebied om samen te werken en hun activiteiten af te stemmen.

Doel 6 Knelpunten in fysieke toegankelijkheid accommodaties waar mogelijk oplossen
De werkgroep Toegankelijkheid adviseert over het verbeteren van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van openbare gebouwen en publiek bestemde ruimte.

Doel 7 Alle doelgroepen komen in aanraking met kunst en cultuur.
In samenwerking met de instellingen gaan we bekijken hoe we het bereik van verschillende doelgroepen kunnen vergroten.

Doel 8 Ontmoetingsplek realiseren in dorpen waar daaraan behoefte is
Gemeente, opbouwwerk, maatschappelijke organisaties, verenigingen en inwoners werken samen om ontmoetingsplekken te realiseren. In Appelscha gaat de nieuwe dorpskamer van start; in Oosterwolde Noord wordt onderzocht hoe de vrijkomende Griffioenlocatie een ontmoetingsruimte kan worden; als onderdeel van de wijkvernieuwing Haerenkwartier werken we aan de Buurtkamer Haerenkwartier; in Haulerwijk lopen verschillende projecten, die gaan bijdragen aan meer ontmoetingsmogelijkheden.

Doel 9 Accommodaties worden optimaal gebruikt
Zie bij doel 5 informatie over www.beweegplein.nl. Er is een grote bereidheid bij sportverenigingen om hun accommodaties te delen. Er wordt steeds meer samengewerkt tussen sportverenigingen betreffende gebruik, beheer en exploitatie van sportaccommodaties. Ook met andere partners (dorpshuizen/commerciële organisaties) wordt steeds meer samengewerkt en accommodaties gedeeld.

Doel 10 Meer vrijwilligers
Plek voor Talent van Scala brengt vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties samen, ondersteunt en faciliteert hen (bijvoorbeeld met cursussen). Er is een collectieve verzekering voor vrijwilligers in Ooststellingwerf. In samenwerking met Scala proberen we meer vrijwilligers te werven en het bereik van Plek voor Talent te vergroten.

Doel 11 Oplossingen creëren voor het tekort aan bestuursleden bij verenigingen en organisaties
Opbouwwerkers en/of bestuurscoach ondersteunen organisaties bij het vinden van creatieve oplossingen. We onderzoeken welke vorm van hulp organisaties de meeste steun biedt.

Wat merkt de inwoner ervan

E. Mensen voelen zich verbonden
F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

Wat mag het kosten

De bestaande budgetten zijn leidend voor de visie op Samenleven.

- Er is jaarlijks € 65.000 beschikbaar voor Wijk- en dorpsbudgetten. Ieder dorp krijgt € 2.500 en € 1 per inwoner.
- Er is voor de jaren 2020 t/m 2022 jaarlijks € 20.000 beschikbaar als activiteitenbudget voor het Lokaal Sportakkoord.
- Binnen Aandachtsgebieden Ooststellingwerf 2020-2023 is €180.400 beschikbaar voor de realisatie van de Buurthuiskamer Haerenkwartier.
- Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u krediet en budget voor kapitaallasten beschikbaar gesteld voor het vernieuwen van de voetbalaccommodaties in Oosterwolde en Haulerwijk via de zogenaamde 1/3 regeling.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten € 135.000 structureel beschikbaar te stellen voor opbouwwerk.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten de verhoging van € 10.000 van de subsidie aan stichting kunstwerf die t/m 2021 heeft plaatsgevonden structureel te maken en u heeft hiervoor budget beschikbaar gesteld.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten in te zetten op een terughoudender rol voor de gemeente bij de visie op Samenleven en hiermee € 40.000 vanaf 2023 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten in te zetten op interventies met aantoonbare bijdragen aan maatschappelijke effecten in sociaal domein en hiermee € 100.000 in 2023 te besparen en € 200.000 vanaf 2024. De uitwerking vindt plaats bij de Begroting 2023.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten en aantal budgetten binnen het sociaal domein te verlagen en hiermee € 40.000 te besparen vanaf 2023. Het gaat hier om de budgetten armoedebeleid, mantelzorg, vrijwilligersbeleid en gezondheidsbeleid. De uitwerking vindt plaats bij de Begroting 2023.
- Vanuit het Rijk wordt al vele jaren een rijksbudget beschikbaar gesteld voor de Buurtsport. Dit Rijksbudget wordt aangevuld met financiële middelen door de gemeente vanuit o.a. lokaal sportbeleid en door andere lokale partners zoals Comprix, Tjongerwerven en Scala.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Sport- en beweegnota zuidoost Friesland 2017-2021
- Lokaal Sport-en beweegakkoord (2020)
- Ontwikkelrichting wijkvernieuwing Haerenkwartier

Thema 1.3 Gezondheid

Inleiding

In het Gebiedsteam, de hackathon Armoede, de hackathon Eenzaamheid en in de gesprekken met huisartsen komt het onderwerp gezondheid naar voren als belangrijk. Ook de feiten en cijfers over gezondheid in onze gemeente gaven aanleiding om dit te kiezen als één van de vier centrale opgaven in De Visie op Samenleven. Daarnaast hebben we een wettelijke taak op dit terrein en moeten we lokaal invulling geven aan de landelijke gezondheidsnota (2020). Verder is een Fries Preventie Plan opgesteld, met ambities die we in de doe-agenda's verwerken. Overigens zien we gezondheid niet alleen als doel op zich, maar ook als een middel om andere doelen (opgaven) te bereiken. Voor de Opgave Gezondheid benoemen we in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste stelde de gemeenteraad begin 2021 een doe-agenda met concrete doelen vast voor het maatschappelijk effect *'Mensen ervaren dat er rekening gehouden wordt met het proces van ouder worden.'* Hierna werken we plannen en concrete doelen uit voor het maatschappelijk effect *'Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen'*. Hiervoor investeerden we in 2019 en 2020 al in kennis en implementatie van het gedachtegoed Positieve Gezondheid. Dit is een belangrijk uitgangspunt in ons beleid. De nadruk ligt op eigen regie, veerkracht, zingeving en het aanpassingsvermogen van de inwoner en niet op de (fysieke) beperking of ziekte.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
H1. Mensen voelen zich gelukkig, geaccepteerd en vinden zingeving in hun leven (loslaten)
H2. Mensen bewegen voldoende (stimuleren)
H3. Mensen vinden (tijdig) ondersteuning bij psychische klachten (regisseren)
H4. Mensen beperken hun middelengebruik, laten zich hierdoor niet belemmeren in het functioneren (deels regisseren, deels stimuleren)
H5. Mensen zijn goed geïnformeerd over gezond leven (faciliteren)
H6. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden en hebben toegang tot ondersteuning bij hun gezondheid (regisseren)

Maatschappelijk effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden
I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente (stimuleren)
I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling (faciliteren)
(Voor maatschappelijk effect I stelt de gemeenteraad eind 2020 een doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Maatschappelijk effect J. Mensen voelen zich veilig
J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld (regisseren)
J2. Mensen zijn weerbaar (faciliteren)
J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties (regisseren)

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving
K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk (regisseren)
K2. Mensen gaan graag naar buiten (loslaten)
K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving (regisseren)

Wat gaan we ervoor doen

Maatschappelijk effect H: Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
We subsidiëren vele activiteiten die bijdragen aan de positieve gezondheid van onze inwoners en werken hier samen met huisartsen en zorgverzekeraars aan. We zetten ons in om de gezondheidsachterstanden te verkleinen en fysieke gezondheid te stimuleren. We worden JOGG-gemeente (Jongeren op Gezond Gewicht). De buurtsportcoaches stimuleren bewegen voor allerlei doelgroepen. Ouders en jeugdigen kunnen in de huisartsenpraktijk en sinds 2020 ook in een aantal scholen terecht met vragen bij de jeugdconsulenten van het Gebiedsteam. Het Gebiedsteam ondersteunt mensen met psychische klachten of regelt zorg op maat. Via de GGD/Jeugdgezondheidszorg bieden we integrale vroeghulp (vroegtijdig onderkennen van problematiek bij kinderen van 0-7 jaar). We voeren de Wet Verplichte GGZ uit, gericht op de aanpak voor mensen met psychosociale problemen.

We blijven inzetten op alcohol- en drugspreventie voor alle leeftijden. Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) is beschikbaar voor ondersteuning en hulp aan inwoners en biedt cursussen. We ondersteunen sportverenigingen om het alcoholgebruik in sportkantines te beperken en de leeftijdsgrens van 18 jaar strikt te handhaven. Hier ligt een verbinding met het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024. Voor de aanpak gericht op jeugdigen, zie opgave 'Goed Opgroeien'.

Maatschappelijk effect I: Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden (uitgewerkt in doe-agenda Gelukkig en Gezond Ouder Worden (maart 2021)
In de doe-agenda werken we aan een samenhangend pakket van maatregelen om onze gemeente (nog) meer leeftijdsvriendelijk en dementievriendelijk te maken. Maar ook in de huidige situatie dragen we daar aan bij. De buurtsportcoaches bieden diverse beweegmogelijkheden voor (dementerende) ouderen. We bieden mantelzorgondersteuning en -waardering, onder andere voor mantelzorgers van mensen met dementie. We subsidiëren het Alzheimercafé. Vrijwilligers bezoeken proactief inwoners van 75+ om hen te informeren en eventuele behoeften te signaleren. Het Gebiedsteam is het aanspreekpunt voor inwoners die te maken krijgen met dementie en daardoor een ondersteuningsvraag hebben. We hebben een mantelzorg consulent aangesteld en een projectleider voor de uitvoering van de Doe Agenda Gelukkig ouder worden.

We ondersteunen tal van organisaties in onze gemeente voor een waardevol activiteitenaanbod op het gebied van sport, ontmoeten, kunst en cultuur. Waar nodig bieden we als gemeente geïndiceerde dagbesteding, maar daar waar gewenst en mogelijk helpen we mensen om een zinvolle daginvulling te vinden in het informele circuit (denk aan Welzijn op Dorpse Schaal).

Maatschappelijk effect J: Mensen voelen zich veilig
Scholen, jeugdhulpverleners, jongerenwerk e.a. werken bij zorgelijke situaties met de verwijsindex en de meldcode huiselijk geweld. Via de gemeenschappelijke regeling bekostigen we Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. We betalen mee aan de Kindertelefoon. Met de OWO-gemeenten participeren we in de pilot MDA++ (samenwerkingsverband voor intensieve gezinshulp en integrale aanpak van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling).

Maatschappelijk effect K: Mensen leven in een gezonde leefomgeving
In het programma Omgevingswet en -visie is gezondheid een vast onderdeel en opgenomen in de (concept) omgevingsvisie. We doen mee aan de pilot GO! Noord (Gezonde Omgeving, welke interventies werken, onderzoek van RIVM). In de aandachtsgebieden investeren we onder meer in de verbetering van de fysieke leefomgeving.

Wat merkt de inwoner ervan

H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden
J. Mensen voelen zich veilig
K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

Wat mag het kosten

- De bestaande budgetten zijn leidend voor de visie op Samenleven. Voor 2022 krijgen we nog GIDS gelden en er zijn middelen van VWS beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Preventie en Handhavingsplan Alcohol en Middelen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten vanaf 2022 € 45.000 structureel beschikbaar te stellen voor eenzaamheidsbeleid.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten vanaf 2022 € 50.000 structureel beschikbaar te stellen voor positieve gezondheid/bloeizones.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten vanaf 2022 € 7.500 structureel beschikbaar te stellen voor dementievriendelijke gemeente.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Doe-agenda 'Gelukkig en gezond ouder worden' 2021
- Doe-agenda 'Iedereen doet en ontmoet' 2021
- Sport- en beweegnota zuidoost Friesland 2017-2021
- Lokaal sportakkoord (2020)
- Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Gemeenschappelijke regelingen GGD, binnen VRF.
- Herstelnota Corona?

Thema 1.4 Goed Opgroeien

Inleiding

Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkel

Voor een fijne jeugd is het nodig dat kinderen opgroeien onder goede omstandigheden. Ouders, familie, buren, kinderopvang, scholen, verenigingen en andere organisaties spelen hierin allemaal een rol. De gemeente heeft veel wettelijke taken rond de ontwikkeling van kinderen. Ook in het raadsprogramma is veel aandacht voor jeugd en preventie, zodat kinderen een goede start maken in het leven. Voor de Opgave Goed Opgroeien zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste werkten we in 2020 plannen en concrete doelen uit voor het maatschappelijk effect *'Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien'*. Deze hebben we in maart 2021 ter vaststelling voorgelegd aan de Raad. In 2021 werken we verder aan de uitvoering van deze doe-agenda en maken we een planning voor het opstellen en uitvoeren van de doe-agenda's op de thema's:

- Jeugdigen zijn weerbaar;
- Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders en;
- Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal.

Wat willen we bereiken

Per maatschappelijk effect zijn in de doelenboom uit de Visie op Samenleven indicatoren benoemd, die een indicatie geven van de mate waarin het maatschappelijk effect wordt behaald. Voor de opgave Goed Opgroeien zijn dat de volgende maatschappelijke effecten (L t/m O) en indicatoren (L1 t/m O4). Per indicator staat vermeld voor welke rol de gemeente kiest bij het betreffende onderwerp.

Maatschappelijk effect L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien (faciliteren)
L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)
L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)
L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)

Maatschappelijk effect M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders
M1. Jeugdigen worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid (loslaten)
M2. Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieve programma's (stimuleren)
M3. Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk) (regisseren)
M4. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
M5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties bij hun opvoedvragen (regisseren)

Maatschappelijk effect N. Jeugdigen zijn weerbaar
N1. Jeugdigen ontwikkelen sociale vaardigheden (loslaten)
N2. Jeugdigen kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen (faciliteren)
N3. Jeugdigen hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld (deels regisseren, deels stimuleren)

Maatschappelijk effect O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund (regisseren)
O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen (stimuleren)
O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI (stimuleren)
(Voor maatschappelijk effect O stelde de gemeenteraad maart 2021 een doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Wat gaan we ervoor doen

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

Als gemeente stimuleren we de ontwikkeling van het jonge kind en zetten we in op het voorkomen van achterstanden. We faciliteren dit door peuteropvang en bij (dreigende) achterstanden kan een kind gebruik maken van het taalstimuleringsaanbod van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Voor- en vroegschoolse educatie beoogt onderwijsachterstand van deze kinderen te voorkomen of te verminderen zodat ze meer kans hebben in het onderwijs. VVE is gericht op met name taalachterstanden, sociale-emotionele ontwikkeling en motorische ontwikkelingen. Daarnaast hebben de Stapprogramma's aantoonbaar positieve effecten op de ontwikkeling van de kinderen en stimuleren ze de interactievaardigheden van hun ouders. Pedagogisch medewerkers in de peuterspeelzaal begeleiden, ondersteunen en stimuleren de kinderen in hun ontwikkeling. JGZ beoordeelt hoe het staat met de taalontwikkeling (indicatiestelling VVE). De Consulent Onderwijs Jonge Kind (COJK) volgt het kind en geeft beredeneerd advies voor de plaatsing in een passende onderwijsplek. Door integrale vroeghulp wordt problematiek bij kinderen vroegtijdig gesignaleerd. Vanuit Scala, de scholen en de verschillende verenigingen zijn er activiteiten voor ouders, kinderen en jongeren. Buurtsportcoaches stimuleren jeugdigen om hun fysieke talenten te ontplooien door beweging en hebben aandacht voor de motorische ontwikkeling van kinderen. Via diverse kindregelingen nemen we financiële belemmeringen om mee te doen aan activiteiten (bv zwemles, sporten, cultuur) weg. Om te zorgen dat leerlingen naar school gaan, verzorgt de gemeente leerlingenvervoer voor de kinderen die niet zelfstandig kunnen reizen. In samenwerking met scholen, leerplichtambtenaar, Gebiedsteam en zorgpartijen zetten wij ons in om thuiszitters en voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) te voorkomen en te zorgen dat zij minimaal een startkwalificatie halen. We blijven inzetten op het voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid. We houden samen met de GGD toezicht op de kwaliteit van Kinderopvang.

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders

Preventie begint bij (aanstaande) ouders en jonge kinderen. Er is in de gemeente Ooststellingwerf een sluitend palet van zorg en ondersteuning voor de eerste 1.000 dagen van het kind. Dit bestaat uit de cursus Prenatale Voorlichting en Voorzorg en Vroegsignalering (Kansrijke start). Waar nodig ondersteunen we ouders ook later in de opvoeding, bijvoorbeeld met programma's als Stevig Ouderschap, Voorzorg, Integrale Vroeghulp of individuele hulpverleningstrajecten.

Jeugdwerkers uit het Gebiedsteam ondersteunen jeugdigen en gezinnen waar nodig. Het Gebiedsteam is laagdrempelig beschikbaar via de huisartsen en op een aantal scholen. Via Triple P-bijeenkomsten (Positive Parenting Program) bieden we opvoedingsondersteuning voor ouders met kinderen van 0 tot 16 jaar. Ook ouder-kind activiteiten, Instapje, Opstapje en Opstap ondersteunen ouders bij de opvoeding en bieden laagdrempelige mogelijkheden om hulp te krijgen bij opvoedvragen.

Maatschappelijk effect N: Jeugdigen zijn weerbaar

We investeren in het activeringsprogramma Young leaders voor jeugd uit Haulerwijk. Doel is jongeren te stimuleren in hun ontwikkeling tot zelfbewuste personen die verantwoordelijkheid willen nemen in hun buurt. We voeren in samenwerking met anderen preventieve activiteiten uit, bijvoorbeeld 'Nuchter over gewicht', Nuchtere Fries (alcohol) en de gezonde sportkantine. We sluiten aan bij de uitgangspunten van positieve gezondheid. Ook zijn er preventieprogramma’s gericht op weerbaarheid (denk aan Rots en Water). Op de scholen krijgen kinderen en jongeren preventielessen over gamen, alcohol, roken en drugs. Scholen, Gebiedsteam en jongerenwerk werken samen met Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) om een (beginnende) verslaving bij jongeren te signaleren, te bespreken en aan te pakken.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
Deze Doe agenda is in 2020 en het eerste kwartaal van 2021 concreet uitgewerkt in onderstaande doelen.

Doel 1 : Professionals signaleren (dreigende) problemen preventief en we zijn zichtbaar aanwezig op plaatsen waar ouders en jeugdigen zijn
We richten ons op dit onderdeel op het bewust maken van inwoners wanneer zij zorgen maken over iemand in de omgeving. Over een opvoedingssituatie, over psychische vraagstukken, ernstige eenzaamheid of financiële problemen. Mensen weten vaak niet wat ze met deze signalen moeten doen of twijfelen of zij zich met de situatie moeten bemoeien. We willen daarom het Gebiedsteam meer onder de aandacht brengen van inwoners en we starten een campagne waarin we inwoners bewust maken en informeren wat zij in een situatie waarin ze zich zorgen maken kunnen doen en waar zij zich kunnen melden. Daarnaast zetten we waar nodig op een rij welk hulpaanbod beschikbaar is voor ouders en kinderen (van alle leeftijden) zodat zij deze informatie aan ouders kunnen geven en deze informatie actief verspreiden.

In 2022 willen we verder kijken in hoeverre het opzetten van buurtnetwerken een meerwaarde kan hebben. We werken verder preventief aan het voorkomen van problematiek bij scheiding. We zetten in op het eerder in beeld krijgen van kinderen in een scheidingssituatie en waar nodig, het bieden van snelle en passende hulp. Aan het kind en de ouder(s). Dit zodat kinderen zo min mogelijk last hebben van de scheiding. We sluiten aan bij het landelijke programma 'Scheiden zonder schade' en het provinciale programma 'Kind in beeld bij echtscheiding'.

Doel 2 : We sluiten aan bij kwetsbare gezinnen en hun omgeving en zijn vindbaar voor hen.
Van belang is dat inwoners de gemeente weten te vinden en dan ook de juiste en meest passende vorm van hulp ondersteuning ontvangen. Onze gebiedsteammedewerkers hebben een specialisatie in problematiek bij jonge inwoners en ouders. Door deze specialisatie kunnen zij ouders en jonge inwoners (van alle leeftijden) goed ondersteunen bij hulpvragen. Een telefonisch spreekuur maakt het gemakkelijk voor ouders en jonge inwoners om hun vragen te kunnen stellen. Ook zijn we al aanwezig op de vindplaatsen. Zo nodig regelt het Gebiedsteam hulp bij een jeugdhulpaanbieder. Daarnaast monitoren we continue de tevredenheid van inwoners die gebruik maken van hulp en ondersteuning op het terrein van jeugd. Hier komen verbeterpunten uit, waardoor we voortdurend werken aan verbetering van de hulp en ondersteuning.

Met alle Friese gemeenten geven we uitvoering aan onze verantwoordelijkheid voor (de resultaatgerichte inkoop van) jeugdhulp. Het Gebiedsteam biedt zelf lichte vormen van ondersteuning en regelt zo nodig dat de jeugdige en/of gezinsleden elders passende (zwaardere vormen van) ondersteuning krijgen.

Doel 3 : We bieden een integraal en laagdrempelig aanbod van opvoedingsondersteuning en laagdrempelige activiteiten voor kinderen en jongeren in kwetsbare buurten.
Buurtsportcoaches, jongerenwerk, opbouwwerk, scholen, lokale verenigingen en clubs en organisatoren van (kinder)activiteiten werken samen aan een integraal aanbod van naschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren tot 18 jaar. Dit doen we specifiek in kwetsbare buurten waar relatief veel gezinnen met een lage sociaal economische status wonen en waar we zien dat een relatief groot beroep op jeugdhulp wordt gedaan.

Doel 4 : Er is speciale aandacht voor de ontwikkeling van kinderen van -9 maanden tot 7 jaar in kwetsbare gezinnen.
We willen een meer samenhangende aanpak om ervoor te zorgen dat ieder kind de best mogelijke start van zijn of haar leven krijgt en een optimale kans op een goede toekomst. Door in de eerste 1000 dagen van een kind te investeren in een goede aanpak en samenhangende inspanningen met medewerkers van het Gebiedsteam, Scala, volwassen-GGZ en de jeugdgezondheidszorg zorgen we voor goede randvoorwaarden voor een goede start.

Doel 5 : Iedereen hoort erbij en mag zichzelf zijn.
We vragen jongeren zelf welke ideeën zij hebben onder jongeren (denk aan jongeren in verenigingen en clubs, op scholen) om meer begrip en openheid te creëren rondom LHBTI. We willen in een relatief kort traject van

ideeën naar concrete plannen te komen die jongeren zelf (mede) uitvoeren. Daarnaast betrekken we jongeren bij gemeentelijk beleid.

Wat merkt de inwoner ervan

L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal.
M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders.
N. Jeugdigen zijn weerbaar.
O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien.

Wat mag het kosten

De bestaande budgetten zijn leidend voor de Visie op Samenleven.

- We gebruikten de monitor Sociaal Domein om voor 2022 een berekening te maken van de te verwachten lasten Jeugdhulp. De berekening is bij de diverse onderdelen gebaseerd op o.a. de verwachte instroom in aantallen trajecten (op basis van voorgaande jaren), de gemiddelde looptijd van een traject en de gerealiseerde aantallen en lasten van voorgaande jaren. De budgetten zijn geïndexeerd en daarmee verwachten we voor 2022 uit te komen. We hebben (met deze financieringssystematiek) nog maar weinig ervaringsjaren. Hoe meer ervaringsjaren, des te beter en betrouwbaarder kunnen we de verwachte lasten inschatten.
- Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten het Gebiedsteam in de school structureel te maken en uit te breiden naar 2 extra scholen en het gebiedsteam op 4 VVE locaties in te zetten en hiervoor € 84.000 te investeren in het Gebiedsteam en het budget jeugdhulp te verlagen met de te realiseren besparing van € 94.500 vanaf 2022.
- Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten om de lasten voor lokaal stimuleringsbeleid met € 50.000 te verlagen vanaf 2023. We onderzoeken of het mogelijk is om het totale bedrag van € 95.000 wat wij nu vanuit algemene middelen inzetten te schrappen. We komen hier bij de kaderbrief 2023 bij u op terug.
- Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten het budget leerplicht te verlagen in verband met onderuitputting en hiermee vanaf 2022 € 5.000 te besparen.
- Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten om voor de bibliotheek in de school voor 2022 € 21.000 beschikbaar te stellen vanuit de reserve Sociaal domein.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Doe agenda Goed Opgroeien 2020-2024
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Beleidsplan Hart voor de Jeugd, Verordening Hart voor de Jeugd en Beleidsregels Hart voor de Jeugd
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling: Veilig thuis in Fryslân
- Verordening Leerlingenvervoer Ooststellingwerf en Aanvullende beleidsregels Verordening Leerlingenvervoer
- Toezicht en handhaving kinderopvang en peuterspeelzalen
- Lokale Educatieve Jeugd Agenda (dynamisch)
- Subsidieregeling peuterspeelgroepen
- Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid
- Centrumregeling Sociaal Domein Fryslan

Begroting Programma 1

Begroting programma 1

bedragen x € 1.000

1. Samenleven	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten						
1.1 Thema Meedoen (*Jeugd)	- 22.389	- 20.582	- 20.616	- 20.531	- 20.371	- 20.160
1.2 Thema Samenleven (*Wmo)	- 3.457	- 3.980	- 3.602	- 3.617	- 3.624	- 3.612
1.3 Thema Gezondheid (*Participatie)	- 309	- 459	- 482	- 475	- 475	- 475
1.4 Thema Goed opgroeien (*Inkomensverstrekking)	- 9.670	- 9.166	- 9.643	- 9.553	- 9.553	- 9.553
Totaal Lasten	**- 35.825**	**- 34.188**	**- 34.343**	**- 34.177**	**- 34.023**	**- 33.800**
Baten						
1.1 Thema Meedoen	10.956	8.720	9.186	9.369	9.440	9.454
1.2 Thema Samenleven	550	408	418	418	418	418
1.4 Thema Goed opgroeien	446	526	415	415	415	415
Totaal Baten	**11.951**	**9.654**	**10.019**	**10.202**	**10.273**	**10.287**
Resultaat voor bestemming	**- 23.874**	**- 24.534**	**- 24.324**	**- 23.974**	**- 23.750**	**- 23.513**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 221**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**893**	**962**	**76**	**55**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**672**	**962**	**76**	**55**	**-**	**-**
Resultaat na bestemming	**- 23.202**	**- 23.572**	**- 24.248**	**- 23.919**	**- 23.750**	**- 23.513**

* oude benaming en indeling t/m begroting 2020

Programma 2 | Welzijn en educatie

Programma 2 | Welzijn en educatie

Thema 2.2 Onderwijs (huisvesting)

Wat willen we bereiken
Handhaven van de kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs. Verbeteren en borgen van de samenwerking tussen zorg en onderwijs. Dit binnen de (financiële) kaders van het Rijk.

Wat gaan we ervoor doen
De scholen van (over)morgen
We blijven werken aan de bewustwording van alle betrokkenen over het kleiner worden van het aantal scholen en proberen tegenstellingen te overbruggen. Het beleid om dit te realiseren is vastgelegd in de notitie De scholen van (over)morgen. Dit beleid heeft er de afgelopen periode toe geleid dat er in Ooststellingwerf 10 scholen voor primair onderwijs zijn opgeheven, waarvoor 3 scholen in de plaats zijn gekomen (= 2 samenwerkingsscholen en 1 school voor openbaar primair onderwijs). In 2022 wordt dit beleid vernieuwd (zie kopje onderwijshuisvesting).

In 2020 en 2021 vond een onderzoek plaats naar de samenwerking tussen scholen en zorg. In 2021 en 2022 brengen we de geleerde lessen tot uitvoering. Vanuit de doe-agenda 'Goed Opgroeien' zijn sinds schooljaar 2020/2021 gebiedsteammedewerkers een dagdeel aanwezig op vier scholen. Lichte zorg wordt zo laagdrempeliger. In 2022 breiden we dit uit naar zes scholen en vier VVE locaties.

VVE
In 2020 is de beleidsnotitie 'Spelenderwijs' opgesteld voor het Vroeg- en Voorschoolse Educatie aanbod. In 2021 werken we dit met de partners uit in een uitvoeringsplan, wat vanaf eind 2021 in werking treed.
Leerlingenvervoer
De verordening leerlingenvervoer is aan vernieuwing toe. In 2021 zijn we hiermee bezig, zodat de verordening per 1 januari 2022 in werking kan treden. We werken hiervoor samen in OWO-verband waar het kan en individualiseren waar nodig.

Onderwijshuisvesting
Het schoolgebouw van de voormalige o.b.s. 't Startblok is in 2020 vernieuwbouwd en energieneutraal. In 2022 gaan we met de schoolbesturen aan de slag om gezamenlijk een visie te bepalen op de onderwijshuisvesting, het daaruit voortvloeiende 'Integraal Huisvestings Plan' geldt als lokale routekaart.

Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed
De stichting beheert en exploiteert de Kampus voor de huidige gebruikers (het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek) en ook, bij behoefte, voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf.

Wat merkt de inwoner ervan
De kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs in de gemeente blijft op peil.

Wat mag het kosten
Het stimuleren van samenwerken tussen gemeente, schoolbesturen en ouders betalen we uit de reguliere budgetten.

Beleidskaders
- Beleidsnota VVE 'Spelenderwijs' (2020)
- Omvormingsplan peuterspeelzaalwerk Ooststellingwerf (juni 2016)
- Nieuwe verordening leerlingenvervoer in werking vanaf 2022

Begroting Programma 2

Begroting Programma 2

bedragen x € 1.000

2. Welzijn & educatie	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten						
2.2 Thema Onderwijs	- 1.671	- 1.399	- 1.244	- 1.026	- 1.048	- 1.046
Totaal Lasten	**- 1.671**	**- 1.399**	**- 1.244**	**- 1.026**	**- 1.048**	**- 1.046**
Baten						
2.2 Thema Onderwijs	211	46	46	46	46	46
Totaal Baten	**211**	**46**	**46**	**46**	**46**	**46**
Resultaat voor bestemming	**- 1.460**	**- 1.352**	**- 1.198**	**- 980**	**- 1.001**	**- 999**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 24**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**148**	**35**	**12**	**12**	**12**	**-**
Mutatie reserves	**125**	**35**	**12**	**12**	**12**	**-**
Resultaat na bestemming	**- 1.335**	**- 1.317**	**- 1.186**	**- 969**	**- 990**	**- 999**

Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling

Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling

We blijven inzetten op een kwalitatief goede en toekomstbestendige woningvoorraad en toegang tot nieuwe bedrijfslocaties. Daarnaast willen we inzetten op het versterken en verduurzamen van recreatie en toerisme, bij voorkeur in regionale samenwerking en verbinding. Ook blijven we zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen en hebben aandacht voor groen in de dorpen.

De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw verschoven van 2021 naar 2022. Met de komst van de Omgevingswet wordt het huidige omgevingsrecht overzichtelijker, worden regels eenvoudiger en kunnen we procedures veel sneller doorlopen. Met de nieuwe instrumenten zoals de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Programma kan de gemeente straks in beleid en uitvoering sturen en monitoren om een gezonde en veilige fysieke leefomgeving richting haar inwoners te waarborgen.

Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken

- We willen de promotie en marketing van onze gemeente als toeristische bestemming voortzetten.
- We willen inzetten op het ontwikkelen van nieuwe werkgelegenheid in de sector toerisme en recreatie.
- We willen inzetten op versterking van het bestaande recreatie en toerisme, passend bij de aard en schaal van de gemeente en de ruimtelijke kwaliteit.
- We willen inzetten op regionale samenwerking, waarbij we effectief samenwerken met buurgemeenten.

Wat gaan we ervoor doen

We gaan door met de promotie en marketing van onze gemeente in samenwerking met andere partijen. De gebiedspromotie is de verantwoordelijkheid van de Coöperatie Appelscha regio 3.0. Voor regiopromotie werkt de coöperatie op haar beurt weer samen met Toeristische Regiomarketing Zuidoost Friesland voor de campagne "Het andere Friesland". Daarnaast doen we het volgende:

- We vergroten de aantrekkingskracht van het gebied onder meer door kwaliteitsverbeteringen door te voeren. Zo wordt de vraag naar toeristische voorzieningen, en daarmee de werkgelegenheid, groter.
- We zorgen voor meer samenwerking tussen onderwijs en toerisme/recreatie.
- We benutten bestaande natuur voor de beleving en voor aantrekking van andere doelgroepen.
- We versterken en verbeteren het netwerk van toeristische routestructuren.
- We werken beter samen met onze regionale partners.
- We helpen inwoners en ondernemers om initiatieven te starten.
- We maken initiatieven mogelijk die beleving van het gebied versterken.

Realisatie projecten in samenwerking
Het betreft het verder uitwerken van het project MTB routes en ruiter- en menroutes, de economische upgrading van de Turfroute (Er Varen en Turf) en het routenetwerk in de provincie Fryslân. Deze projecten en andere projecten, zoals Vitale Logiesaccommodaties en een ontwikkelagenda toerisme en recreatie worden verder uitgewerkt binnen de toeristische ontwikkelstrategie van de Regio Deal Zuidoost Friesland. We koppelen plannen rond biodiversiteit en duurzaamheid aan landschapsontwikkeling in de Ontwikkelstrategie en hebben aandacht voor de randen in het Drents-Friese Wold (de Drents Friese grensstreek).
Meer beleefbaarheid en toegankelijkheid van het Nationaal Park Drents-FrieseWold.
Daarvoor investeren in we natuurontwikkeling, recreatie en ondernemerschap. Onze rol is om betrokken partijen te verbinden.

Fochteloërveen
Voor het Fochteloërveen werkt Natuurmonumenten, in overleg met ons, aan de publieksentrees. Daarnaast werken we aan het in juiste banen leiden van verkeersstromen rond dit natuurgebied. Er wordt onderzoek gedaan naar een gebiedsgerichte aanpak voor het Fochteloërveen. Wij doen mee met provincies en gemeenten in een plan van aanpak voor de Gebiedsontwikkeling Fochteloërveen

Coöperatie Appelscha regio 3.0
In de periode 2019-2021 hebben de Coöperatie regio Appelscha, de VTRBO/TIP en andere partijen elkaar gevonden in de gebiedsgerichte promotie en marketing van het toeristisch-recreatieve aanbod in onze gemeente. Voor de uitvoering van hun plannen heeft de coöperatie begin 2019 € 300.000 subsidie ontvangen van de gemeente.
De samenwerking tussen diverse partijen heeft ook geleid tot gezamenlijke productontwikkeling en een duidelijk gebiedsprofiel (Buitensport Walhalla). De subsidieperiode loopt eind 2021 af. Gelet op de positieve, maar tevens prille, resultaten vraagt de coöperatie voor 2022-2023 een aanvullende financiële impuls van de gemeente in de vorm van cofinanciering. Deze aanvraag is meegenomen in het heroverwegingsproces

Bedrijfsbezoeken
In 2022 gaan we weer 10-15 bedrijven bezoeken vanuit het initiatief van de gemeente. Daarnaast bezoeken we bedrijven naar aanleiding van vragen vanuit ondernemers. Bij een eventuele bestuurlijke wisseling vindt er een kennismakingsronde plaats.

Samenwerking met Drentse gemeenten
Het Recreatieschap Drenthe is een gemeentelijk samenwerkingsverband op het gebied van recreatie & toerisme van alle Drentse gemeentes en de gemeente Ooststellingwerf. We ondernemen gezamenlijke acties op het gebied van recreatie en toerisme, we stemmen beleidszaken af, pakken gemeentegrens overschrijdende zaken op en we nemen deel aan gezamenlijke projecten.

Regionale samenwerking, promotie en marketing
Voor de promotie van regio Zuidoost Friesland werken we samen met Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF). Voor uitvoering van werkzaamheden en activiteiten ontvangen zij een financiële bijdrage. De coöperatie is een partner bij de promotie - en marketingcampagne van TRZF. Het project 'het gastvrije andere Friesland' heeft als doel een slimme groei van toerisme te realiseren. We pakken dit verder op binnen de context van de Regio Deal. Voor een nadere toelichting op dit project verwijzen wij naar paragraaf 4.10 Regiodeal Zuidoost Friesland.

Bosbergtoren
De raad heeft zich gebogen over een aantal scenario's waarin mogelijkheden voor toekomstige exploitatie van de Bosbergtoren uiteen zijn gezet. Met de gekozen richting werken we richting een toekomstbestendige exploitatie van de Bosbergtoren. Wij zullen in 2021 een voorstel voorleggen aan de raad met de intentie de dagelijkse exploitatie per 1 jan 2022
over te dragen.

Wat merkt de inwoner ervan

- Inwoners denken mee over en dragen bij aan toeristische en recreatieve ontwikkelingen.
- Het aantal dagrecreanten en toeristische overnachtingen neemt toe.
- Er komen meer banen in de horeca-, toerisme- en recreatiesector.
- Inwoners profiteren van de recreatieve voorzieningen.

Wat mag het kosten

De doelstellingen op het gebied van recreatie & toerisme betalen we grotendeels uit reguliere budgetten. Het uitvoeringsprogramma recreatie & toerisme wordt betaald uit de Rijksbijdrage in de Regiodeal. Zie paragraaf 4.10 Regiodeal Zuidoost Friesland. Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u ingestemd met een aanvullende subsidie voor Coöperatie Appelscha 3.0 van € 50.000 per jaar voor 2022 en 2023. Daarnaast heeft u besloten om het budget gebiedsgericht beleid recreatie en toerisme te verlagen en hiermee vanaf 2022 € 25.000 te besparen.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017-2021)
- Structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 (2009)

Thema 3.1.2 BioBased Economy

Wat willen we bereiken

- We willen de ingezette koers van BioBased Economy (BBE) en de stimulerende rol van de gemeente voortzetten.
- We willen ondernemers faciliteren om de kansen van een BioBased Economy te verzilveren.
- We willen kennisdeling en kennisontwikkeling stimuleren over biobased materialen en producten tussen ondernemers, onderwijs, kennisinstellingen.
- We realiseren met onze partners een Leer- en kenniscentrum Bodem als onderdeel van de Regio Deal.

Wat gaan we ervoor doen

Ingezette koers voortzetten en ondersteunen

Het BBE-programma is in maart 2021 door u geëvalueerd. Het vervolg van het BBE-programma geven we vorm binnen het nieuwe programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021-2025. Daarbij benutten we het onderscheidend vermogen van Ooststellingwerf met het Ecomunitypark, Biosintrum, etc.

Kansen verzilveren

We gaan samen met ondernemers en kennisinstellingen de kansen van een Biobased Economy identificeren en de uitvoering van deze projecten faciliteren. Hierbij sluiten we aan op de kernkwaliteiten van Ooststellingwerf (sterke toeristisch recreatiesector, innovatie op circulaire bouwmaterialen, grote agrarische sector).

Kennisdeling en kennisontwikkeling stimuleren

We zetten actief in op de koppeling tussen ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen in de triple helix. Het Biosintrum vervult hierin een centrale rol als verbinder en kennishub.

Regio Deal: Leer- en kenniscentrum Bodem

We zetten in op een goede bodemgezondheid, vanwege het belang voor klimaatadaptatie. Een gezonde bodem heeft een groter water opnemend vermogen (van belang bij piekbuien), houdt water langer vast (van belang bij voorkomen van hittestress) en zuivert drinkwater, levert voedingstoffen voor akkerbouw, etc. Bodem is complexe materie en daarom is er veel behoefte aan kennisontwikkeling en kennisdeling op dit thema. Daarom ontwikkelen we samen met externe partners binnen de Regio Deal een Leer- en kenniscentrum Bodem. Voor een nadere toelichting op dit project verwijzen wij naar paragraaf 4.10 Regiodeal Zuidoost Friesland.

Wat merkt de inwoner ervan

- Op de lange termijn zorgt BBE voor meer banen. Zowel voor praktijkgerichte opgeleiden als voor hoger opgeleiden.
- Als gemeente dragen we zichtbaar de BBE-ambities en -identiteit uit.
- We continueren bestaande samenwerkingen en er ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en netwerken.

Wat mag het kosten

Voor de periode 2021-2025 heeft u het resterende budget van € 253.000 uit het Programma BBE 2016–2020 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de opgave Biobased produceren binnen het nieuwe Programma Duurzaam Ooststellingwerf.

Vanuit het Rijk is voor het Leer- en kenniscentrum Bodem € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld.

Beleidskaders

- Roadmap NOM: De biobased economy in Noord – Nederland (2011)
- Innovatiecontract BBE, topsectorenbeleid (2011)
- Innovating for sustainable growth a bioeconomy for Europe (2012)
- Structuurvisie Ecomunitypark 2012 - 2022 (2012)
- The Biobased economy in the Northeast – Netherlands (2013)
- Beleidsvisie biobased economy Ooststellingwerf (2016)
- Uitvoeringsprogramma BBE Ooststellingwerf 2016-2020 (sept 2016)
- Nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021-2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021-2025

Thema 3.1.3 Werkgelegenheid

Wat willen we bereiken

- We richten onze energie op gevestigde bedrijven, met het ondernemersloket zorgen we voor een goede dienstverlening aan de bedrijven en we besteden aandacht aan de kwaliteit van bedrijventerreinen.
- We willen dat er aandacht is voor de (her)ontwikkeling van alle bedrijventerreinen in onze gemeente.
- We willen voldoende ruimte hebben om de groei van bedrijven te kunnen faciliteren.
- We willen een gunstig ondernemersklimaat bevorderen.
- We willen verkennen wat nodig is (acquisitieplan) om nieuwe bedrijven aan te trekken.
- We willen blijven investeren in de rol van het ondernemersloket en de bedrijvencontactfunctionaris.
- We willen startende ondernemers en zzp-ers stimuleren en de weg wijzen.
- We willen het lokale inkoop- en aanbestedingsbeleid continueren.
- We willen de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs bevorderen mede met hulp van het Biosintrum

Wat gaan we ervoor doen

Bedrijventerreinen

- We eisen veel kwaliteit op het Ecomunitypark. De acquisitie is niet een zaak van de gemeente maar van de ontwikkelaar, daar waar mogelijk ondersteunen we de ontwikkelaar.
- We investeerden de afgelopen jaren al veel in de kwaliteit van bedrijventerreinen. Dit houden we op peil.
- We zetten ons in om leegstand te voorkomen. Hiervoor werken we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren in het platform winkelgebied Oosterwolde. We onderzoeken de mogelijkheden om online vraag en aanbod bij elkaar te brengen.
- We gaan de mogelijkheden onderzoeken om het bedrijventerrein Venekoten uit te kunnen breiden.
- We gaan verkennen wat nodig is om nieuwe bedrijven aan te trekken (een acquisitieplan).

Gunstig vestigingsklimaat

We bevorderen het vestigingsklimaat door aandacht, zichtbaarheid en klantvriendelijkheid. Aan dit laatste aspect besteden we de komende jaren extra aandacht:

- We bezoeken veel bedrijven.
- We organiseren jaarlijks 1 of 2 ondernemersbijeenkomsten.
- We zijn lid van diverse ondernemersverenigingen en bezoeken hun activiteiten zoveel mogelijk.
- We bezoeken ook andere netwerkbijeenkomsten.
- We willen samen met Oosterwolde Promotion en de Vereniging van Vastgoed Eigenaren Oosterwolde detailhandelstructuur in Oosterwolde verbeteren. We werken samen naar een toekomst bestendig centrum gebied.
- Wij stimuleren de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.
- We profileren ons ondernemersloket proactief.

Ondernemersloket en ondernemers voorlichten

Het ondernemersloket blijft de komende jaren de spil tussen de ondernemers en de gemeente. Het ondernemersloket blijft ook (startende) ondernemers/zzp'ers voorlichten.

Inkoop- en aanbestedingsbeleid

We continueren ons lokale inkoop- en aanbestedingsbeleid en controleren of dit beleid correct wordt uitgevoerd.

Samenwerking Onderwijs - Bedrijfsleven

Wij vragen bedrijven heel nadrukkelijk om opdrachten voor het onderwijs in de vorm van stageplaatsen, onderzoeksvragen en afstudeeropdrachten. We zetten ons in om samen met het bedrijfsleven de werkzoekenden uit de eigen gemeente weer in te zetten in het arbeidsproces. Daarbij besteden we meer aandacht aan de speciale doelgroepen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Er is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid om met behulp van een Leerwerkbedrijf de positie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te verbeteren.

Wat merkt de inwoner ervan

Meer banen die worden ingevuld door goede lokale werknemers, en dus meer besteedbaar inkomen voor meer mensen. Mensen geven meer uit, waar ondernemers weer van profiteren. Voorzieningen blijven zoveel mogelijk in stand. Zo ontstaat een domino-effect, dat leidt tot grotere tevredenheid bij inwoners en ondernemers.

Wat mag het kosten

De lasten worden grotendeels gedekt uit bestaande budgetten. U heeft bij het de heroverwegingen 2022-2025 ingestemd met een structurele uitbreiding van het budget voor een bijdrage van € 35.500 vanuit de gemeente aan de stichting Bedrijven Investeringszone Oosterwolde (BizO).

Beleidskaders

- Actieplan Oosterwolde De Nieuwe Winkelstraat
- Samenwerken aan een Krachtig en prachtig winkelgebied van Oosterwolde

Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Wat willen we bereiken

- We willen de extra investeringen op onderhoud wegen, zoals in de Meerjaren-Onderhouds-Planning (MOP) wegen is vastgesteld, structureel doorzetten en uitvoeren.
- We zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen.

Wat gaan we ervoor doen

Wegen & Verkeersveiligheid

- We blijven wegen onderhouden.
- We nemen, net als in 2020 en 2021, in het laatste uitvoeringsjaar 2022 maatregelen om de bermen langs A-routes die tevens landbouwroute zijn structureel te verbeteren. We brengen graskeien aan en op een aantal locaties worden, om bermschades door uitwijken te voorkomen, bijvoorbeeld hagen in de berm gepland.
- We onderhouden de bruggen en oevervoorzieningen.
- We blijven inzetten op gedragsverandering door het inzetten van verkeerseducatie en veiligheidsbewustzijn.
- We vervangen van 2019 tot en met 2022 alle traditionele openbare verlichting voor LED-verlichting.
- Op 20 februari 2018 heeft u ingestemd met de voorgestelde ontwikkelrichting Wijkvernieuwing Haerenkwartier te Oosterwolde en de verdere uitwerking van het voorgestelde scenario en uitwerkingsopgaven.

Openbaar Groen

- We voorkomen onveilige situaties met bomen zoveel mogelijk. Naar aanleiding van de 0-meting is de notitie 'Het behoud van veilige bomen' opgesteld en in oktober 2020 door de raad vastgesteld. Op basis van deze notitie wordt het bomenonderhoud uitgevoerd volgens 'categorisch boombeheer'.
- De problemen met de eikenprocessierups is een jaarlijks terugkomend feit. We houden dit in de gaten en blijven bestrijden om de overlast te beperken. Dit doen we met een brede integrale aanpak door preventieve en curatieve acties. We gaan door met het bestrijden van de eikenprocessierups door het verhogen van de biodiversiteit o.a. door bermen in te zaaien met een kruidenrijk bloemenmengsel.

Riolering & Water

- We geven doelmatig, efficiënt en rechtmatig invulling aan de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht. De wijze waarop we dat doen is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2024 (GRP). In dit GRP is vastgesteld dat:
  a. alle kwaliteitsprofielen op 'basis' staan (met uitzondering van het profiel: transport van afvalwater, dat staat op 'hoog').
  b. er nader onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de gemeentelijke afvalwaterketen bij kan dragen aan het CO2-neutraal maken van de gemeente.
  c. er invulling wordt gegeven aan het onderwerp klimaatadaptatie op gebied van regenwateroverlast.
  d. er nader wordt gekeken waar besparing mogelijk is door te zoeken naar duurzame oplossingen.

Wat merkt de inwoner ervan

Wegen & Verkeersveiligheid

- De gebruikers merken en zien dat de kwaliteit behouden blijft door het uitvoeren van klein en grootschalig onderhoud aan verhardingen en bermen.
- De weggebruikers merken en zien dat de bermen in goede staat zijn.
- De gebruikers merken en zien dat bruggen en oevervoorzieningen onderhouden worden.
- De weggebruikers merken en zien dat de fietsroutes veilig zijn.
- Inwoners merken dat er verkeerseducatieprojecten worden aangeboden. Bij deze projecten wordt aandacht besteed aan voorlichting, educatie, veiligheidsbewustzijn en verkeersveiligheid.

Openbaar Groen

- De gebruikers van de openbare ruimte maken gebruik van fietspaden en wegen waarlangs veilige bomen staan.
- De gebruikers van de openbare ruimte worden gewaarschuwd voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups.
- De gebruikers van de openbare ruimte zien meer bloem-/kruidenrijke bermen.

Riolering & Water

- Inwoners maken gebruik van een veilig, functioneel, heel en schoon afvalwaterafvoersysteem.
- Inwoners ervaren zo weinig mogelijk overlast en schade door extreme neerslag en/of de grondwaterstand.

Wat mag het kosten

Wegen & Verkeersveiligheid

- De tweejaarlijkse actualisatie van de MeerjarenOnderhoudsPlanning (MOP) wegen is in 2021 uitgevoerd. Dit ten behoeve van de nieuwe MeerjarenOnderhoudsPlanning (MOP) wegen 2022-2026. Voor de wegen is het budget bij de begroting 2020 structureel met € 150.000 verhoogd vanaf 2021. Het budget voor openbaar groen/sportvelden is structureel met € 100.000 verhoogd. Hiervan wordt € 80.000 ingezet voor onderhoud bomen zoals door u is besloten bij het vaststellen van de notitie 'Het behoud van veilige bomen 2020'.
- Voor de periode 2019-2022 is een krediet van € 1.156.000 beschikbaar gesteld voor het vervangen van alle traditionele openbare verlichting voor energiezuiniger LED-verlichting.
- Op basis van de inventarisatie bermschades voeren we de prioriteit 1-maatregelen uit. Deze maatregelen voeren we, waar mogelijk in combinatie met de MOP-wegen, uit in 2020, 2021 en 2022. Voor het verbeteren van de bermen is een krediet van € 978.000 beschikbaar gesteld.
- Voor de Wijkvernieuwing Haerenkwartier is een voorbereidingskrediet van € 200.000 beschikbaar gesteld (dekking reserve Strategische projecten). Bij de Programmabegroting 2019 heeft u het verdere benodigde budget van € 1.800.000 beschikbaar gesteld (dekking reserve Strategische projecten).

Openbaar Groen

- Voor het uitvoeren van bomenonderhoud is jaarlijks € 138.210 beschikbaar conform de notitie 'Het behoud van veilig bomen 2020'.
- Het budget voor het bestrijden van de eikenprocessierups en het verhogen van de biodiversiteit middels het inzaaien van bermen met een kruidenrijk bloemenmengsel is bij de begroting 2020 structureel met € 25.000 verhoogd. Bij de besluitvorming Kaderbrief 2022-2025 heeft u motie 124 risico's en onzekerheden eikenprocessierups ingediend. Op dit moment zijn er vele onderzoeken gaande naar een juiste en efficiënte bestrijdingsmethode van daaruit is het invoeren van een egalisatiereserve op dit moment niet effectief. Daarom is het budget voor het bestrijden van de eikenprocessierups voor de periode 2022 tot en met 2024 incidenteel verhoogd met € 86.000 naar € 120.000.
- In 2020 heeft u de notitie “Het behoud van veilige bomen" vastgesteld. Uitvoering hiervan zullen we continueren in 2022. In 2021 is amendement 131 Herplanten bomen aangenomen echter is deze bij de heroverweging doorgestreept. Wij komen later bij u terug met een voorstel van alternatieven.

Riolering & Water

- De bekostiging van de gemeentelijke watertaken is vastgelegd in het GRP.

Heroverwegingen 2022-2015

- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het niveau van de openbare ruimte te versoberen voor groen, afval, sportvelden en minder te maaien en hiermee vanaf 2022 € 36.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het niveau van de openbare ruimte te versoberen voor overige civiel en hiermee vanaf 2022 € 30.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het niveau van de openbare ruimte te versoberen voor bedrijfsvoering en afschrijvingstermijnen en hiermee vanaf 2022 € 30.000 te besparen.

Beleidskaders

- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) 2013-2018: dit plan is nog steeds actueel. Er wordt geen solitair nieuw GVVP gemaakt. De hoofdlijnen van beleid t.a.v. mobiliteit worden meegenomen in de gemeentelijke Omgevingsvisie in een mobiliteitsprogramma. Het mobiliteitsprogramma vervangt als het ware het GVVP.
- Notitie Groenbeleid 2011 (Raad januari 2012)
- Beleidsnotitie biodiversiteit gemeente Ooststellingwerf Versie 10 maart 2021, vastgesteld 20 april 2021
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 - 2024
- Notitie 'Het behoud van veilige bomen' 2020

Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides

Wat willen we bereiken

- We zijn in 2030 een duurzame CO2-neutrale gemeente.
- We willen de koers voor het bevorderen en faciliteren van duurzaamheid doorzetten.
- We willen de bewustwording over duurzaamheid vergroten.
- We willen inwoners betrekken bij het vormgeven van projecten.
- We willen in 2030 een energieneutrale gemeente zijn.
- We willen klimaatbestendig zijn in 2030.
- We willen meer kringlopen sluitend maken.

Wat gaan we ervoor doen

Energietransitie

Om energieneutraal te worden zetten we in op:

- Meer duurzame energie te gebruiken.
- Energie efficiënter gebruiken.
- Het slim afstemmen van vraag en aanbod.
- Meer ruimte voor maatwerkoplossingen om op individueel niveau om te schakelen van fossiele energie naar duurzame energie.

We zetten als eerste in op energiebesparing. De energie die we niet gebruiken, hoeven we niet op te wekken. Vervolgens wekken we de benodigde energie duurzaam op en stemmen we vraag en aanbod van duurzame energie slim op elkaar af. Ook ten aanzien van mobiliteit zetten we eerst in op energiebesparing en vervolgens op het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen. We stimuleren mobiliteit waarbij geen brandstof (bijvoorbeeld fietsen) of een duurzame brandstof wordt gebruikt.

Om inwoners te helpen bij het besparen van energie gaan we uitvoering geven aan de Regeling Reductie Energie (RRE) en de Regeling Reductie Energie Woningen (RREW) door o.a. :

- De uitgifte van cadeaubon aan inwoners voor energiebesparende producten
- Uitgifte van energiebespaarboxen aan inwoners
- Begeleiden van energiecoaches
- Junior energiecoach challenge
- Project 'goed voorbeeld doet goed volgen'

Voor de opwekking van duurzame energie participeren we in de Regionale Energie Strategie (RES) Fryslan. Daarnaast hebben we in 2021 een Transitievisie Warmte opgesteld, die we vertalen naar Wijkuitvoeringsplannen. Dit pakken we op in samenwerking met de andere OWO gemeenten. Samen met partijen zoals Energiecorporatie De Eendracht zoeken we naar mogelijkheden om meerdere zon-op-dak projecten van de grond te krijgen. Aandachtspunt hierbij is de noodzaak tot het verbeteren van de netcapaciteit voor nieuwe projecten duurzame energieopwekking door partijen zoals Liander en Tennet.

Slimme lokale energienetwerken en waterstof kunnen bijdragen aan een oplossing van het afstemmen tussen vraag en aanbod aan duurzame energie. Samen met de deelnemers aan de Smart Grid pilot onderzoeken we de mogelijkheden voor het bouwen van een lokaal energienetwerk. In een dergelijk netwerk (Smart Grid) voorzien de deelnemers elkaar van energie.

We zetten in op het verduurzamen van de mobiliteit (verkeer en vervoer) om zo het gebruik van fossiele voertuigbrandstof te verminderen. Dit doen we o.a. met de collectieve aanbesteding van laadpalen voor elektrische voertuigen en pilotprojecten voor deelmobiliteit.

Klimaatadaptatie
Voor klimaatadaptatie zetten we in op:
- Vergroten klimaatbestendigheid
- Verbeteren bodemgezondheid
- Vergroten biodiversiteit

We geven hieraan uitvoering met de verschillende projecten ten aanzien van klimaatadaptatie uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Daarnaast realiseren we een leer- en kenniscentrum Bodem bij het Biosintrum met proefopstellingen van mesocosmossen als onderdeel van de Regio Deal en voeren we de projecten uit het Biodiversiteitsplan uit.

Circulaire economie
Binnen een circulaire economie willen we kringlopen meer sluitend maken. Dit doen we door in te zetten op:
- Meer biobased produceren
- Afvalstoffen en grondstoffen
- Kringlooplandbouw en voedsel

We hebben het programma Biobased Economy 2016–2020 geëvalueerd. Hieruit bleek onder andere dat we goed zijn in het verbinden van partijen, zoals onderwijs en bedrijfsleven. We blijven inzetten in het versterken triple helix binnen BBE en de kansen van Biobased Economie samen met het MKB te verzilveren. Ook gaan we kennisontwikkeling en kennisdeling over kringlooplandbouw en natuur inclusieve landbouw stimuleren en gaan we kennisbijeenkomsten voor inwoners over kleinschalige lokale voedselproductie, bijvoorbeeld voedselbossen organiseren.

Wat merkt de inwoner ervan
- Meer (financiële) mogelijkheden om aan de slag te gaan met duurzaamheid.
- Steeds meer mensen treffen (zichtbaar) duurzame maatregelen. Zoals isolatie van de woning of de aanleg van zonnepanelen.
- Inwoners worden betrokken bij het maken van het biodiversiteitsplan.
- Basisschoolkinderen krijgen structureel les over duurzaamheid.
- Alle basisschoolkinderen in de gemeente doen ieder jaar mee aan een leuk project over duurzaamheid. Familie en buren worden betrokken bij huiswerk of presentaties.
- Onze inwoners merken dat de leefomgeving steeds schoner wordt. Daarnaast wordt het aanbod van milieuprojecten steeds breder en laagdrempeliger. Zo krijgen de inwoners meer mogelijkheden om hun bijdrage aan een schonere leefomgeving te leveren. Ook is samen met alle Friese gemeenten een digitaal duurzaam bouwloket ingericht. Hier kunnen bedrijven en inwoners terecht met al hun vragen op het gebied van energiebesparing en duurzame energie. Sinds 2016 communiceren we hier veelvuldig over.

Wat mag het kosten

Jaarlijks is een bedrag van € 70.000 opgenomen voor de uitvoering van milieu-/duurzaamheidsbeleid. Vanaf 2020 is aanvullend een uitvoeringsbudget van € 100.000 beschikbaar voor het Programma Duurzaamheid (conform uw besluit bij de begroting 2020). De hoogte van het fonds Duurzaamheidslening is € 700.000. Voor de Stimuleringsregeling duurzame initiatieven (postcoderoosregeling) is € 200.000 beschikbaar.

Voor de Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW) heeft de gemeente in 2021 een bedrag van het rijk ontvangen van bijna € 400.000. Deze middelen kunnen tot en met juli 2022 worden ingezet om het energiegebruik van woningen te verlagen.

Beleidskaders

- Milieubeleidsplan Ooststellingwerf 2010-2016 (mei 2010)
- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Infographic Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Beleid zonnepaneelvelden gemeente Ooststellingwerf (vastgesteld in 2021)

toevoegen:

- nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Biodiversiteitsplan

Thema 3.3.2 Afval

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de VANG-doelstelling 2020 van het Rijk (VANG = Van Afval Naar Grondstof). Met de invoering van Diftar+ en het verder optimaliseren van de nascheiding van restafval in 2021 is het doel om in 2022 te kunnen voldoen aan de landelijke richtlijn om 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en maximaal 100 kg per inwoner per jaar aan te verbranden restafval te hebben. We richten ons verder op het realiseren van de VANG-doelstelling 2025 van 30 kg restafval per inwoner per jaar.
- Inwoners hebben steeds minder huishoudelijk afval en bieden dit afval nog beter gescheiden aan.
- Zwerfafval in de openbare ruimte verder terugdringen en daarmee de mooie score van de zwerfafvalmonitoring in 2020 van 8,8 punten vasthouden, dan wel verbeteren.
- Samen met ondernemers het zwerfafval in de winkelgebieden terugdringen.

Wat gaan we ervoor doen

- Wij gaan samen met onze inwoners, vrijwilligers en Omrin volop aan de slag met het verder verbeteren van afvalscheiding, om in 2025 de VANG-doelstelling te kunnen realiseren.
- Voor het verbeteren van gescheiden aanbieden van huishoudelijk afval loopt de Friese communicatiecampagne 'Samen Halen We Alles Eruit'. Deze provinciale campagne heeft geen einddatum.
- Onderzoeken welke instrumenten ingezet kunnen worden om preventie van afval en hergebruik verder te stimuleren.
- Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de hoeveelheid Grof Huishoudelijk Afval en Bouw-&Sloopafval te verminderen en/of beter te scheiden.
- We gaan de bestaande projecten uit het beleids- en uitvoeringsprogramma aanpak zwerfafval 2014-2022 continueren.
- Op het Stellingwerf College geven we invulling aan projecten rondom (zwerf)afval.
- Samen met ondernemers en Nederland Schoon monitoren we winkelgebieden op zwerfafval en houden gezamenlijk opruimacties.

Zwerfafval
Voor de aanpak zwerfafval is een beleids- en uitvoeringsplan 2014-2022 opgesteld. Met dit plan zetten we vooral in op gedragsbeïnvloeding en participatie. Jaarlijks voeren we een aantal projecten met onder andere deze thema's uit. Voor buitenschoolse opvang, basisscholen en voortgezet onderwijs is een educatief lesprogramma zwerfafval ontwikkeld. Daarnaast willen uitbreiding van het aantal vrijwilligers in de aanpak van zwerfafval en een beroep op hen doen om hun eigen leefomgeving schoon te houden van zwerfafval. De gemeente faciliteert de inmiddels 130 vrijwilligers met opruimspullen.

Verbonden partij: Omrin (Afvalsturing Friesland NV en NV Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken.
Afvalsturing Friesland NV verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. De BV Fryslân Miljeu Zuidoost zamelt huishoudelijk afval in en voert de reinigingstaken uit, zoals straatvegen, onkruid borstelen en kolken reinigen, in de aandeelhoudende gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland.

Wat merkt de inwoner ervan

- Bewustwording: Diftar+ -afrekensystematiek is ingevoerd.
- Van Afval Naar Grondstof: de provinciale communicatiecampagne SHWAE (Samen Halen We Alles Eruit) en gemeentelijk communicatie moeten samen leiden tot minder afval en verbeterde afvalscheiding.
- Milieustraat: service door ruime openingstijden blijft behouden.
- Schone straten.
- Afval scheiden: de milieustraat aan de Nanningaweg richten we optimaal in voor het scheiden van nog meer afvalstromen.
- Zwerfafval: inwoners roepen we regelmatig op mee te doen aan opruimacties. Inmiddels is er een groep van ruim 130 vrijwilligers, die zwerfafval opruimen. Met basisscholen houden we jaarlijks de Himmelwike en met het voorgezet onderwijs doen we op maat gemaakte zwerfafvalprojecten.

Wat mag het kosten

- De kosten van afvalinzameling verrekenen we met onze inwoners via de afvalstoffenheffing.
- Voor de aanpak van zwerfafval ontvangen we jaarlijks (tot 2022) € 1,19 per inwoner. Dit budget besteden we aan diverse projecten om zwerfafval tegen te gaan.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om extra lasten aan afval toe te rekenen en hiermee in 2022 € 37.500, in 2023 € 75.000, in 2024 € 112.500 en vanaf 2025 € 150.000 te besparen. De uitwerking hiervan komt bij het vaststellen van de tarieven voor 2022 in december 2021 bij u terug.

Beleidskaders

Programma Duurzaamheid 2021-2025
Beleids- en uitvoeringsplan zwerfafval 2014-2022
Wet milieubeheer
Landelijk Afval Plan (LAP)
Afvalstoffenverordening Ooststellingwerf

Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting)

Wat willen we bereiken

- We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn voor onze huidige en toekomstige inwoners.
- We willen de leefbaarheid in de dorpen behouden en ontwikkelen.
- Onze inwoners wonen in een huur- of koopwoning die past bij hun financiële situatie, gezinssamenstelling of zorgbehoefte. Daarnaast willen we dat deze woning energieneutraal en digitaal ontsloten is.
- We blijven inzetten op inbreiding, maar we staan op sommige plekken ook nadrukkelijk open voor uitbreiding.
- We kiezen daarbij voor het behoud van ruimtelijke kwaliteit.
- We willen aandacht voor sociale woningbouw.
- We staan open voor innovatieve woningbouw zoals Knarrenhofjes of tijdelijke woningen.

Wat gaan we ervoor doen

Wonen in Ooststellingwerf - een nieuwe woonvisie
In 2021 is gewerkt aan een nieuwe woonvisie. Deze wordt begin 2022 voorgelegd aan de raad. Als input hiervoor is onder andere woningmarktonderzoek gedaan. Wonen en zorg is een belangrijk thema voor het wonen de komende jaren, evenals betaalbaarheid en de beschikbaarheid van zowel koop als huurwoningen. We gaan voor een kwalitatieve toekomstbestendige woningvoorraad.

Nieuwbouw - Taskforce wonen
De druk op de woningvoorraad is groot en vraagt om creatief denken en handelen om de voorraad (tijdelijk) te vergroten. We blijven in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. Er wordt al volop gebouwd en panden worden herbestemd tot woningen, maar er mag een versnelling bij. Daarom zijn we gestart met de Taskforce Wonen. In 2021 is hiervoor een plan van aanpak op gesteld, dat in 2021, 2022 en verder uitvoering krijgt. We hebben hierbij ook aandacht voor innovatieve woningbouw. Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Ruimtelijke kwaliteit behouden
We wegen nieuwe woningbouw zorgvuldig af. De bestemmingsplannen zijn hierin leidend, het Afwegingskader Woningbouw en de Woonvisie dienen hierbij als hulpmiddel.

Sociale woningbouw
We maken jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties Actium en WoonFriesland en de huurdersorganisaties. De woonvisie vormt hiervoor de basis. We maken afspraken over onder andere: betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid. Met corporaties Woonzorg Nederland en Habion, die een kleiner bezit hebben in Ooststellingwerf, hebben we meerjarige prestatieafspraken. We staan open voor alternatieve vormen van sociale huur, zoals wooncoöperaties.

Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem)
Het college stemde in 2021 in met een plan van aanpak voor een nieuw adviesstelsel voor ruimtelijke kwaliteit onder de Omgevingswet. Het is een plan van aanpak dat vanuit de VFG is opgesteld en wat de meeste Friese gemeenten steunen. Er wordt gezamenlijk een projectleider aangesteld die zich zal inzetten om het plan van aanpak in samenwerking met de gemeenten tot uitvoer te brengen. Het nieuwe adviesstelsel is nodig om te kunnen voldoen aan de Omgevingswet, die medio 2022 van kracht wordt. De meeste Friese gemeenten hebben een deel van de advisering over ruimtelijke kwaliteit ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Hûs en Hiem. Dit betreft b.v. advisering over beeldkwaliteit (welstand) en monumenten.

Monumentenzorg
In december 2020 stelde de gemeenteraad een nieuwe subsidieverordening vast en deze trad begin 2021 in werking. De verordening biedt meer mogelijkheden om een subsidie toe te kennen aan herstel van monumenten of aan een project dat meer mensen laat kennismaken met monumenten, erfgoed of cultuurhistorie en/of de kennis erover kan vergroten. De drempel voor het aanvragen van subsidie is lager komen te liggen. Waarschijnlijk worden hierdoor meer subsidieverzoeken ingediend. In 2021 is verkend of het mogelijk is om de huidige lijst met monumenten uit te breiden met meer 'jonge' monumenten die daarmee de cultuurhistorische waarde van de gemeente vergroten. In 2022 kan de lijst met monumenten na afronding van dit onderzoek waarschijnlijk worden uitgebreid. Ook in 2022 doen we mee met de landelijke Open Monumentendag. Op deze dag stellen de deelnemers aan deze dag hun monument open voor het publiek.

Kerkenvisie
In 2022 willen we actief blijven werken met de kerkenvisie Ooststellingwerf. Op basis van deze visie willen we kerkeigenaren blijven helpen met het vinden van een geschikte herbestemming van hun monumentale kerken. Niet afwachten, maar op voorhand nadenken over toekomstige ontwikkelingen. De kerkenvisie is een uitstekend middel gebleken om in gesprek te raken en te blijven met de kerkbesturen in Ooststellingwerf.

Wat merkt de inwoner ervan

- Inwoners ervaren dat Ooststellingwerf een goede woongemeente is.
- Inwoners ervaren een goede leefbaarheid en een toereikend voorzieningenniveau.
- Inwoners zien dat woningen - in diverse typen en prijsklassen - en kavels te koop staan.
- Inwoners vinden binnen een redelijke termijn een sociale huurwoning.
- Eigenaren van een monument en mensen die een project over monumenten willen bekostigen, kunnen eenvoudig een subsidie aanvragen.

Wat mag het kosten

De lasten worden deels gedekt uit bestaande budgetten. Bij de jaarrekening 2020 heeft u ingestemd met een resultaatbestemming van € 170.000 voor een projectleider taskforce woningbouw voor 2 jaar. Bij het heroverwegingsproces 2022-2025 heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van € 1,5 miljoen uit de Algemene reserve voor de taskforce woningbouw. U heeft in december 2020 bij het voorstel over monumentenzorg ingestemd met een jaarlijkse bijdrage van € 2.500 aan Stichting fryske Mole uit de reserve monumenten. Daarnaast heeft u ingestemd met het dekken van een eventuele overschrijding van het beschikbare budget voor subsidie monumenten uit de reserve monumenten tot een maximaal bedrag van € 25.000 per jaar.

Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten om structureel winst te ramen vanuit de grondexploitatie en hiermee vanaf 2022 € 100.000 te besparen. Hiervan hadden wij aangegeven dat we deze besparing nog verder moesten uitzoeken. Na overleg met de toezichthouders van de provincie is duidelijk geworden dat het financieel technisch niet mogelijk is om deze winst als een structurele bate te ramen. We hebben deze besparing daarom niet financieel verwerkt.
U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 ook besloten om voor de Taskforce woningbouw in 2022 € 1.500.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Notitie 'Platteland aan zet' (kaders gebiedsuitwerkingen) (januari 2012)
- Notitie 'Voortgang pilot dorpsagenda's/gebiedsagenda's' (voorjaar 2012)
- Woonvisie Ooststellingwerf 2017-2022 (mei 2017)
- Nota bouwleges gemeente Ooststellingwerf 2016-2019 (jan 2016)
- Afwegingskader woningbouw (Januari 2019)
- Kerkenvisie (januari 2021)
- Notitie Tiny Houses Ooststellingwerf (januari 2021)

Begroting Programma 3

Begroting Programma 3

bedragen x € 1.000

3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten						
3.1 Thema Economische ontwikk.	- 601	- 1.740	- 491	- 492	- 443	- 444
3.2 Thema Openbare ruimte	- 2.346	- 3.923	- 4.649	- 2.713	- 2.732	- 2.641
3.3 Thema Milieu	- 5.506	- 5.125	- 4.795	- 4.800	- 4.735	- 4.675
3.4 Thema Bouwen en wonen	- 1.019	- 2.191	- 2.006	- 410	- 406	- 325
Totaal Lasten	**- 9.472**	**- 12.980**	**- 11.942**	**- 8.415**	**- 8.316**	**- 8.084**
Baten						
3.1 Thema Economische ontwikk.	314	406	417	417	417	417
3.2 Thema Openbare ruimte	157	99	122	122	122	122
3.3 Thema Milieu	6.767	6.025	6.255	6.409	6.381	6.420
3.4 Thema Bouwen en wonen	3.351	3.198	3.011	367	367	152
Totaal Baten	**10.589**	**9.727**	**9.805**	**7.315**	**7.287**	**7.110**
Resultaat voor bestemming	**1.117**	**- 3.252**	**- 2.137**	**- 1.100**	**- 1.029**	**- 974**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 3.638**	**- 1.590**	**- 1.129**	**- 81**	**- 84**	**-**
Onttrekkingen	**2.991**	**3.459**	**3.550**	**50**	**-**	**52**
Mutatie reserves	**- 647**	**1.870**	**2.421**	**- 31**	**- 84**	**52**
Resultaat na bestemming	**470**	**- 1.383**	**285**	**- 1.130**	**- 1.113**	**- 922**

Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen

Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen

Naast de strategische projecten Venekoten-Centrum te Oosterwolde, het Masterplan Regio Appelscha en het Biosintrum in Oosterwolde stellen we in dit programma de strategische ontwikkelingen binnen onze gemeente centraal. Het gaat om de visie op Samenleven, de Omgevingsvisie, de visie op demografische ontwikkelingen, de aanleg van snel internet, de Regio Deal en het Haerenkwartier. Deze onderwerpen zijn per thema verder uitgewerkt.

De baten en lasten van Programma 4 worden in de overige programma's verantwoord.

Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het centrumplan Oosterwolde volgens plan wordt afgerond om te werken aan een toekomst bestendig centrum.
- We willen dat inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren een duidelijke stem krijgen bij de herinrichting en planontwikkeling van winkelgebied.

Wat gaan we ervoor doen

We gaan in gesprek met inwoners/consumenten, winkeliers en vastgoedeigenaren: over welke functie de Stationsstraat moet hebben en welke inrichting daarbij past. Dit doen we zodra het project 'Verbetering Detailhandelsstructuur Oosterwolde' is afgerond. Dus als de Lidl verplaatst is naar de Dertien Aprilstraat, inclusief het omliggend parkeerterrein, want dan hebben we goed zicht op het parkeergedrag, de verkeersstromen en het consumentengedrag. Aansluitend kijken we ook naar de kop Stationsstraat en het parkeerterrein Stipeplein-Zuid.

Wat merkt de inwoner ervan

Ruimte om mee te denken en praten. En afhankelijk van de uitkomsten: mogelijk een aanpassing van de openbare ruimte.

Wat mag het kosten

Het uitgangspunt is dat we eventuele maatregelen dekken binnen het resterende budget van Masterplan Venekoten - Centrum Oosterwolde.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Eindrapport " Samenwerken aan een Krachtig en prachtig winkelgebied in Oosterwolde"
- Masterplan Oosterwolde-centrum Venekoten-noord

Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het Masterplan Appelscha volgens plan wordt afgerond.
- We willen dat er een integrale visie wordt ontwikkeld op de ruimtelijke ontwikkeling van Appelscha waarin lopende projecten een plek krijgen.
- We willen onderzoeken in hoeverre toeristenbelasting kan terugvloeien naar de sector.

Wat gaan we ervoor doen

Ambities Masterplan Appelscha

- Een aantal thema's vanuit het Masterplan heeft nog aandacht nodig. Waar mogelijk koppelen we deze aan het project 'het gastvrije andere Friesland' en werken we dit nader uit binnen de toeristische ontwikkelstrategie van de Regio Deal.
- We faciliteren de Coöperatie Appelscha regio 3.0. Het doel van de coöperatie is meer bezoekers en meer overnachtingen door meer samenwerking tussen ondernemers, gezamenlijke productontwikkeling en gebiedsgerichte promotie.

Visieontwikkeling

- Op basis van de toeristische ontwikkelstrategie van de Regiodeal maken we een plan van aanpak om de visie te ontwikkelen. Hierbij betrekken we partijen op het gebied van werken, wonen en ondernemen en de diverse belanghebbende partijen in het dorp.
- De samenwerkende partijen hebben een uniek thema bedacht en uitgewerkt, dat verbindend zal werken en Appelscha tot recreatief middelpunt voor buitensportactiviteiten van Noord-Nederland maakt. Samen met marktpartijen zijn we in gesprek om een gebiedsgerichte invulling van de ruimte aan de Boerestreek te realiseren.
- De coöperatie heeft aangegeven extra tijd nodig te hebben voor het bestendigen van de resultaten van de afgelopen 3 jaar. In een planvoorstel voor de komende 2 jaar staat ook uitgewerkt welk budget daarvoor nodig is.

Mogelijkheden voor 'Natuur-economische verbinding Drents Friese Wold en Fochtelooerveen' blijven onze aandacht houden waarbij de koppeling aan natuurinclusieve landbouw veel kansen biedt. We onderzoeken op welke wijze wij deze kunnen opnemen in de projecten van de Regio Deal voor Zuidoost Friesland en binnen de campagne van 'Het Gastvrije Andere Friesland'.

Wat merkt de inwoner ervan

- Meer werkgelegenheid in toerisme en recreatie. Waardoor ook voorzieningen kunnen blijven.
- Als de natuurgebieden voor recreatie beter worden, wordt ook de woonomgeving aantrekkelijker.
- Inwoners worden nauw betrokken bij ontwikkelingen in het gebied. Zo ontstaat trots en binding.
- Verbeterde fiets- en ATB-routes, men- en ruiterpaden en verbeterde bewegwijzering.
- Er zijn meer promotionele activiteiten door Coöperatie Appelscha regio 3.0 in samenwerking met regio Zuidoost Friesland. Via de vernieuwde website appelscha.nl en sociale media kanalen wordt er actief gepromoot.

Wat mag het kosten

Het resterende budget van het Masterplan Regio Appelscha 2017-2020 is in 2021 uitgegeven. Bij het heroverwegingsproces 2022-2025 heeft u ingestemd met een aanvullende subsidie voor Coöperatie Appelscha 3.0 van € 50.000 per jaar voor 2022 en 2023.

Beleidskaders

- Raadsbesluit Coöperatie Appelscha regio 3.0
- Masterplan Regio Appelscha (2017)
- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf

Thema 4.3 Biosintrum

Wat willen we bereiken

- We willen dat het Biosintrum als uniek voorbeeld de verdere ontwikkeling van de BioBased Economy in Ooststellingwerf aanjaagt.
- We willen dat door de komst van het Biosintrum Mbo-studenten en Hbo-studenten naar Ooststellingwerf komen om onderwijs te volgen.
- We willen dat het Biosintrum ook een plek is voor toeristen en recreanten in onze gemeente.

Wat gaan we ervoor doen

- We kiezen en realiseren een haalbaar toekomstscenario voor het Biosintrum dat past binnen de bestaande doelstellingen.
- Vanuit onze rol faciliteren we onderwijs en bedrijfsleven om biobased initiatieven te ontplooien.
- We faciliteren de uiteindelijke organisatie van het Biosintrum afhankelijk van het te kiezen toekomstscenario.

Wat merkt de inwoner ervan

- Het Biosintrum en de gezamenlijke projecten zorgen op termijn voor een economische impuls voor de hele gemeente. Met name door meer toeristen, recreanten en studenten en een toename van werkgelegenheid.
- Er ontstaan (hoogwaardige) arbeidsplaatsen en meer dynamiek door het binden van jonge talenten. Een plek waar volwassenenonderwijs, voorlichting en educatie gegeven kan worden.

Wat mag het kosten

- Het budget dient nog door de Raad te worden bepaald omdat de lasten afhankelijk zijn van het te kiezen toekomstscenario.
- Naast het nog te bepalen budget voor het Biosintrum verwachten wij de behoefte aan structureel budget voor BBE-projecten om blijvend studenten te trekken. Mogelijk wordt voor een deel van dit budget een beroep gedaan op de gemeente Ooststellingwerf.

Beleidskaders

- Structuurvisie ecomunitypark 2012-2022
- Bestemmingsplan ecomunitypark
- Raadsbesluiten d.d. 17 oktober 2017 (Opzet Biosintrum), 25 januari 2020 (Projectplan Biosintrum) en 30 juni 2020 (Randvoorwaarden en scenario's toekomst Biosintrum)

Thema 4.5 Het Fonds 2018-2022

Wat willen we bereiken

We zien Het Fonds als onderdeel van de ontwikkeling van participatie in onze gemeente en willen het proces en de resultaten jaarlijks evalueren. Het Fonds maakt initiatieven uit de samenleving mogelijk en geeft veel initiatiefnemers de mogelijkheid om elders cofinanciering aan te vragen.

Wat gaan we ervoor doen

We gaan door met Het Fonds in 2019-2021. We passen de regeling en procedure niet aan voor 2021. De raad heeft in juni 2021 besloten Het Fonds te verlengen tot en met 2022. Hiermee kunnen we in 2021 en 2022 nog initiatieven ondersteunen en mogelijk maken.

We evalueren in 2021 de gehele periode van Het Fonds voor maart 2022. Deze evaluatie dient als input voor de raad om te besluiten over een mogelijk vervolg van Het Fonds na 2022.

Wat merkt de inwoner ervan

Inwoners kunnen ideeën en initiatieven aandragen. Een deel daarvan wordt uitgevoerd in dorpen en wijken. Ook regionaal zijn er projecten en activiteiten, (mede) mogelijk gemaakt door middel van het Fonds.

Wat mag het kosten

Voor de periode 2018-2021 is € 250.000 per jaar beschikbaar. De raad heeft besloten geen budget te reserveren voor 2022 maar het volledige budget van € 350.998 al in 2021 beschikbaar te stellen. Budget dat in 2021 overblijft wordt vervolgens overgeheveld naar 2022.

Beleidskaders

- Algemene subsidieverordening Ooststellingwerf 2018
- De gewijzigde Subsidieregeling Het Fonds 2018-2021 is op 12 mei 2020 vastgesteld.

Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad)

Wat willen we bereiken

- We willen de Visie op Samenleven 2020-2024 uitwerken in doe-agenda's per maatschappelijk effect waar concrete doelen in staan en een concreet en samenhangend 'pakket' aan inspanningen waarmee we de doelen willen realiseren. In 2021 stelde de gemeenteraad de eerste vijf doe-agenda's vast.
- We willen het Gebiedsteam doorontwikkelen en positioneren zodat inwoners weten waarvoor en hoe ze bij het Gebiedsteam terecht kunnen.
- We willen onze grip op de uitgaven in het Sociaal Domein verder versterken en sturen op de uitgaven.
- Wij willen datagedreven handelen en goed monitoren waardoor gerichte interventies uitgezet worden.
- We willen de Adviesraad Sociaal Domein in stand houden.

Wat gaan we ervoor doen

Visie op Samenleven 2020-2024

In de brede en integrale Visie op Samenleven 2020-2024 (november 2019), opgesteld met input van inwoners, staat wat we op langere termijn in de samenleving willen bereiken. In de visie staan vier opgaven centraal, namelijk Meedoen, Samenleven, Positieve Gezondheid en Goed Opgroeien. Samengevat willen we samen (verder) bouwen aan een sterke, vitale samenleving in Ooststellingwerf. Daarnaast willen we een betaalbaar en goed ‘vangnet’ bieden voor inwoners die het zonder ondersteuning niet redden.

De kern van de visie wordt samengevat in een doelenboom. Hier zijn de vier opgaven uitgewerkt in 15 maatschappelijke effecten. Elk effect is ook weer uitgesplitst in een aantal indicatoren, waaraan we straks kunnen zien of het effect dichterbij komt. De doelenboom laat de onderlinge samenhang zien tussen alle onderwerpen.

Voor elk van de 15 maatschappelijke effecten maken we, in samenspraak met inwoners, organisaties, vrijwilligers, verenigingen en ondernemers, een doe-agenda waar iedereen zich aan wil verbinden. Dit kost uiteraard meer tijd dan als we dat alleen vanuit de gemeente zouden doen met input van belanghebbenden. In 2021 stelde de gemeenteraad de eerste vijf doe-agenda's vast.

Met stichting Scala werken we aan het anders vormgeven van de subsidie-afspraken. Dat doen we stap voor stap. Uiteindelijk willen we afspraken maken over de bereikte effecten (outcome) en niet meer over activiteiten (input of output). Expertisecentrum Movisie helpt ons hierbij.

Het integraal en ontschot werken en het werken op basis van data vraagt anders denken en anders doen van de buitenwereld, maar zeker ook van ons als gemeente. Daarom duren deze processen lang en vraagt het doorlopend leren en consequent volhouden. In de eerste doe-agenda's en in deze begroting (programma 1) zien we het integraal werken terug. We denken niet meer vanuit beleidsterreinen maar vanuit de effecten die we voor inwoners willen bereiken. En wat de verschillende invalshoeken en betrokkenen daaraan kunnen bijdragen.

We communiceren niet *over* de visie, maar laten zien wat er in de Ooststellingwerfse samenleving gebeurt en hoe dit past bij de Visie op Samenleven. Dat doen we door verhalen te maken in woord en beeld. Online en offline storytelling. In de verhalen laten we verschillende betrokkenen aan het woord. Ieder vanuit zijn of haar perspectief en invalshoek. We geven inwoners, vrijwilligers en samenwerkingspartners een podium. Hun verhalen inspireren anderen.

Doorontwikkeling Gebiedsteam
De doorontwikkeling van het Gebiedsteam is een belangrijk onderdeel bij de implementatie van de Visie op Samenleven. Deze doorontwikkeling kreeg in 2020 en 2021 handen en voeten en leidt tot één (voldoende laagdrempelige) toegang voor inwoners, zoveel mogelijk één aanspreekpunt per inwoner/huishouden, zo eenvoudig en snel mogelijke processen en versterking van het ontschot werken. We zorgen voor een communicatiestrategie zodat inwoners de weg weten en optimaal geïnformeerd zijn.

Grip op uitgaven Sociaal Domein
We monitoren in hoeverre we er in slagen om de uitgaven in het Sociaal Domein te beperken door de maatregelen die we in 2019, 2020 en 2021 hebben ingezet op het terrein van Wmo en Jeugd. We bundelen de bevindingen in de Monitor Sociaal Domein waarin we een dashboard bieden met gegevens over zorggebruik en -kosten, cliënttevredenheid en de kwaliteit van ondersteuning.

Datagedreven werken en Monitor Sociaal Domein
Bij het maken van de doe-agenda's gebruiken we data om gericht en lokaal knelpunten aan te pakken of problemen te voorkomen. Denk aan gerichte acties in een buurt, straat of dorp waar relatief veel zorggebruik, armoede of eenzaamheid is. Zo zijn we effectiever en houden we het betaalbaar. In elke doe-agenda geven we per doelstelling aan hoe we dit gaan monitoren. Zodra er een doe-agenda is vastgesteld, voegen we deze monitoringsgegevens toe in bovengenoemde Monitor Sociaal Domein. Zo leggen we de verbinding tussen de maatschappelijke effecten uit de Visie op Samenleven aan de ene kant en ingezette interventies en budgetten aan de andere kant.

Adviesraad Sociaal Domein
We blijven de Adviesraad faciliteren om hun taak optimaal uit te voeren.

Wat merkt de inwoner ervan

Visie op Samenleven 2020-2024
We nodigen inwoners, dorpen/buurten en partners uit de zorg, werk, onderwijs en welzijn uit om de Visie op Samenleven 2020-2024 te vertalen in doe-agenda's. Met hun input komen tot concrete inspanningen om de beoogde maatschappelijke effecten uit de visie te realiseren en ontwikkelen we het Gebiedsteam door. En we geven ruimte voor eigen initiatieven. Inwoners merken dat de rol van de gemeente per onderwerp en per situatie verschillend is, op basis van de doelenboom uit de Visie op Samenleven.

Doorontwikkeling Gebiedsteams
Het Gebiedsteam is bereikbaar, zichtbaar en toegankelijk voor onze inwoners. Met een doorontwikkeling verbeteren we de kwaliteit van het aanbod en servicegerichtheid.

Grip op uitgaven Sociaal Domein
Doordat wij cijfers en feiten over het Sociaal Domein goed op orde hebben kunnen we beter beleid maken en bijsturen. Daar plukken inwoners de vruchten van.

Adviesraad Sociaal Domein
De inwoner kan zich laten vertegenwoordigen door de Adviesraad.

Wat mag het kosten

Om de Visie op Samenleven 2020-2024 te vertalen in doe-agenda's, voor de doorontwikkeling van het Gebiedsteam en de Monitor Sociaal Domein is externe deskundigheid nodig. Daarnaast maken we kosten voor bijeenkomsten en communicatie. Bij de begroting 2020 heeft u bij ‘Samen Waarmaken’ structureel € 75.000 beschikbaar gesteld als uitvoeringsbudget voor het programma Samenleven. De kosten van deskundigheidsbevordering, scholing en presentiegelden voor de Adviesraad Sociaal Domein zijn begroot.

Thema 4.7 Visie op demografische ontwikkelingen

Wat willen we bereiken

We gaan op korte termijn een visie formuleren over de wijze waarop de gemeente kan anticiperen op de demografische ontwikkelingen.

Wat gaan we ervoor doen

Het college heeft in april 2021 besloten om geen visie op demografische ontwikkelingen op te stellen. U bent hierover geïnformeerd via een raadsmededeling. Het college is tot dit besluit gekomen na een inventarisatie van het actuele beleid, het onderhanden beleid en het nog op te stellen beleid. In deze beleidsstukken wordt geanticipeerd op demografische ontwikkelingen.
Bij vastgesteld lopend beleid kunt u denken aan:

- Visie Economie Ooststellingwerf 2008
- Beleidsnota Peuterspeelwerk 2010
- Structuurvisie 2010-2020-2030
- Toekomstvisie van het basisonderwijs Ooststellingwerf 2013
- Visie op sportaccommodaties 2015-2030
- Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie Ooststellingwerf
- Nota Mantelzorgondersteuning 2017-2021
- Nota vrijwilligersondersteuning 2017-2021
- Woonvisie 2017-2022
- Visie op samenleven 2020-2024

Bij lopend nog vast te stellen beleid kunt u denken aan:

- Accommodatiebeleid
- Woonvisie + woningmarktonderzoek
- Omgevingsvisie
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In 2023 monitoren we hoe de (bestaande) visies en uitvoeringsagenda's zich verhouden tot de toekomstige demografische ontwikkelingen. Leefbaarheid (voorzieningen, wonen, onderwijs, werkgelegenheid en zorg) staat in de monitoring centraal. Door te monitoren op leefbaarheidsindicatoren kan over de verschillende beleidsterreinen heen gekeken worden hoe de leefbaarheid in de gemeente Ooststellingwerf zich ontwikkelt en waar eventuele bijsturing nodig is.

Wat merkt de inwoner ervan

De inwoners worden/zijn actief betrokken bij het opstellen van o.a. de Omgevingsvisie en de Woonvisie.

Wat mag het kosten

Bij de Programmabegroting 2019 is voor de periode 2019-2021 jaarlijks € 25.000 beschikbaar gesteld. Het budget is niet gebruikt en is in de voorjaarsrapportage 2021 teruggevloeid naar de algemene middelen.

Thema 4.8 Glasvezel

Wat willen we bereiken

Een dekkende glasvezelnetwerk in onze gemeente.

Wat gaan we ervoor doen

We gaan in gesprek met de marktpartijen over de aanleg van glasvezel in onze gemeente. We maken goede afspraken over het werken in onze grond.

Wat merkt de inwoner ervan

Nóg meer inwoners en ondernemers kunnen van glasvezel gebruik maken. Inwoners en ondernemers van de 'witte en grijze' adressen in het buitengebied beschikken over snel internet. De inwoners van een 'wit' gebied betalen per maand voor de extra aanlegkosten. Deze aansluitbijdrage komt bovenop de kosten van een abonnement voor internet, tv en bellen. Kabelnoord is in 2019 gestart met de aanleg van de witte adressen. Dit is afgerond. In 2021 zijn marktpartijen gestart met de aanleg van glasvezel op grijze adressen. In 2022 worden de werkzaamheden afgerond en zijn de meeste grijze aansluitingen voorzien van glasvezel.

Wat mag het kosten

Het streven is om kostendekkend te werken door afspraken te maken over de leges en degeneratiekosten.

Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

We zorgen voor een adequate- en brede invoering (intern en extern) van de nieuwe Omgevingswet die op 1 juli 2022 in werking zal treden.

Wat gaan we ervoor doen

Medio 2017 is het Uitvoeringsprogramma Omgevingswet Ooststellingwerf 2017-2020 vastgesteld. In dit programma zijn drie uitvoeringslijnen benoemd (Informatie & Automatisering, Personeel & Organisatie en Beleid & Uitvoering). Voor deze uitvoeringslijnen zijn in het uitvoeringsprogramma concrete uitvoeringsprojecten benoemd die tijdens de looptijd van het programma opgepakt worden. In 2020 is, na het volledig uitkristalliseren van de Omgevingswet, pas echt een helder totaalbeeld ontstaan van alle acties die nodig zijn voor een goede en adequate invoering van de wet. Het uitvoeringsprogramma is daarom eind 2020 geactualiseerd en heeft een langere looptijd gekregen tot en met 2024. De invoering van de Omgevingswet pakken we, daar waar het maar enigszins kan, op met onze OWO-partners. De focus ligt daarbij eerst op de minimale wettelijke verplichtingen die de wet stelt.

Een belangrijk project in het uitvoeringsprogramma is het opstellen van een omgevingsvisie voor onze gemeente. In deze omgevingsvisie legt de gemeente de koers en ambitie neer voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. In 2018 is hiervoor door de gemeenteraad een Nota van Uitgangspunten vastgesteld. In 2019 is gestart met het visietraject inclusief een uitgebreid participatieproces met onze inwoners en andere belanghebbenden. De resultaten hiervan in de vorm van een omgevingsvisie zal in november 2021 ter vaststelling aan u worden voorgelegd.

Het omgevingsplan is ook een onderdeel van de Omgevingswet. In 2020 is een start gemaakt met de pilot omgevingsplan voor het gebied Appelscha e.o. Met deze pilot sorteren we voor op het gemeentebrede omgevingsplan die we daarna gaan oppakken. De pilot omgevingsplan wordt OWO-breed ingestoken en moet uiteindelijk resulteren in een vastgesteld (deel)omgevingsplan.

Voor het digitale spoor van de wet moeten er ook de nodige stappen worden gezet. We hebben inmiddels OWO-breed nieuwe Omgevingswet-software aangeschaft. De verdere implementatie van deze software als ook het opleiden van de gebruikers is inmiddels gestart. De aansluiting van de OWO-gemeenten op het digitale stelsel Omgevingswet (DSO-LV) zal naar verwachting in juli 2021 plaatsvinden.

Om straks te kunnen werken met de Omgevingswet is opleiding/training van onze medewerkers nodig. In 2020 is daarom gestart met een OWO-brede basistraining Omgevingswet. Als vervolg hierop zal een toegesneden en met de medewerkers afgestemd opleidingstraject worden ontwikkeld. Dit pakken we OWO-breed op.

We nemen onze huidige werkprocessen onder de loep en maken deze Omgevingswetproof. Dit geldt voor het vergunningentraject als ook voor ruimtelijke initiatieven die bij de gemeente binnen komen. Ook hier kijken we naar harmonisatie en afstemming met onze OWO-partners.

We bereiden een aantal inhoudelijke voorstellen voor waarover de gemeenteraad nog dit jaar een besluit moet nemen zoals het bindend adviesrecht en de verplichte participatie.

We gaan de komende periode de communicatie richting onze inwoners en bedrijven over de Omgevingswet intensiveren met meer informatie en uitleg.

Wat merkt de inwoner ervan

Voor elke inwoner van de gemeente Ooststellingwerf moet het straks duidelijk zijn welke ambitie en doelen onze gemeente samen met haar inwoners de komende jaren wil bereiken in de fysieke leefomgeving. De vastgestelde omgevingsvisie is daarbij het kader en geeft hierbij voldoende richting.

Het gebruiksgemak voor onze inwoners is verbeterd omdat het checken, indienen en volgen van een vergunning straks via 1 omgevingsloket gaat lopen. Daarnaast zal de afhandeling een vergunningaanvraag sneller gaan verlopen omdat hier standaard 8 weken voor staat.

In algemene zin zullen onze inwoners en ondernemers via heldere en gepaste communicatie de komende periode intensiever over de Omgevingswet worden geïnformeerd en wegwijs worden gemaakt.

Wat mag het kosten

Voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet heeft u destijds € 400.000 beschikbaar gesteld voor vier jaar (tot en met 2020). De verwachte lasten bedragen € 596.000. U heeft in juli 2017 besloten om het tekort van € 196.000 op te vangen binnen de beschikbare middelen eenmalige begrotingsruimte 2017-2020 van € 5,7 miljoen. Eind 2020 heeft u ingestemd met verlening van het uitvoeringsprogramma tot en met 2024 en met verlenging van het resterende budget. Wij hebben eind 2020 aangegeven dat u tijdig wordt geïnformeerd indien onderdelen duurder uitvallen dan verwacht of er onvoorziene uitgaven nodig zijn. Bij het heroverwegingsproces heeft u besloten om voor 2022 en 2023 incidenteel € 75.000 (€ 150.000 in totaal) beschikbaar te stellen voor de tijdelijke uitbreiding van de formatie ruimtelijke ordening vanwege de extra werkzaamheden in het kader van de omgevingswet.

Beleidskaders

- Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2021-2024
- Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie Ooststellingwerf

Thema 4.10 Regio Deal Zuidoost Friesland

Wat willen we bereiken

Regio Deal Zuidoost Friesland

In juli 2020 heeft de regio Zuidoost Friesland een Regio Deal gesloten met het Rijk. Het Rijk investeert € 15 miljoen in deze Regio Deal en daar tegenover zorgt de regio voor minimaal € 15 miljoen aan cofinanciering. De regio doet dit primair vanuit bestaande projecten en programma's die aansluiten bij de ambities van de Regio Deal. Met de rijksbijdrage kunnen deze projecten en programma's versneld en/of uitgebreider uitgevoerd worden.

Alle betrokken partners in de regio trekken een aantal projecten. In dit thema beschrijven we uitsluitend de projecten waarvoor de gemeente Ooststellingwerf projecttrekker is. De projecttrekker is primair verantwoordelijk voor de inhoud, organisatie, planning, communicatie, financiën en verantwoording. Daarbij altijd rekening houdend met de regionale context.

Zorgeconomie

Met het project Zorgeconomie willen we als regio inzetten op een leefbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken. Prettig wonen heeft niet alleen te maken met een goed onderhouden huis, een toegankelijk winkelcentrum of voldoende ontmoetingsplekken. Dit gaat erover wat we als regio kunnen doen om de sociaal maatschappelijke uitdagingen tegemoet te treden.

Masterplan Oosterwolde

De regionale kernen hebben een belangrijke voorzieningenfunctie voor de vele kleine dorpen in de regio. Deze voorzieningen staan zowel qua omvang als kwaliteit onder druk. We willen de sociale cohesie vergroten en het voorzieningenfunctie van Oosterwolde behouden en versterken. Om die reden werken we aan een Masterplan Oosterwolde waarin een structurele versterking van het centrum centraal staat.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Het project beoogt een slimme groei van het toerisme in deze regio. Dit betekent dat we een optimale balans willen ontwikkelen tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. De route naar die balans bepalen we met het opstellen van een regionale toeristische ontwikkelstrategie. Dit project bouwt voort op een reeds bestaande regionale samenwerking en dient een impuls te geven aan de doorontwikkeling van de ontwikkellijnen en projecten uit het uitvoeringsprogramma Zuidoost Friesland (UPZOF) en aan de verdere versterking van een professionele organisatie voor promotie en marketing van Zuidoost Friesland (TRZF).
Leer- en kenniscentrum Bodem
Het LKC-Bodem sluit met name aan op het veerkrachtig landschap en daarmee op maatschappelijke vraagstukken die gerelateerd zijn aan bodemgesteldheid, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het Rijk wil dat in 2030 alle landbouwgronden duurzaam worden beheerd. Om dat te realiseren moeten we meer innoveren, nieuwe verdienmodellen ontwikkelen, kennis over duurzaam bodembeheer verspreiden en meer bewustwording creëren. Het LKC-Bodem draagt bij aan al deze terreinen. Het LKC-Bodem zal onderdeel worden van een breder in Noord-Nederland opgezette strategie en samenwerking voor praktijkgericht onderzoek naar duurzaam beheerde bodems.

Wat gaan we ervoor doen

Zorgeconomie
Voor Zorgeconomie is met de partners uit de Regio Deal een uitvoeringsprogramma opgesteld. We zetten daarbij in op Positieve Gezondheid (Atelier Sociaal Domein en Bloeizone) en Werkgelegenheid in de zorg. Met het thema Positieve Gezondheid beogen we dat onze inwoners mentaal en fysiek gezond blijven. Dit doen we door het stimuleren en faciliteren van Bloeizones in de regio zodat inwoners in een gezonde leefomgeving wonen. Ook werken we met studenten aan vraagstukken rondom Positieve Gezondheid in het Atelier Sociaal Domein. De resultaten hieruit delen we met onze partners. Doel van het thema werkgelegenheid is ervoor zorgen dat we vraagstukken rondom werkgelegenheid (in de zorg) kunnen aanpakken en aantrekkelijk blijven als arbeidsmarktregio. Dit doen we door het ontwikkelen van een krachtenkaart waarop we laten zien wie we zijn als regio als het gaat om werkgelegenheid in de zorg. Binnen Zorgeconomie werken we nauw samen met verschillende partners, zoals het HANNN, FSP en NHLStenden.

Masterplan Oosterwolde
Met ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners en andere belanghebbenden in het gebied wordt hard gewerkt aan een toekomst bestendig centrum. Hiervoor voeren we het project 'Verbetering Detailhandelsstructuur Oosterwolde' uit. Daarna gaan we in gesprek met inwoners/consumenten, winkeliers en vastgoedeigenaren over de functie en inrichting van de Stationsstraat. Zie ook thema 4.1. We gaan de samenwerking in het centrum versterken door een gemeentelijke bijdrage aan stichting BizO. We gaan een nieuwe detailvisie opstellen. Hiermee kunnen ontwikkelingen in de gemeente worden gestuurd en leggen we de onderlinge verhoudingen tussen Oosterwolde, Haulerwijk en Appelscha vast.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
We gaan een regionale ontwikkelstrategie opstellen. Als de strategie voldoende is uitgewerkt wordt deze besproken met de mienskip, het werkveld, bestuurders en de gemeenteraden en worden de vervolgacties bepaald. We gaan het uitvoeringsprogramma Ervaren-Turf doorontwikkelen. Daarbij gaat het om de ontwikkeling van TOP's, entrees en toeristische routes. We gaan de marketingstrategie doorontwikkelen in samenwerking met TRZF. Doel is de verdere positionering van 'Het andere Friesland'.
Leer- en kenniscentrum Bodem
We gaan een leer- en onderzoekscentrum opzetten waar agrariërs, bedrijven, onderzoekers en studenten kennis kunnen vergaren over de samenhang tussen ecosysteem diensten van de bodem, organische stofgehalte, emissies naar lucht en water, circulariteit van gebruik van stofstromen, adaptatie aan klimaatverandering en hiervan afgeleide verdienmodellen. Een centrum dat regionaal is ingebed, maar met een (inter)nationale netwerk en uitstraling. Het centrum heeft als belangrijkste doelstelling handelingsperspectieven te genereren voor inzetten van bodem in een economisch renderende landbouw voor tegengaan van effecten van klimaatverandering en ontwikkelen van methodieken om bodems en geleverde ecosysteemdiensten beter bestand te maken tegen effecten van klimaatverandering.

Wat merkt de inwoner ervan

Zorgeconomie
Binnen de Regio Deal staat de 'mienskip' centraal. Met name als het gaat om de Bloeizone werken we vraaggericht en is de inwoner aan zet. Wij spelen, samen met onze partners, een stimulerende en faciliterende rol. Ook in het Atelier Sociaal Domein werken we nauw samen met inwoners/ondernemers en hun vraagstukken. De inwoner merkt dat initiatieven worden gewaardeerd en zij ondersteuning kunnen krijgen.

Masterplan Oosterwolde
Een toekomstbestendig centrum met voorziening die passen bij de regionale functie.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Meer toerisme en recreatie is geen doel op zich, maar een waardevol middel voor het realiseren van bredere maatschappelijke opgaven, zoals een prettige woon- en werkomgeving, het behoud van natuur- en cultuurerfgoed en toekomstbestendige banen voor de beroepsbevolking.

Leer- en kenniscentrum Bodem
Het project is ten eerste gericht op studenten/leerlingen in Friesland (van Hall-Larenstein, Nordwin College en AOC Terra). Zij zijn de toekomstige gebruikers (en ondernemers) van het landelijk gebied (natuur en landbouw). Daarnaast worden (agrarische) ondernemers nauw betrokken bij de activiteiten. Hun vragen worden meegenomen in de onderzoeksopzet. Tenslotte zullen ook andere inwoners van de regio regelmatig worden uitgenodigd voor het unieke experiment met de mesocosmossen en daardoor beter geïnformeerd zijn over onderwerpen als klimaatadaptatie.

Wat mag het kosten

Zorgeconomie
Vanuit het Rijk is € 525.000 beschikbaar gesteld om inhoud te geven aan de zorgeconomie. Vanuit de gemeente is € 55.000 aan cofinanciering beschikbaar. De looptijd van het project is tot eind 2023.

Masterplan Oosterwolde
Vanuit het Rijk is € 100.000 beschikbaar gesteld om inhoud te geven aan het versterken van de regionale functie van Oosterwolde. Vanuit de gemeente is € 500.000 aan cofinanciering beschikbaar. De looptijd van het project is tot eind 2023.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Programma
Vanuit het Rijk is € 1.000.000 beschikbaar gesteld om inhoud te geven aan het uitvoeringsprogramma. Vanuit de regio is € 200.000 aan cofinanciering beschikbaar gesteld. De looptijd van het project is tot eind 2023.

Leer- en kenniscentrum Bodem
Vanuit het Rijk is € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de faciliteiten en coördinatie, communicatie en projecten in de eerste drie jaar. Na drie jaar (2024) moet het leer- en onderzoekscentrum op eigen benen staan en zelf voldoende middelen genereren uit projecten, cursussen en verhuur faciliteiten om personeel, onderhoud en vervanging te bekostigen. Vanuit de gemeente is via het programma BioBased Economy (BBE) € 350.000 cofinanciering beschikbaar.

De Rijksbijdrage wordt per deelproject opgevraagd bij de regiokassier en verwerkt in de eerstvolgende financiële rapportage nadat een bijdrage is ontvangen.

Beleidskaders

- Dealtekst Regio Deal Zuidoost Friesland juni 2020

Thema 4.11 Haerenkwartier

Wat willen we bereiken

De wijk Haerenkwartier wordt een moderne toekomstbestendige wijk, waarbij de gemeente rekening heeft gehouden met het inrichten van de wijk op een klimaatrobuuste en duurzame wijze. Het woningaanbod past bij de demografische ontwikkelingen en draagt bij aan de verbetering en verduurzaming van het woningbestand in Ooststellingwerf. De bewoners van de wijk ontmoeten elkaar en zijn trots op hun wijk en medebewoners. Ze voelen eigenaarschap en dragen naar vermogen actief bij aan een nette, gezellige en leefbare wijk. Professionals zijn zichtbaar en bekend en bieden ondersteuning aan bewoners die dit nodig hebben. Ze kennen de wijk en de bewoners waardoor vroegsignalering mogelijk wordt en vormen een sluitende keten van zorg en ondersteuning.

Wat gaan we ervoor doen

Samen met woningbouwcorporatie Actium en welzijnsinstelling Scala bouwen we aan een vernieuwde wijk:

- Actium sloopt alle 170 huidige woningen. Hiervoor komen 170 nieuwe gasloze en energieneutrale woningen terug (115 eengezins, 44 levensloop, 11 senioren). Om ook in de toekomst een goed woningaanbod te kunnen bieden wordt een deel van de nieuwe woningen levensloopbestendig. Met de realisatie van de nieuwe energieneutrale woningen ontstaat de duurzaamste wijk in Ooststellingwerf en omgeving en bouwt Actium mee aan een Energieneutraal Ooststellingwerf.
- Als gemeente richten we, in samenspraak met bewoners, de openbare ruimte helemaal opnieuw in. Er komt meer ruimte voor groen en biodiversiteit en door de aanleg van wadi's en infiltratieriolering wordt de wijk klimaatrobuust en duurzaam, passend bij de duurzame nieuwe woningen. In de openbare ruimte is aandacht voor ontmoeten, spelen, sporten en bewegen. In het gebied rond het buurthuis wordt een plein en een moestuin gerealiseerd. De wegen worden duidelijker en voorzien van snelheidsremmende maatregelen. Zo moet de wijk een moderne, groene en veilige wijk worden.
- Naast alle fysieke maatregelen is er veel aandacht voor bewoners(participatie) en de leefbaarheid in de wijk. Vanaf de start in 2017 is er regelmatig overleg geweest met een klankbord van ca. 35 enthousiaste wijkbewoners. Het intensief betrekken van bewoners leidt tot sociale cohesie en moet ertoe leiden dat bewoners eigenaarschap voelen voor hun nieuwe wijk.
- Verder geven we samen met onder andere Scala, het Gebiedsteam en Actium inhoud aan het uitvoeringsprogramma Aandachtsgebieden. Belangrijke onderdelen hiervan zijn keukentafelgesprekken met alle wijkbewoners en de realisatie van een Buurthuiskamer in het huidige buurtgebouw 't Ketelhuis.
- Samen met Actium en andere samenwerkingspartners, zoals Scala en het Leger de Heils werken we een businesscase uit voor een beheer dat past bij onze doelstellingen. Samen realiseren we op deze locatie een ontmoetingsplek en steunpunt voor de wijk. De locatie en coördinator spelen een belangrijke rol in het borgen van de resultaten van de wijkvernieuwing, de integratie van nieuwe wijkbewoners en de vroegsignalering van mogelijke problemen. Inzet op sociale cohesie en preventie voorkomt escalaties en verbetert de situaties van wijkbewoners in het algemeen.
- In een tweewekelijks leefbaarheidsoverleg met deze partijen worden deze projecten besproken en worden nieuwe acties uitgezet. We houden gezamenlijk vinger aan de pols om problemen vroeg te signaleren en waar nodig hulp te organiseren. Om met zijn allen te leren van dit bijzondere project wordt een documentaire gemaakt in opdracht van gemeente Ooststellingwerf, Actium en Nijhuis (bouwaannemer).

Wat merkt de inwoner ervan

- Bewoners van het Haerenkwartier wonen straks in de duurzaamste wijk van Ooststellingwerf en omgeving. Bewoners die liever niet de bouw wilden doorstaan konden met urgentie elders een woning krijgen.
- Inwoners zien de wijk tot en met ca. 2022 transformeren tot de duurzame, groene wijk die nu nog op de plaatjes staat. Hierdoor verbetert onder andere de aanblik van de wijk langs de Venekoterweg.
- Na realisatie van de woningen gaan inwoners nieuwe wijkbewoners verwelkomen en wordt het weer een levendige wijk. Ook in de wijk zelf verhuizen bewoners naar een beter passende woning/plek.

- Er is en blijft veel aandacht voor leefbaarheid. Bewoners worden aangemoedigd om actief te worden of blijven en er is ondersteuning vanuit professionals. Hierdoor worden meer bewoners actief. De Buurthuiskamer wordt een plek waar iedereen terecht kan. Het is een plek om elkaar te ontmoeten, om met een hulpvraag langs te gaan of om een activiteit te organiseren. De coördinator die werkt vanuit de locatie verbindt, activeert en helpt wijkbewoners en zoekt actief contact in de wijk.
- Omdat we bewoners beter kennen en dichterbij zijn, zijn we beter in staat om vroeg problemen te signaleren en sneller hulp te organiseren. Ook na de wijkvernieuwing. We doen dit samen met partners als Actium, Scala en ons Gebiedsteam.

Wat mag het kosten

Voor de herinrichting van de openbare ruimte is in februari 2018 € 2.000.000 beschikbaar gesteld. Later is voor de aanleg van wadi's en het riool nog eens € 650.000 beschikbaar gesteld. Voor de openbare ruimte is in totaal dus € 2.650.000 beschikbaar.

Vanuit het project Aandachtsgebieden is ruim € 200.000 beschikbaar specifiek voor de leefbaarheid in het Haerenkwartier en nog eens € 400.000 voor de Aandachtsgebieden als totaal (Haerenkwartier en Haulerwijk).

Beleidskaders

- Ontwikkelrichting Wijkvernieuwing Haerenkwartier, vastgesteld 20 februari 2018
- Raadvoorstel Regenwater Haerenkwartier, vastgesteld 18 juni 2019
- Plan van aanpak Aandachtsgebieden Ooststellingwerf 2020-2023, vastgesteld 15 oktober 2019

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid

In de gemeente Ooststellingwerf willen we wonen, werken en naar school gaan in een veilige en schone omgeving. Dit realiseren we samen met alle betrokken partijen. We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises.

Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

- We willen een veilige woon- en leefomgeving.
- We willen meer bewustwording rondom het thema ondermijning.
- We beheersen risico's en coördineren hulpverlening bij incidenten en crises.
- We willen de bluswatervoorzieningen in onze gemeente in beeld hebben.

Wat gaan we ervoor doen

Veilige woon- en leefomgeving

Op basis van het vastgestelde integraal veiligheidsbeleid wordt uitvoering gegeven aan het beleid. Belangrijke thema's zijn:

- Woninginbraken
- Jeugd en veiligheid
- Overlastgevende personen

Dit zijn thema's die direct impact hebben op de woon- en leefomgeving.

Ondermijning

In 2022 geven we uitvoering aan het vastgestelde uitvoeringsplan Ondermijning. Hierin werken we nauw samen met de politie, maar ook met de buurgemeenten.

Crisisbeheersing

We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises. De partners binnen de crisisbeheersing zijn vooral de brandweerzorg, de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en de gemeentelijke organisatie (sectie bevolkingszorg). De gemeentelijke medewerkers die een rol hebben in de crisisbeheersing krijgen trainingen en doen oefeningen waardoor we goed zijn voorbereid op crisissituaties. De veiligheidsregio Fryslân heeft hierin de coördinatie. Als gemeente zorgen we ervoor dat het aanbod voor vakbekwaamheid ook aansluit bij de wensen en de behoeften van de medewerkers. Als gevolg van de coronacrisis hebben veel ontwikkelingen stilgestaan en heeft er een inhaalslag moeten plaatsvinden.

Bluswatervoorzieningen

Uitvoering geven aan de opgestelde handreiking generieke maatregelen bluswatervoorzieningen.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Met de Fumo wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.

Wat merkt de inwoner ervan

- De ervaren veiligheid blijft minstens gelijk of neemt toe.
- Er wordt adequaat gereageerd op meldingen van overlast of gevaarlijke situaties die worden veroorzaakt door de kwetsbare personen in onze gemeente.
- In crisissituaties merken onze inwoners dat de crisisbeheersing goed en professioneel is geregeld. Onze inwoners worden goed opgevangen en de communicatie is helder.

Wat mag het kosten

- Voor de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid is een structureel bedrag van € 58.000 beschikbaar.
- We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân (VRF) voor de onderdelen rampenbestrijding en crisisbeheersing. Voor de crisisbeheersing is structureel een bedrag van € 30.000 beschikbaar. Dit budget zetten we in om de gemeentelijke organisatie goed voor te bereiden op crisissituaties en calamiteiten.

Beleidskaders

- Integraal veiligheidsbeleid 2017–2021
- Beleidsplan Crisisbeheersing 2019-2022

Begroting Programma 5

Begroting programma 5

bedragen x € 1.000

5. Openbare orde en veiligheid	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten						
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	- 1.550	- 1.694	- 1.757	- 1.767	- 1.782	- 1.799
5.2 Thema Handhaving	- 430	- 428	- 523	- 523	- 523	- 523
Totaal Lasten	**- 1.980**	**- 2.122**	**- 2.279**	**- 2.290**	**- 2.305**	**- 2.322**
Baten						
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	0	-	-	-	-	-
5.2 Thema Handhaving	18	-	-	-	-	-
Totaal Baten	**18**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat voor bestemming	**- 1.963**	**- 2.122**	**- 2.279**	**- 2.290**	**- 2.305**	**- 2.322**
Resultaat na bestemming	**- 1.963**	**- 2.122**	**- 2.279**	**- 2.290**	**- 2.305**	**- 2.322**

Programma 6 | Bestuur en dienstverlening

Programma 6 | Bestuur en dienstverlening

Voor de eerste keer is in onze gemeente een raadsprogramma en uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de bestuursperiode 2018-2022. Hieraan toegevoegd is het coalitieprogramma 2018-2022 'Saemen an de slag'. Kenmerkend voor Ooststellingwerf is dat de gemeente open en transparant wil besturen richting zijn inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen; vertrouwen en ruimte geven om hen eigen verantwoordelijkheid te laten nemen en initiatief te ontplooien. De faciliterende rol van ons als 'eerste overheid' vraagt steeds meer aandacht. Dit houdt ook in dat de gemeente continu de dienstverlening verbetert, zowel in kwaliteit als in begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Verdere digitalisering staat het persoonlijke karakter van onze dienstverlening niet in de weg. “Ja, mits” is hierbij altijd ons vertrekpunt.

Thema 6.1 Bestuur

Wat willen we bereiken

- Het college zet in op sturing van de organisatie vanuit de principes:
  - Programmatisch werken
  - Integrale advisering
  - Sturing op effecten
  - Voortdurende afstemming tussen ambitie en capaciteit
- We trekken gezamenlijk met u en de ambtelijke organisatie op bij alle onderwerpen.
- We willen inzetten op minder regelgeving daar waar het niet effectief is en daardoor meer verantwoordelijkheid neerleggen bij inwoners en bedrijven.
- We willen de OWO-samenwerking optimaliseren, met als doel efficiëntie en kwaliteit.
- We willen staan voor een open en transparante gemeentelijke overheid die in samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties beleid ontwikkelt en uitvoert en initiatieven mogelijk maakt.
- We hanteren het uitgangspunt dat we vertrouwen en ruimte willen geven aan inwoners, ondernemingen en maatschappelijke organisaties om zelf verantwoordelijkheden op zich te nemen.
- We stimuleren en ondersteunen initiatieven uit de samenleving.
- We willen actief, in samenspraak met u en de ambtelijke organisatie, werken aan burger- en overheidsparticipatie.
- We willen goed leesbare raadsvoorstellen met daarin verwerkt de bijbehorende context (raadsprogramma, beleid, moties, amendementen etc.).
- We organiseren in maart 2022 de gemeenteraadsverkiezingen.

Beleidsindicatoren

De formatie bestaat uit het begrote aantal formatieplaatsen op 1 januari 2022 per 1.000 inwoners. Bezetting is het aantal fte’s dat werkzaam is per 1.000 inwoners op 1 januari 2022 (formatie minus vacatureruimte).

Beleidsindicatoren thema Bestuur	Eenheid	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	8,7	8,9	9,4
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,6	8,2	8,6
Begroting 2022				

Wat gaan we ervoor doen

In 2022 gaan we aan de hand van de resultaten van de organisatiescan werken aan de ontwikkelagenda “Fit voor de toekomst”. De verdere ontwikkeling van het programmatisch werken en integraal werken blijven centraal staan omdat daarin de inhoudelijke beleidsfocus is vastgelegd. Ook zullen we bij de organisatieontwikkeling rekening moeten houden met de gevolgen van corona zoals de 1,5 meter-regel bij bijvoorbeeld huisvesting. In 2022 wordt gestart met de uitvoering van de keuzes gemaakt in het heroverwegingsproces in 2021.

Participatie

De verdere ontwikkeling van participatie met inwoners komt terug in alle initiatieven en programma’s. Bij de manier waarop we de participatie inrichten wordt de raad vroegtijdig betrokken. Dat gebeurt ook bij het heroverwegingsproces.

OWO-samenwerking

De visie op de OWO-samenwerking is in 2021 vastgesteld. In 2022 gaan we aan de slag om vorm en inhoud te geven aan deze visie.

Verbetering kwaliteit besluitvormingsproces

In 2021 is er samen met u als raad gewerkt aan het verbeteren van de verhoudingen tussen raad en college. Een gezamenlijk verbeterteam heeft daarvoor voorstellen geformuleerd. In 2022 gaan we borgen dat deze voorstellen geïmplementeerd worden. Daartoe zal er continu aandacht zijn voor verdere verbetering van het besluitvormingsproces, de kwaliteit van de raadsvoorstellen en de Lange Termijn Agenda (LTA). Het 'raads- of coalitieprogramma 2022-2026' zal nadrukkelijk de basis vormen voor de LTA.

Wat merkt de inwoner ervan

- Mogelijk minder regelgeving en dus toegankelijkere regelingen.
- Inwoners merken dat de dienstverlening vanuit de diverse OWO-afdelingen structureel op orde is.
- Een soepeler functionerende en wendbare lokale overheid.

Wat mag het kosten

- Voor de uitvoering van de Archiefwet is bij de Kaderbrief 2022-2025 € 25.000 structureel beschikbaargesteld. De uitvoering van de Archietwet ligt bij de OWO-afdeling Bedrijfsvoering. Daarnaast is ook € 67.000 incidenteel voor 2022 beschikbaargesteld voor kwaliteitsborging proces zaakgericht werken.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om vanaf 2023 een structureel budget van € 69.000 beschikbaar te stellen voor de huisvesting van de buitendienst. De inhoudelijke besluitvorming over de huisvesting moet nog plaatsvinden.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om vanaf 2022 het budget van het Gebiedsteam te verlagen in verband met onderuitputting en hiermee € 50.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het budget onvoorzien voor college en raad te verkleinen en hiermee vanaf 2022 € 35.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om het budget generatiegericht maatwerk te verlagen en hiermee vanaf 2022 € 20.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de formatie te verminderen en hiermee in 2022 € 12.500, in 2023 € 60.000, in 2024 € 175.000 en vanaf 2025 € 335.000 te besparen. U heeft ook besloten voor het realiseren van vermindering van formatie € 84.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de huurovereenkomst gebouw De Brink op te zeggen per 2025 en hiermee vanaf 2025 per saldo € 60.000 te besparen. Deze besparing is financieel verwerkt maar hiervan is wel aangegeven dat dit nader onderzocht moet worden.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de OWO-budgetten 5% overige personeelskosten en 2% onvoorzien te halveren en hiermee vanaf 2023 € 129.000 te besparen. We hebben deze besparing nog niet financieel verwerkt omdat we in OWO-verband kijken naar mogelijkheden voor besparingen. We komen hier bij de Kaderbrief 2023 bij u op terug.

- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om voor tijdelijke formatie ruimtelijke ordening in 2022 € 75.000 en in 2023 € 75.000 beschikbaar te stellen vanuit de Algemene reserve.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om voor de concerncontrolrol in de organisatie in 2022 € 75.000 en in 2023 € 75.000 beschikbaar te stellen uit de Algemene reserve

- In de primitieve begroting 2022-2025 is een structurele uitbreiding van de formatie van de griffie ter hoogte van € 100.000 verwerkt. Dit is opgenomen nadat de werkgeverscommissie akkoord was met de uitbreiding. Daarnaast is er een incidenteel budget opgenomen voor 2022 voor de procedure benoeming burgemeester en voor het inwerken van de nieuwe raad (totaal € 35.000).

Beleidskaders

- Strategische samenwerking OWO-gemeenten
- Bestuursovereenkomst OWO
- Rapportage evaluatie OWO-samenwerking
- Visiedocument Ooststellingwerf (2016)

Thema 6.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken

We bieden goede, menselijke en open (digitale) dienstverlening, waarbij iedere medewerker het verschil maakt. Het programma dienstverlening is erop gericht uiterlijk in 2024 onderstaande te bereiken:

- De klant is tevreden over de dienstverlening (minimaal een 7,5 in 2024)
- We voldoen aan de vereisten van het VN-verdrag
- We richten processen in vanuit de klantketen
- We handelen 90% af binnen de servicenorm
- We hebben 30% minder onnodige telefonische contacten
- We hebben een integraal klantbeeld (omnichannel dienstverlening)
- We voldoen aan wet- en regelgeving
- 80% van onze dienstverlening is mogelijk via MijnOoststellingwerf (zowel voor inwoners als bedrijven)

Wat gaan we ervoor doen

We werken via het programmaplan dienstverlening en het bijbehorende uitvoeringsprogramma aan een steeds betere dienstverlening. Dit doen we vanuit de interne waarden klantgericht, efficiënt en digitaal.

- We zijn duidelijk in wat we verwachten van onze medewerkers als het gaat om dienstverlening naar onze inwoners toe en sturen daarop.
- We zorgen voor begrijpelijke taal (niveau B1) in al onze uitingen. Dit doen we via het project Direct Duidelijk.
- We betrekken inwoners en belangengroepen bij ontwikkelingen rondom het verbeteren van onze dienstverlening.
- We zorgen dat onze dienstverlening inclusief is, dus voor iedereen toegankelijk.
- We gebruiken steeds meer data om onze dienstverlening te verbeteren.
- We sturen steeds meer op klanttevredenheid en klantsignaalmanagement. We voeren aan het einde van een klantproces onderzoek uit naar de ervaringen en voeren kleine verbeteringen direct door.
- We zorgen dat inwoners zoveel mogelijk online gebruik kunnen maken van onze diensten (o.a. via MijnOoststellingwerf), maar vergeten de groep minder digitaal vaardigen niet.
- We werken conform de omnichannel strategie om de dienstverlening nog verder te verbeteren.

Wat merkt de inwoner ervan

- De inwoner merkt dat onze dienstverlening begrijpelijk, efficiënt, gebruiksvriendelijk en digitaal is.
- De inwoner merkt dat onze medewerkers klantgericht zijn en open staan voor verbeteringen.
- De inwoner is (zeer) tevreden over onze dienstverlening en denkt waar gewenst actief mee in verbeteringen.
- De inwoner weet wat hij van ons mag verwachten en mag ons daarop aanspreken.
- De inwoner merkt dat er iets met zijn feedback of klacht wordt gedaan.
- De inwoner ervaart dat de gemeente één organisatie is (geen kastje - muur).

Wat mag het kosten

Om bovenstaande mogelijk te maken investeren we in:

- Klantonderzoek, klantsignaalmanagement en procesverbetering.
- Dashboard met sturingsinformatie (o.a. klanttevredenheid).
- Scholing medewerkers (o.a. schrijftrainingen, digitale vaardigheden).

Hiervoor is jaarlijks € 25.000 beschikbaar gesteld bij de Kaderbrief 2021-2024.

Beleidskaders

- Visie Dienstverlening in Ooststellingwerf (augustus 2019)
- Programmaplan en uitvoeringsprogramma dienstverlening (juni 2020)

Thema 6.3 Financiën

Wat willen we bereiken

- We willen de komende periode blijven sturen op een meerjarige, structurele en een reëel sluitende begroting.
- We willen dat gemeentelijke tarieven in principe kostendekkend zijn.
- We willen in de komende periode mogelijke financiële overschotten riolering, passend in de meerjarenprognose, terug laten vloeien naar de inwoner.
- We willen in de komende periode het bestaande kwijtscheldingsbeleid continueren.

Beleidsindicatoren

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie (o.a. loonkosten, ICT, huisvesting, facilitair etc.). Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Beleidsindicatoren thema Financiën	Eenheid	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Apparaatskosten	In euro´s per inwoner	788	833	872
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	10,7%	1,3%	1,2%
Overhead	% van totale lasten	11,3%	12,5%	12,3%
Begroting 2022				

Wat gaan we ervoor doen

Begroting

We presenteren een reële begroting die structureel in evenwicht is. Dit betekent dat de structurele lasten gedekt worden door structurele baten en dat de lasten en baten reëel zijn geraamd. De gemeentelijke belastingen en heffingen verhogen we jaarlijks tenminste trendmatig.

Tarieven

Bij de behandeling van de nota leges 2021 heeft u ingestemd met tarieven, die niet kostendekkend zijn. Niet kostendekkende tarieven leges voor met name titel 1 en titel 3 is een landelijk beeld. Wij hebben u toegezegd om in 2021 een volledig geactualiseerde nota leges voor 2022 voor te leggen. We hebben de afgelopen periode veel voorbereidingen getroffen voor deze nota leges. Door uitstel van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging is het echter niet mogelijk om de nota leges 2022 volledig te herzien. Middels een mededeling aan u wordt u na de zomer geïnformeerd omtrent het proces (waar staan we, wat gaan we nog doen, planning).

Riolering

Vanaf 2020 heeft u het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2024 vastgesteld. Hierbij heeft u besloten om het financiële overschot van de reserve Riolering per 31-12-2019 terug te laten vloeien naar de inwoners door een korting op de tarieven in het jaar 2021. De efficiencyvoordelen die ontstaan in de periode 2020-2024 worden toegevoegd aan de rioleringsreserve. Bij de afloop van de periode neemt u een besluit over de bestemming van de reserve.

Kwijtschelding

De basis voor ons kwijtscheldingsbeleid is de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. De inkomenstoets is 100% bijstandsnorm. De kwijtschelding is van toepassing op riool- en afvalstoffenheffing.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)

De BNG verstrekt tegen lage tarieven krediet aan Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van gewenste maatschappelijke investeringen.

Wat merkt de inwoner ervan

- Een financieel gezonde gemeente.
- Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken.
- Onze belastingen, diensten en producten zijn betaalbaar.

Wat mag het kosten

De bedragen van het financieel perspectief uit de Kaderbrief 2022-2025 zijn primitief in deze begroting verwerkt. Ook de uitkomsten van de besluitvorming over de heroverwegingen 2022-2025 zijn primitief verwerkt. U vindt ze terug bij de 4e W in de programma's en in het hoofdstuk 'uitwerking heroverwegingen 2022-2025'.

- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om bedrijfsgebouwen af te schrijven tot 60% van de WOZ-waarde (in plaats van tot 50%) en hiermee vanaf 2022 € 150.000 te besparen.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de opbrengst OZB woningen te verhogen in 2022 met € 37.500, in 2023 met € 75.000, in 2024 met € 112.500 en vanaf 2025 met € 150.000.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om de opbrengst OZB niet-woningen te verhogen in 2022 met € 50.000, in 2023 met € 100.000, in 2024 met € 150.000 en vanaf 2025 met € 200.000.
- U heeft bij de heroverwegingen 2022-2025 besloten om voor de Friese Projectenmachine (FPM) in 2022 € 5.000, in 2023 € 11.000, in 2024 € 17.000 en in 2025 € 22.000 beschikbaar te stellen vanuit de Algemene reserve. De FPM is bedoeld als instrument om – via een gezamenlijke aanpak - meer en betere projecten te realiseren (door beroep te doen op Europese middelen) die bijdragen aan versterking van de brede welvaart in Fryslân.

Beleidskaders

- Financiële verordening 2020 (art 212)
- Controleverordening 2019 (art. 213 Gemeentewet)
- Doelmatigheid- en doeltreffendheidsverordening 2017 (art. 213a Gemeentewet)

Begroting Programma 6

Begroting Programma 6

bedragen x € 1.000

6. Bestuur & Dienstverlening	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten						
6.1 Thema Bestuur	- 1.680	- 1.664	- 1.869	- 1.811	- 1.757	- 1.659
6.2 Thema Dienstverlening	- 282	- 320	- 314	- 298	- 401	- 417
6.3 Thema Financiën	- 23.448	- 25.579	- 26.344	- 24.522	- 24.104	- 23.766
Totaal Lasten	**- 25.410**	**- 27.563**	**- 28.528**	**- 26.631**	**- 26.261**	**- 25.841**
Baten						
6.1 Thema Bestuur	42	-	-	-	-	-
6.2 Thema Dienstverlening	1.307	1.025	780	647	832	846
6.3 Thema Financiën	54.556	54.249	56.096	54.957	54.603	54.630
Totaal Baten	**55.905**	**55.273**	**56.876**	**55.604**	**55.435**	**55.476**
Resultaat voor bestemming	**30.495**	**27.711**	**28.349**	**28.973**	**29.174**	**29.635**
Mutatie reserves						
Toevoegingen	**- 77**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**199**	**746**	**660**	**497**	**339**	**344**
Mutatie reserves	**122**	**746**	**660**	**497**	**339**	**344**
Resultaat na bestemming	**30.617**	**28.456**	**29.008**	**29.470**	**29.512**	**29.978**

Paragrafen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

De gemeente stuurt rekeningen (aanslagen) voor een aantal belastingen en heffingen. Denk aan o.a. de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Deze paragraaf laat de hoogte van de inkomsten zien en geeft een overzicht van de diverse heffingen.

Algemene beleidslijn

Het fiscale beleid voeren we uit in overeenstemming met de fiscale wetgeving, de gevormde jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals die gelden voor het belastingrecht. Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering de bepalende elementen.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

Precariobelasting

Het Kabinet heeft de precariobelasting voor nutsbedrijven per 1 juli 2017 gewijzigd (het deel voor kabels en leidingen voor de nutsbedrijven gaat onder de vrijstellingen vallen). Voor gemeenten die op 10 februari 2016 een verordening met tarief hadden vastgesteld voor precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022. Dat geldt ook voor Ooststellingwerf. De opbrengst precariobelasting is tot en met 2021 geraamd in de begroting.

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ)

Zoals elk jaar, worden de nieuwe WOZ-waarden gebruikt voor o.a. de heffing van de onroerendezaakbelasting en forensenbelasting, gebaseerd op het prijspeil van het voorliggende jaar. De waardepeildatum ligt steeds één jaar voor het belastingjaar en blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde wordt deze mede voor andere doeleinden, zoals de belastingdienst voor de erfbelasting en eigen woningforfait, forensenbelasting, waterschapslasten en door notarissen gebruikt.

Tot en met 2021 werden de woningen getaxeerd op basis van de inhoud, maar per 2022 gebeurt dit op basis van de oppervlakte van een woning (een nieuwe ontwikkeling en wettelijke verplichting). Landelijk waren er verschillen in waarderingsmethodiek waardoor ervoor gekozen is om alle gemeenten de woningen te laten taxeren op oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, het CBS, de burgers etc. Als er niet wordt overgegaan op oppervlakten ontstaan er problemen bij de verplichte levering aan de afnemers.

Basisregistraties

Vanaf 1 juli 2011 geldt het verplicht gebruik van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Aangezien de WOZ de overgang naar de oppervlakten van de woningen heeft gerealiseerd volgt nu de afstemming met de oppervlakten in de BAG. De BAG/WOZ koppeling speelt hierbij een belangrijke rol als het gaat om de onderlinge afstemming. Deze afstemming tussen basisregistraties is het begin van de Samenhangende objectenregistratie (SOR).
Het ministerie van BZK is gestart met Doorontwikkeling in Samenhang van de GEO-basisregistraties (DisGeo). Doelstelling daarvan is om meer samenhang te creëren in de Geo informatie Infrastructuur. Onderdeel is de doorontwikkeling van enkele bestaande geo basisregistraties tot een Samenhangende Objectenregistratie. Dit betreft een objectenregistratie met daarin basisgegevens van objecten in de fysieke werkelijkheid zoals o.a. gebouwen, wegen, water, spoorlijnen, bomen, terreindelen en gemeentegrenzen. Er wordt nu gewerkt door het Ministerie aan een roadmap voor de vervolgstappen. Het betreft een intensief traject en zal de komende jaren verder ingevuld worden. Ook de BGT en de BRK gaan onderdeel uitmaken van de SOR.

Afvalstoffenheffing
Diftar+ is ingegaan per 1 januari 2019. Dit heeft alles te maken met de VANG doelstelling opgelegd vanuit het Rijk. Deze doelstelling betekent een afname van het aantal kg's per inwoner per jaar. De VANG doelstelling 2020 (100 kg te verbranden restafval / per inwoner) is nog niet gehaald. Covid-19 en de daarvoor gestelde RIVM maatregelen zijn daar oorzaken voor. De resultaten Diftar+ 2020 worden met onze inwoners gedeeld in een Themapagina Afvalinzameling in de Nieuwe Ooststellingwerver. Deze pagina wordt verder gevuld met tips om nog beter afval te scheiden om zo samen de VANG doelstelling van 100 kilo te halen.
Hierover heeft de raad op 18 mei 2021 een mededeling (ID 883) ontvangen met als onderwerp "Afvalinzameling: Diftar+ en Vang-cijfer 2020".

Omgevingswet
De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. Onlangs is de invoeringsdatum van de Omgevingswet uitgesteld naar 1 juli 2022.
Bij de implementatie van de Omgevingswet werkt het team BVI nauw samen met andere vakafdelingen. Het team draagt zorg voor de actualiteit, betrouwbaarheid en compleetheid van de gegevens in de basisregistraties BAG en BGT en stelt overige ruimtelijke Geo data beschikbaar die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontsloten. Daarnaast leveren de Adviseur Geo-informatie en de Gis-medewerker ieder vanuit hun een eigen rol een bijdrage in de projectgroep ''pilot Omgevingsplan gemeente Ooststellingwerf''.

Belastingsoorten

Onroerendezaakbelasting (OZB)
Benchmark: vergelijking gemeentelijke woonlasten per provincie. Vanaf 2020 is de macronorm OZB vervangen door deze benchmark. De benchmark beoogt, door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen, zodat hiermee door de gemeenten ten aanzien van de keuzes omtrent de ontwikkeling van de lokale lasten rekening gehouden kan worden. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting (= eenmalige korting die sommige gemeenten geven). De benchmark moet het lokale debat over de keuzes voor ontwikkelingen, zoals stijging van de lasten, bevorderen.

WOZ
De Waarderingskamer heeft besloten dat uiterlijk per 2022 de WOZ-taxaties van woningen gebaseerd zijn op de gebruiksoppervlakte. De woningen werden tot en met belastingjaar 2021 op de inhoud getaxeerd. Aangezien landelijk er verschillen zijn in methodiek heeft de Waarderingskamer besloten dat alle gemeenten hun woningbestanden moeten omzetten van inhoud naar oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, CBS etc. De afnemers gaan allemaal over op de gebruiksoppervlakte waardoor het niet overgaan op de oppervlakte problemen gaat geven bij de verplichte uitleveringen naar de afnemers. Afgelopen 3 jaar is er gewerkt om het woningbestand om te zetten van inhoud naar oppervlakten.

Rioolheffing
In 2020 heeft u het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020 - 2024 vastgesteld. Het plan is een voortzetting van het vorige GRP op gebied van beheer en onderhoud. Aangevuld met beleid over klimaatadaptatie en -mitigatie. Uitgangspunt bij het opstellen van het nieuwe GRP is dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020 - 2024.

Leges
De leges zijn conform het algemeen uitgangspunt verhoogd met het hiervoor weergegeven inflatiecijfer (loonindex) van 1,5%. Daar waar sprake is van een maximum- of wettelijk tarief vindt geen correctie plaats.

Wij hebben u toegezegd om in 2021 een volledig geactualiseerde nota leges voor 2022 voor te leggen. We hebben de afgelopen periode veel voorbereidingen getroffen voor deze nota leges. Door uitstel van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging is het echter niet mogelijk om de nota leges 2022 volledig te herzien. Middels een mededeling aan u wordt u na de zomer geïnformeerd omtrent het proces (waar staan we, wat gaan we nog doen, planning).

Toeristenbelasting
U heeft bij de programmabegroting 2020-2024 ingestemd met een verhoging van de toeristenbelasting naar € 1,40 per persoon per nacht vanaf 2021 en een jaarlijkse indexatie van € 0,05. Aanvullend heeft u op 30 maart 2021 besloten dat er een afwijkend tarief geldt van € 1,10 per persoon per nacht voor kampeerboerderijen met tenminste 50 slaapplaatsen en voor kampeermiddelen op kampeerterreinen.
Vanaf 2020 geldt voor kinderen tot en met de leeftijd van 4 jaren een vrijstelling voor de heffing toeristenbelasting.

Forensenbelasting
Onder de naam 'forensenbelasting' heffen we een belasting van personen die (voor meer dan 90 dagen per jaar) een gemeubileerde woning als bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet voor zichzelf en/of hun gezin beschikbaar houden. De belasting heffen we naar de heffingsmaatstaf voor de onroerendezaakbelastingen (de WOZ-waarden). Bij de programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om de opbrengsten van de forensenbelasting vanaf 2020 tot en met 2023 jaarlijks te verhogen met € 15.000.

Afvalstoffenheffing
Voor het ophalen en verwerken van afval vraagt de gemeente aan inwoners een vergoeding. Dit noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vast bedrag per woning (vastrecht), een bedrag voor het aantal keren dat afval wordt aangeboden en het aantal kilo's restafval (Diftar+). Het vastrecht moet altijd worden betaald, ook als er geen afval wordt aangeboden. Om het vaste tarief afvalstoffenheffing voor 2022 op een laag niveau te houden is een onttrekking uit de reserve Lastenverlichting nodig.
Met ingang van 2021 wordt het vastrecht vermeld op de belastingaanslag met daarbij het aantal ledigingen over het hele voorafgaande jaar.

Reclamebelasting
Met de invoering van de BIZ (Bedrijven Investeringszone) is deze belasting komen te vervallen.

BIZ (Bedrijven Investeringszone)
Op 20 oktober 2021 heeft u ingestemd met de verordening Bedrijveninvesteringszone Oosterwolde Centrum 2021 (BIZ). De opbrengsten van de BIZ worden als subsidie uitgekeerd aan de stichting BIZO. Met de stichting is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin de activiteiten zijn opgenomen die zij met de subsidie gaan verwezenlijken.

Kwijtschelding
We voeren de kwijtschelding uit volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat, afgezien van vermogen cum annexis, aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding geldt niet voor alle belastingsoorten alleen voor de afvalstoffenheffing vast deel (+ Diftar tot € 100) en rioolheffing (alleen gebruikersdeel). Sinds begin 2018 is er een versnelde en vereenvoudigde toets om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. De kosten voor kwijtschelding worden uiteindelijk vertaald in het tarief voor rioolheffing en vastrecht van de afvalstoffenheffing.

Inkomsten

Lokale heffingen en leges

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen en leges	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
lokale heffingen	10.437	10.382	9.052	9.309	9.370	9.495
leges	1.349	1.063	842	709	894	908
Totaal	**11.786**	**11.445**	**9.893**	**10.018**	**10.263**	**10.403**

Lokale heffingen

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
3.1 Thema Economische ontwikk.						
Reclamebelasting	41	-	-	-	-	-
Toeristenbelasting	243	308	319	319	319	319
Totaal 3.1 Thema Economische ontwikk.	**284**	**308**	**319**	**319**	**319**	**319**
3.3 Thema Milieu						
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.206	2.305	2.630	2.784	2.757	2.795
Rioolheffing (gecombineerd)	2.758	2.565	2.826	2.826	2.825	2.826
Totaal 3.3 Thema Milieu	**4.964**	**4.870**	**5.456**	**5.610**	**5.582**	**5.621**
6.3 Thema Financiën						
Forensenbelasting	89	107	122	137	137	137
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.733	2.752	2.874	2.937	3.000	3.062
Onroerende zaakbelasting gebruikers	249	249	281	306	332	357
Precariobelasting	2.118	2.096	-	-	-	-
Totaal 6.3 Thema Financiën	**5.189**	**5.204**	**3.276**	**3.380**	**3.468**	**3.556**
Totaal Lokale heffingen	**10.437**	**10.382**	**9.052**	**9.309**	**9.370**	**9.495**

Leges

bedragen x € 1.000

Leges	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
1.1 Thema Meedoen						
Overige voorzieningen WMO materieel	-	5	5	5	5	5
Totaal 1.1 Thema Meedoen	**-**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
3.2 Thema Openbare ruimte						
Verharding	8	4	27	27	27	27
Totaal 3.2 Thema Openbare ruimte	**8**	**4**	**27**	**27**	**27**	**27**
3.4 Thema Bouwen en wonen						
Bestemmingsplannen	32	30	30	30	30	30
Totaal 3.4 Thema Bouwen en wonen	**32**	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**
6.2 Thema Dienstverlening						
Omgevingsvergunningen, baten	1.061	720	500	400	400	400
Burgerlijke stand / huwelijk	11	13	13	13	13	13
Burgerzakenleges	229	277	252	219	404	418
Overige leges	6	15	15	15	15	15
Totaal 6.2 Thema Dienstverlening	**1.307**	**1.025**	**780**	**647**	**832**	**846**
6.3 Thema Financiën						
IP Huisvesting en werkplek	-	-	-	-	-	-
IP Bedrijfsvoering algemeen	2	-	-	-	-	-
Totaal 6.3 Thema Financiën	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal leges	**1.349**	**1.063**	**842**	**709**	**894**	**908**

Kostendekking

Berekening van kostendekkendheid riolering en reiniging

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen riolering en reiniging. Het uitgangspunt bij deze heffingen is volledige kostendekking. Naast de baten en lasten verantwoord op het taakveld mogen we een aantal lasten toerekenen, waaronder overhead. De overhead is berekend als opslagpercentage over de directe salarislasten die op het taakveld verantwoord zijn. Daarbij is onderscheid gemaakt in een opslagpercentage voor de salarislasten van de buitendienst (57%) en van de binnendienst (79%). Een deel van de opbrengst van de reinigingsheffing wordt gerealiseerd door een onttrekking aan de egalisatiereserve (reserve lastenverlichting). De dotatie aan de rioleringsvoorziening voor de exploitatie is verwerkt in de lasten van het taakveld.

Berekening van kostendekkendheid leges

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen leges. Hieruit blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen onder de 100% kostendekkendheid blijven. Bij de netto lasten zijn de directe personeelskosten en de materiële kosten opgenomen die samenhangen met het verstrekken van de dienstverlening. Bij directe kosten gaat het bijvoorbeeld om de uren van baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO). De basis voor de toerekening van deze kosten zijn de teamplannen en historische cijfers. Materiële kosten zijn bijvoorbeeld de kosten die samenhangen met bijvoorbeeld de afdracht aan het Rijk voor rijbewijzen en de afdracht aan het RDW voor rijbewijzen. We hanteren een opslag van 79% voor overhead over de directe loonkosten. De totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 71%.

Toelichting overhead

In de bijlage van de begroting is een overzicht met taakvelden opgenomen. Op de taakvelden verantwoorden we alle baten en lasten die direct betrekking hebben op het taakveld, waaronder salarislasten. De lasten die we niet direct aan de taakvelden kunnen toerekenen, zijn de overheadkosten. Overhead is *'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'*. Het gaat hier dan om onder andere personele kosten, huisvesting, ICT, etc.

Omdat alle directe kosten al rechtstreeks zijn toegerekend aan de taakvelden, passen we een opslagpercentage toe voor overhead voor taakvelden waarvoor we kostendekkende tarieven mogen berekenen. Bijvoorbeeld afval, riolering en leges.

bedragen x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Rioolheffing (taakveld 7.2)	Begroting Reinigingsheffing (taakveld 7.3)
Lasten		
Lasten	2.112	2.874
Baten	-57	-617
Netto lasten taakveld	**2.055**	**2.257**
Toe te rekenen lasten		
Overhead	296	111
Kwijtschelding	49	90
Rente		-1
Dubieuze debiteuren	7	10
Watergangen	25	
Slootonderhoud en straatreiniging	115	

BTW	279	163
Totaal toe te rekenen lasten	**771**	**373**
Totale lasten	**2.826**	**2.630**
Opbrengst heffingen	**-2.826**	**-2.630**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**

bedragen x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting titel 1 Algemene dienstverlening	Begroting titel 2 Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen	Begroting titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Totaal
Lasten				
Lasten	325	393	41	759
Baten	0	0	0	
Netto lasten	**325**	**393**	**41**	**759**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	162	242	24	428
Totaal toe te rekenen lasten	**162**	**242**	**24**	**428**
Totale lasten	**487**	**635**	**65**	**1.187**
Opbrengst heffingen	**-297**	**-530**	**-15**	**-842**
Dekkingspercentage	**61%**	**83%**	**23%**	**71%**

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct te anticiperen. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 1 januari 2022 € 21,009 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 18,335 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 3 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 2,674 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 6,065 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Sociaal Domein € 0,175 miljoen, de reserve Kapitaallasten € 1,009 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2,207 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 3,068 miljoen (zie overzicht bij kwantificeerbare risico's). Het weerstandsvermogen is voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 21,009 miljoen is er nog de algemene buffer van € 3 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinderegelingen, verbonden partijen en decentralisaties:

Grondexploitatie
Hiervoor is de Algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

Openeinderegelingen
De belangrijkste openeinderegelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (Wmo, jeugd en participatie) kunnen niet meer worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. Onder de tabel met risico's staat een aparte toelichting hierover. Het risico in het kader van de WWB nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit (risico nummer 1).

Verbonden Partijen
Jaarlijks beoordelen we de jaarrekeningen, begrotingen en tussentijdse rapportages van de verbonden partijen en leggen die aan u voor. We nemen deel aan aandeelhoudersvergaderingen en bij de meeste verbonden partijen ook aan tussentijdse overleggen. Net als bij de grondexploitatie geldt dat er geen extra financiële buffer noodzakelijk is, omdat er geen risico's zijn die een gevaar vormen voor de financiële positie. Als dit wel het geval is, nemen we dat risico mee in deze paragraaf. Dat beoordelen we ieder jaar opnieuw.

Projecten
De risico's bij projecten worden per project geïnventariseerd en maken onderdeel uit van het projectplan.

Algemene beleidslijn

Om het weerstandsvermogen te beoordelen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is een optelsom van middelen die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's die niet begroot zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeheersing

Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg);
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, financieringsfunctie artikel 13 Financiële verordening);
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits);
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen	Kwantitatief	Financieel gevolg
1.	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2.	1 keer per 5-10 jaar	30%	< € 25.000
3.	1 keer per 2-5 jaar	50%	> € 25.000 - € 100.000
4.	1 keer per 1-2 jaar	70%	> € 100.000 - € 500.000
5.	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> € 500.000

Kwantificeerbare risico's

De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Jaarstukken 2020 € 2.050.000 hoger. Dit komt voornamelijk door de volgende oorzaken:

- Risico 1b 'WWB budgetten I-deel budgetten' is aangepast (+ € 68.000)
- Risico 1c 'Rijksmiddel jeugd structureel geraamd' is aangepast (+€ 705.000)
- Risico 7 'herverdeling gemeentefonds' betreft een nieuw risico en is toegevoegd (+ € 700.000)
- Risico 17 'Verhoging afschrijvingen van 50% naar 60% van de WOZ waarde' betreft een nieuw risico en is toegevoegd (+ € 581.731)

Er is geen risico eikenprocessierups meer opgenomen in het weerstandsvermogen omdat er voor de jaren 2022 tot en met 2024 incidenteel geld is opgenomen.

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
1a.	**Risico: vangnet-uitkering wordt niet toegekend**	-	-	-
	Toelichting risico: Het risico is dat we niet voldoen aan de voorwaarden waardoor we geen vangnetuitkering ontvangen. Voor 2022 is dit risico nihil omdat we verwachten dat we geen aanspraak op de vangnetuitkering behoeven te doen.			
1b.	**Risico: afwijking op WWB I-deel budgetten, waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is**	2	4	€ 184.392
	Toelichting risico: Bij een tekort van 10% van het WWB I-deel budget moeten wij 7,5% betalen uit eigen middelen. In de begroting is al rekening gehouden met een tekort van 3,2%. Het risico gaat over het resterende mogelijke tekort. Beheersmaatregel: Eén keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kan op financieel gebied bijgestuurd worden. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en ten aanzien van uitstroom. Beïnvloeding van klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.			
1c.	**Risico: Rijksmiddelen voor jeugdhulp structureel geraamd**	3	5	€ 846.000
	Toelichting risico: We hebben in 2022 extra middelen van het Rijk voor de jeugdhulp ontvangen. Over de jaren vanaf 2023 zijn nog geen afspraken gemaakt, daar gaat een nieuw kabinet over. Omdat gemeenten wel graag willen weten hoeveel ze in de meerjarenraming kunnen opnemen hebben het Rijk, de VNG en de provinciaal toezichthouders onderling afgesproken dat 75% structureel geraamd mag worden van de bedragen waar de arbitragecommissie van uit gaat. Wij hebben deze bate structureel verwerkt in de begroting. Vanaf 2023 geldt hierdoor een risico, omdat de er nog geen besluitvorming over is. Het bedrag dat we in 2023 hebben opgenomen is € 1.242.000. Daarnaast hadden we bij de begroting 2020 al een bate van € 450.000 structureel verwerkt. Het totale risico komt daarmee op € 1.692.000. Beheersmaatregel: Dit is meegenomen als risico in het heroverwegingsprocse			
1d.	**Risico: extra lasten door toename jongeren met zorgbehoefte obv invoering woonplaatsbeginsel.**	5	-	PM
	Toelichting risico: Per 1 januari 2022 wordt het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet van kracht. Het nieuwe woonplaatsbeginsel kent als woonplaats van een jeugdige de gemeente waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de zorg met verblijf. Voor ambulante zorg is dat dus de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven. Dit moet leiden tot meer duidelijkheid en lagere uitvoeringslasten. Daarnaast sluit het nieuwe woonplaatsbeginsel beter aan bij de uitgangspunten van de Jeugdwet. De oorspronkelijke gemeente blijft verantwoordelijk voor een jeugdige waardoor die gemeente gestimuleerd wordt om te investeren in preventie. Beheersmaatregel: De (financiele) gevolgen hiervan zijn nog niet bekend, daarom wordt dit punt vooralsnog als PM aangemerkt.			
1d.	**Risico: Bijstelling Algemene uitkering gemeentefonds (au)**	5	4	€ 480.000
	Toelichting risico: De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven, de zogenaamde "trap op, trap af systematiek". Als na afloop van een jaar blijkt dat de rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres. We nemen 1% van de algemene uitkering op als benodigd weerstandsvermogen. Beheersmaatregel: Drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we en rekenen we door.			
1e.	**Risico: extra lasten door invoering WMO abonnementstarief**	3	-	PM

Toelichting risico: De invoering van het abonnementstarief leidt aantoonbaar tot een aanzuigende werking op Wmo-ondersteuning, vooral huishoudelijke hulp. Toch weigert het kabinet gemeenten volledig te compenseren voor de extra kosten. Gemeenten moeten volledig worden gecompenseerd voor de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Niet volledig compenseren zal er aan bijdragen dat gemeenten, gezien de grote tekorten in het sociaal domein, verder moeten bezuinigingen en zij de Wmo niet kunnen blijven uitvoeren zoals beoogd.

Beheersmaatregel: Er wordt al scherp gekeken naar de uitvoeringskosten op dit vlak. Daarbij is de gemeente afhankelijk van de VNG, die onderhandelt over aanpassing van de zogenaamde 'openeinderegeling'. De (financiele) gevolgen hiervan zijn nog niet bekend, daarom wordt dit punt vooralsnog als PM aangemerkt.

2.	**Risico: terugbetaling verstrekte geldleningen**	1	2	€ 6.000

Toelichting risico: Er zijn leningen verstrekt aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties e.d. aanwezig zijn, om in geval van het uitblijven van betaling de restandschuld te voldoen.

Beheersmaatregel: bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.

3.	**Risico: garanties woningbouwcorporaties**	1	3	€ 50.000

Toelichting risico: het waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico's op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de 'achtervangregeling' worden aangesproken.

Beheersmaatregel: Het door het Waarborgfonds verstrekte overzicht wordt beoordeeld en daarnaast wordt bij een individuele aanvraag de situatie beoordeeld. Per 1 augustus 2022 komt het 'meetekenen' met nieuwe leningen te vervallen en wijzigt de wijze van berekening van de achtervangpositie op nieuwe leningen. De impact hiervan op het risico voor de gemeente is zeer beperkt.

4.	**Risico: National Hypotheek Garantie**	1	2	€ 19.000

Toelichting risico: vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties.

Beheersmaatregel: we beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van hypotheekgaranties.

5.	**Risico: overige garanties**	1	3	€ 50.000

Toelichting risico: er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs.

Beheersmaatregel: we beoordelen het overzicht garanties.

6.	**Leegstand in M.F.A.'s in eigendom van de gemeente met overwegend een onderwijsfunctie**	5	3	€ 90.000

Toelichting risico: Per 1 januari 2020 heeft de gemeente het beheer & de exploitatie van MFS Waskemeer overgenomen van de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Waskemeer; de Stichting is opgeheven. Naar verwachting zal per 2022 de leegstand grotendeels zijn opgevuld.

MFA Haulerwijk (= de Samensprong) heeft een groot normatief overschot aan bruto vloeroppervlak c.q. leegstand wat gedeeltelijk is opgevuld door het inhuizen van kinderopvang. Desondanks is de accommodatie niet meer kostendekkend te exploiteren door de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Haulerwijk. De Stichting zal het beheer & de exploitatie in 2022 teruggeven aan de gemeente of het structurele tekort wordt door de gemeente gedekt.
MFA Oosterwolde Zuid heeft ook een normatief overschot aan bruto vloeroppervlak wat een aantal is gebruik door één van de vaste gebruikers, maar dat houdt in 2022 op. Ook de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde Zuid is niet meer in staat de accommodatie kostendekkend te exploiteren. De Stichting zal het beheer & de exploitatie in 2022 teruggeven aan de gemeente of het structurele tekort wordt door de gemeente gedekt.

Beheersmaatregel: De notitie Platteland aanzet en de daaraan voorliggende Structuurvisie worden in 2021 vervangen door de Omgevingsvisie.

7.	**Risico: minder middelen vanuit het gemeentefonds**	1	5	€ 700.000

Toelichting risico: De invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds staat gepland voor 2023. Het risico bestaat dat door de herverdeling wij minder middelen ontvangen vanuit het gemeentefonds.

Beheersmaatregel: Geen. Op basis van de laatste informatie wordt het nadeel voor onze gemeente €28 per inwoner, dus in totaal

	€700K.			
8.	**Risico: diverse gerechtelijke procedures**	4	3	€ 61.423
	Toelichting risico: op basis van de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt. Beheersmaatregel: juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.			
9.	**Risico: veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers**	2	-	PM
	Toelichting risico: in rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de politieke ambtsdrager, welke in het Stelsel bewaken en beveiligen worden aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk maar ook daarbuiten voor zover die een werkgeverszorg is, voor rekening komt van de gemeente en door de gemeente geregeld wordt.			
10.	**Risico: invoering omgevingswet**	5	3	PM
	Toelichting risico: Invoering van de Omgevingswet brengt (veel) onzekerheden met zich mee aangaande de implementatie hiervan. Dit kan leiden tot aanvullende investeringen om kosten te dekken. Risico: het vast te stellen krediet blijkt onvoldoende, er is aanvullend krediet nodig. Beheersmaatregel: implementatie wordt jaarlijks gemonitord. Indien de verwachting is dat een aanvulling nodig is zal de raad hierover worden geïnformeerd en of een aanvullend krediet worden aangevraagd.			
11.	**Risico: SPUK**	3	2	PM
	Toelichting risico: In 2019 is de SPUK regeling in werking getreden waarbij middels een jaarlijkse SiSa verantwoording van BTW plaatsvindt. Dit bedrag is gemaximeerd waardoor het risico aanwezig is dat de daadwerkelijke vaststelling lager kan zijn dan de aanvraag. Daarnaast vindt er overleg met de belastingdienst plaats voor verrekening van BTW voor een aantal afspraken met derden. Uitkomsten kunnen van invloed zijn op BTW verrekening.			
12.	**Risico: Fraude**	5	3	PM
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door onrechtmatige handelingen door medewerkers op het gebied van fraude, corruptie, bedreiging en beïnvloeding Beheersmaatregel: Er wordt vanaf 2019 periodiek een fraude risico-analyse uitgevoerd door IC. Daarbij komen de risico's jaarlijks aanbod in een separate besrpeking met het MT. Daarbij worden zowel interne risico's (functiescheiding e.d.) als externe risico's (cybercrime, ransomware e.d.) besproken			
13.	**Risico: Informatiebeveiliging risico datalekken**	5	2	PM
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door datalekken, cybercrime e.d. Beheersmaatregel: Er is een informatieveiligheids- en privacy beleid opgesteld. Alle (nieuwe) medewerkers volgen een e-learning privacy en informatieveiligheid. Daarbij zijn beheersmaatregelen verwerkt in processen en systemen.			
14.	**Risico: Verbonden partijen**			PM
	Toelichting risico: Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. Beheersmaatregel: De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er lang niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten. Daarbij is de gemeente altijd vertegenwoordigd in de gezamenlijke overleggen. Verder is onze gemeente sinds kort betrokken bij het controllers overleg voor Friese gemeentes inzake verbonden partijen. Gezamenlijk optrekken t.a.v. verbonden partijen heeft als voordeel om gezamenlijk vanuit hetzelfde afwegingskader de acteren richting de verbonden partij. Mogelijke beheersing van risico's van verbonden partijen is kansrijker als dit namens alle/meer deelnemers worden gedaan. Daarnaast is het ook efficiënter. Zowel voor de gemeente als voor de verbonden partij. Vooralsnog is de financiele impact lastig in te schatten, dus voor nu op PM gezet.			
15.	**Risico: OWO bedrijfsvoering**			PM

	Toelichting risico: het risico bestaat dat er vanuit de samenwerking extra lasten naar voren komen die of onvermijdelijk zijn, danwel grote voorkeur genieten van 2 van de 3 gemeentes. Beheersmaatregel: Er is structureel overleg en tot op heden is er nog geen sprake van 2 tegen 1 besluiten. De financiële impact is lastig op geld te zetten, daarom op PM gezet.			
16.	**Risico: Verhoging afschrijvingen van 50 naar 60% van de WOZ waarde**	1	5	€ 581.731
	Toelichting risico:Bij de heroverwegingen in 2021 is besloten om miv 2022 de bedrijfsgebouwen ipv 50%, af te schrijven tot 60% van de WOZ-waarde. Risico: Als het bedrijfsgebouw niet meer de maatschappelijke functie vervult is er het risico dat de resterende boekwaarde hoger is dan de eventuele verkoop c.q. vervanging. Beheersmaatregel: Dit risico is (deels) op te vangen door het treffen van een voorziening. Daarbij ligt het percentage in lijn met het percentage van de WOZ bij verkopen de laatste jaren (59%). De kans dat dit de komende jaren fors verslechterd is beperkt.			
			TOTAAL	**€ 3.068.546**

Overige ontwikkelingen

Sociaal Domein

Binnen het Sociaal Domein zijn diverse risico's, hieronder staan de belangrijkste risico's.

- In 2022 wordt een wijziging op de Jeugdwet van kracht betreffende het woonplaatsbeginsel. Op dit moment vallen jeugdigen, waarvoor geldt dat zij onder voogdij zijn gesteld of ouder zijn dan 18 jaar én in een jeugdhulpinstelling of pleeggezin verblijven, financieel onder de gemeente waar de jeugdige verblijft. Na de wetswijziging vallen deze jeugdigen financieel onder de gemeente waar zij woonden voordat zij verhuisden naar een jeugdhulpinstelling of pleeggezin. Dit zou kunnen leiden tot meerkosten voor onze gemeente, maar het verdeelmodel van de jeugdhulpgelden wordt ook aangepast. Hoeveel kinderen uit onze gemeente dit betreft, is bij ons nog niet bekend. Het ministerie zal in eind 2021 inzicht verschaffen in de financiële effecten van de wetswijziging.
  Ingeschat risico: PM
- Het Rijk heeft samen met gemeenten een traject gestart om de verdeelsystematiek van het Sociaal Domein aan te passen. Dit heeft gevolgen voor de verdeling per 2022.
  Ingeschat risico: PM
- Het werkelijke inzicht in de lasten voor met name regionale Jeugdhulp is nog niet goed in beeld. Wij zijn als gemeente afhankelijk van derden van wie we de afrekeningen ontvangen.
  Ingeschat risico: PM
- Per 2019 is het abonnementstarief Wmo ingevoerd. Iedereen die een eigen bijdrage in de Wmo betaalt, gaat een vast maandbedrag van € 19 betalen (2020). Het risico is dat dit tarief een aanzuigende werking gaat hebben op de zorgvraag.
  Ingeschat risico: PM

Coronacrisis

Deze Programmabegroting is opgesteld op basis van bestaand beleid. Dat betekent dat de (structurele) gevolgen van de Coronacrisis niet financieel zijn verwerkt. Het is op dit moment nog niet goed in te schatten of en wat de gevolgen voor 2022 zullen zijn. De gevolgen van de crisis hebben we waar mogelijk bij het heroverwegingsproces betrokken. Er zullen effecten zijn die pas later zichtbaar worden. Als het Rijk door de Coronacrisis moet bezuinigen, zal dit effect hebben op de omvang van het gemeentefonds en daarmee op de hoogte van de algemene uitkering die wij ontvangen.

Herverdeling gemeentefonds
Onze belangrijkste bron van inkomsten is het gemeentefonds. In de afgelopen jaren is gebleken dat sommige gemeenten te weinig geld uit het gemeentefonds ontvangen in relatie tot hun lasten. Vanuit het Rijk is besloten om te onderzoeken hoe de gegroeide scheefheid van de afgelopen decennia weer recht te trekken is, en vanaf 2022 een herverdeling in te voeren. Dat de kleine gemeenten te maken krijgen met een nadeel is wel duidelijk. Op dit moment weten we niet waarmee we rekening moeten houden. Gemeentefondsspecialisten schatten in dat het wel minimaal 28 euro per inwoner is. Voor Ooststellingwerf zou dit uitkomen op € 700.000. Het is overigens wel gebruikelijk dat er een overgangstermijn (in het verleden was dat drie jaar) wordt afgesproken, zodat gemeenten dan de tijd hebben om de tegenvaller op te vangen.

Financiële kengetallen en geprognosticeerde balans

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente heeft om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten. Er is ook een geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. De kengetallen komen voort uit deze balans.

Kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Netto schuldquote	34%	46%	47%	50%	48%	48%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28%	50%	42%	45%	42%	42%
Solvabiliteitsratio	36%	27%	32%	31%	32%	33%
Structurele exploitatieruimte	3%	0%	2%	2%	2%	3%
Grondexploitatie	3%	4%	6%	8%	8%	8%
Belastingcapaciteit	91%	91%	84%	84%	84%	84%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	-836	-1.799	4.928	-735	1.721	63

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie
Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. We geven de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% blijft er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers (door bijvoorbeeld een economische recessie) op te vangen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het is het eigen vermogen (de reserves) als percentage van het balanstotaal. Een solvabiliteit tussen de 20% en 50% voor gemeenten is gemiddeld. Hoe hoger het solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat onze solvabiliteit gemiddeld is.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). Hoe lager het kengetal, hoe lager de grondpositie ten opzichte van de totale geraamde baten. De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal van 6% ligt ruim onder de signaleringswaarde van 20% en geeft aan dat het risico voor ons niet hoog is.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het kengetal van 84% geeft aan dat er ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen door het verhogen van de woonlasten.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo
De EMU-systematiek (kosten en opbrengsten) die het Rijk hanteert werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat we (als decentrale overheid) hanteren. Investeringen en uitgaven bijvoorbeeld die we dekken uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn. Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de decentrale overheid mag niet hoger uitkomen dan 0,4% van het bruto binnenlands product. Ons EMU-saldo voor 2022 is positief, er is sprake van een vorderingsoverschot.

Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans biedt inzicht op hoofdlijnen van de effecten van de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente voor de komende jaren. De balans is opgesteld op basis van bestaand beleid.

Bedragen x € 1.000

Activa	31 dec 2020	31 dec 2021	31 dec 2022	31 dec 2023	31 dec 2024	31 dec 2025
Vaste Activa						
Immateriele Vaste Activa	1.473	1.431	1.389	1.347	1.305	1.263
Materiele Vaste activa	60.690	63.792	63.222	61.499	59.360	59.522
Financiele vaste activa	18.667	4.868	4.793	4.698	4.331	4.252
Totaal Vaste activa	**80.830**	**70.091**	**69.404**	**67.544**	**64.996**	**65.037**
Vlottende activa						
Voorraden	2.749	2.649	4.283	5.817	5.891	5.970
Vordering	4.406	7.664	4.406	4.406	4.406	4.406
Liquide middelen	476	498	476	476	476	476
Overlopende activa	1.530	956	1.530	1.530	1.530	1.530
Totaal Vlottende activa	**9.161**	**11.767**	**10.695**	**12.229**	**12.303**	**12.382**
Totaal Activa	**89.991**	**81.858**	**80.099**	**79.773**	**77.299**	**77.419**

Passiva	31 dec 2020	31 dec 2021	31 dec 2022	31 dec 2023	31 dec 2024	31 dec 2025
Vaste passiva						
Eigen vermogen	32.074	22.177	25.810	24.860	24.786	25.258
Voorzieningen	10.827	8.985	11.302	11.286	10.974	10.764
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**38.874**	**30.107**	**34.037**	**34.667**	**33.794**	**30.720**
Totaal Vaste passiva	**81.775**	**61.269**	**71.149**	**70.813**	**69.554**	**66.742**
Vlottende passiva						
Vaste schulden met een rentetypische looptijd tot 1 jaar of korter	1.171	18.564	1.906	1.916	701	3.633
Overlopende passiva	7.044	2.026	7.044	7.044	7.044	7.044
Totaal Vlottende passiva	**8.215**	**20.590**	**8.950**	**8.960**	**7.745**	**10.677**
Totaal Passiva	**89.990**	**81.859**	**80.099**	**79.773**	**77.299**	**77.419**

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Bijvoorbeeld wegen, gebouwen, riolering en groen. Het onderhoud van kapitaalgoederen is van groot belang voor een goede kwalitatieve instandhouding van het openbare voorzieningenniveau. Dit onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. In deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Financiële consequenties

bedragen x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
2. Welzijn & educatie						
Huisvesting onderwijs	- 1.460	- 1.352	- 1.198	- 980	- 1.001	- 999
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.						
Bruggen en oevervoorzieningen	- 68	- 63	- 63	- 63	- 63	- 63
Openbaar Groen	- 662	- 562	- 623	- 632	- 657	- 561
Rioleringen	- 1.542	- 1.437	- 1.601	- 1.606	- 1.606	- 1.576
Rioolheffing	2.703	2.505	2.765	2.765	2.764	2.765
Verhardingen	- 977	- 2.680	- 3.317	- 1.356	- 1.355	- 1.353
Verkeersvoorzieningen	- 225	- 253	- 255	- 272	- 272	- 272
Welzijn- en sportaccommodaties						
6. Bestuur & Dienstverlening						
Automatisering	- 1.154	- 1.154	- 1.370	- 1.370	- 1.368	- 1.368
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**- 3.386**	**- 4.996**	**- 5.660**	**- 3.513**	**- 3.558**	**- 3.427**

Wegen, kunstwerken en verlichting

Wegen

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de wegen worden op basis van de vastgestelde MOP uitgevoerd. Periodiek inspecteren we alle verhardingen voor het actualiseren van de MOP. Voor het beheer van de wegen is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de begroting

De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Civieltechnische kunstwerken
Beleidskader
De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek, aan de hand van inspecties. Voor het beheer van de civieltechnische kunstwerken (met name bruggen) is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de begroting
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Openbare verlichting
Beleidskader
De onderhoud- en vervangingswerkzaamheden aan de openbare verlichting worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek. Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting participeren we, samen met de meeste andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân, in de "Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A." De Coöperatie ondersteunt in het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. In 2018 is besloten om de traditionele lichtpunten versneld te vervangen door led lichtpunten. Hiervoor heeft u een investeringskrediet beschikbaar gesteld waar ook voor 2022 investeringen worden gedaan.

Financiële gevolgen voor de begroting
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Groen, riolering en gebouwen

Groen
Beleidskader
Op 24 januari 2012 is de Notitie Groenbeleid 2011 door u vastgesteld. Hierin is de groenstructuur voor de 13 dorpen van onze gemeente vastgelegd. Met het groenstructuurplan is inzichtelijk gemaakt welk belangrijk groen in de leefomgeving aanwezig is. Ook is aangegeven welke grond door de gemeente kan worden afgestoten. Voor de uitvoering van het groenbeheer gebruiken we een groenbeheersysteem. Dit systeem wordt gebruikt om op basis van landelijke normen (IMAG-normen) te bepalen hoeveel uren nodig zijn en welk budget nodig is om het onderhoud aan de groenvoorzieningen uit te voeren. Het gemiddelde onderhoudsniveau in Ooststellingwerf is in overeenstemming met kwaliteitsniveau B van de Landelijke ‘CROW-kwaliteitscatalogus openbare ruimte’.

Er is een nieuw Biodiversiteitsplan, inclusief uitvoeringsagenda, opgesteld en vastgesteld in april 2021. Het Biodiversiteitsplan vervangt de Notitie Groenbeleid 2011.

In 2020 heeft u de notitie “Het behoud van veilige bomen" vastgesteld. Uitvoering hiervan zullen we continueren in 2022. In 2021 is amendement 131 Herplanten bomen aangenomen echter is deze bij de heroverweging doorgestreept. Wij komen later bij u terug met een voorstel van alternatieven.
Financiële gevolgen voor de begroting
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Riolering
Beleidskader
Het Gemeentelijk RioleringsPlan 2020 - 2024 (GRP) is medio 2020 vastgesteld. In het GRP is vastgesteld dat:

- a. alle kwaliteitsprofielen op “basis” staan (met uitzondering van het profiel: transport van afvalwater op “hoog”).
- b. er nader onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de gemeentelijke afvalwaterketen bij kan dragen aan het CO2 neutraal maken van de gemeente.
- c. er invulling wordt gegeven aan het onderwerp klimaatadaptatie op gebied van regenwateroverlast.
- d. er nader wordt gekeken waar besparing mogelijk is door te zoeken naar duurzame oplossingen.

Financiële gevolgen voor de begroting
In het GRP is vastgesteld dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020 - 2024. In de Verordening Rioolheffing wordt jaarlijks het exacte tarief vastgesteld.

Gymnastieklokalen
Beleidskader
De instandhouding van gymnastieklokalen is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Voor het onderhoud aan de gymlokalen is een voorziening gevormd. In 2019 is een nieuwe MOP 2019-2048 opgesteld voor gymnastieklokalen. Deze MOP is de basis voor aanwendingen en dotaties aan deze voorziening.

Financiële gevolgen voor de begroting
De werkzaamheden worden binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Overige gebouwen
Beleidskader
Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen is in verschillende meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) opgenomen. Het betreft de volgende gebouwen: het gemeentehuis, de gemeentewerf, het overslagstation, de Kompaan, molen 'De Weijert', gemeentelijke monumenten, woningen en MFS de Boekebeam. De gemeentelijke gebouwen inspecteren we periodiek voor het actualiseren van de MOP's.

Financiële gevolgen voor de begroting
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Sport en ICT

Sportaccommodaties
Beleidskader
Per 2017 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de 2 B's (sportcomplex de Boekhorst te Oosterwolde en sporthal de Bongerd te Haulerwijk) met dezelfde exploitant voor een periode van 5 jaar. Per 2022 geldt een nieuwe termijn van 5 jaar voor de exploitatie van de 2 B's. Daarvoor zijn in 2021 per B (= sportaccommodatie) exploitatieovereenkomsten gesloten met elk een eigen exploitant. Voor de andere B (= het Bosbad) is per 2017 Stichting Bosbad Appelscha (SBA) verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie. De gemeente en SBA hebben hiervoor een budgetovereenkomst getekend voor een periode van 10 jaar. SBA heeft het beheer en de exploitatie uitbesteed aan een exploitant. Per 2018 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de Steegdenhal te Appelscha voor een periode van 10 jaar.

Financiële gevolgen voor de begroting
In 2019 is een nieuwe MOP opgesteld voor de 3 B's voor de periode 2019 tot en met 2033. Op basis daarvan ontstaat een tekort vanaf 2026. Bij de jaarrekening 2019/2020 heeft u daarom besloten om vanaf 2021 € 35.000 per jaar te doteren aan de voorziening, zodat deze tot en met 2028 toereikend is voor het geplande onderhoud. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor de Steegdenhal bedraagt met ingang van 2017 € 15.500. De basis hiervoor is de MOP 2017-2026.

Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor planmatig onderhoud voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. Voor een aantal exploitanten was niet duidelijk of zij als winstbeogende exploitanten worden aangemerkt. Voorzichtigheidshalve hebben wij voor 2019 en 2020 een SPUK aanvraag ingediend. Vanaf 2021 is er door aanpassing van de afspraken duidelijkheid omtrent de winstbeogendheid van deze exploitanten en wordt de btw op het planmatig onderhoud van het betreffende onroerend goed gecompenseerd via het btw-aangifte. Er vindt overleg plaats met de belastingdienst voor verrekening BTW in 2019 en 2020 voor een aantal afspraken met een tweetal exploitanten. Uitkomsten kunnen van invloed zijn op BTW verrekening.

Sportterreinen
Beleidskader
Het specialistische onderhoud aan de grasvelden van de gemeentelijke sportterreinen wordt in opdracht van ons uitgevoerd. De basis van de onderhoudswerkzaamheden zijn de kwaliteitscriteria van de KNVB. Op basis hiervan voeren we planmatig onderhoud aan de sportvelden uit. Dit is vastgelegd in de notitie 'Planmatig onderhoud grassportvelden'. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Het overige onderhoud voeren de sportverenigingen zelf uit. Hier krijgen de sportverenigingen een jaarlijkse vergoeding voor. U heeft in 2016 besloten het sportcomplex Waskemeer met een wetra-veld uit te breiden en het bestaande (halve) trainingsveld uit te breiden naar een volledig oefenveld.

Financiële gevolgen voor de begroting
De aard en omvang van het planmatig onderhoud aan de grassportvelden is afgestemd op de beschikbare middelen. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Elk jaar wordt er bekeken welk sportveld aan een toplaag renovatie toe is. De weersomstandigheden, bespelingsdruk, grasbezetting, vlakheid, beschikbaarheid overige velden op een complex zijn afwegingsfactoren die de basis vormen van een toplaagrenovatie. De kosten voor de uitbreiding van het sportcomplex Waskemeer zijn voor rekening van de gemeente.

De jaarlijkse kosten voor de renovatie van 1 grassportveld wordt gedekt uit de exploitatie. De omgevingsvergunning voor de uitbreiding van het trainingsveld en de aanleg van het wetra-veld' van het sportcomplex in Waskemeer zijn eind mei 2020 door de gemeente verleend. In augustus 2020 was een voorlopige voorziening door de rechter afgewezen. Uiteindelijk zijn de bezwaarmakers **niet** in het gelijk gesteld en hebben geen verdere stappen ondernomen. De uitbreiding van het sportcomplex is in 2021 gerealiseerd en opgeleverd.
Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2020 en 2021 heeft u voor de jaren 2020 t/m 2023 per jaar € 100.000 beschikbaar gesteld om de sportvelden te voorzien van automatische beregening.

ICT
Beleidskader
Het lopende OWO informatie beleidsplan 2017-2020 wordt vanaf 2021/2022 opgevolgd door de OWO I-visie. De nieuwe I-visie gaat de koers bepalen voor de investeringen die de komende jaren worden gedaan om deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden. Naast dit beleidskader wordt jaarlijks het Informatisering jaarplan opgesteld. Jaarlijks worden in de OWO-samenwerking de prioriteiten bepaald op projecten die er toe bijdragen om de in het beleidsplan gestelde doelen te halen. Op deze planning vindt driemaal per jaar een heroriëntatie plaats, waardoor invliegers vanuit wetgeving of onvoorziene nieuwe ontwikkelingen alsnog een plaats kunnen krijgen.
Om deze uitdagingen te kunnen waarborgen op financieel gebied, zijn in het meerjarig investeringsplan ICT/Dienstverlening onder andere de vervangingsinvesteringen opgenomen. Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland hanteren zo veel mogelijk eenzelfde vervanging schema om zodoende harmonisatie van applicaties te stimuleren en inkoopvoordelen te kunnen behalen.

Digitalisering
De wereld om ons heen verandert snel. Innovaties gaan steeds sneller, mensen adopteren deze steeds sneller en verwachten van de overheid dat deze toepasbaar zijn in de aangeboden dienstverlening.
De Covid-19 pandemie zal naar verwachting ook in 2022 nog actueel zijn. De versnelling in het hybride werken als gevolg van deze epidemie wordt het nieuwe 'normaal'. De uitwerking stelt andere eisen aan de technische inrichting van de infrastructuur, ICT en de veiligheid waarmee dit gepaard gaat.
Onze inwoners verwachten dat we ook online en digitaal beschikbaar zijn.
We sturen op basis van kwalitatief goede gegevens. Wij willen onze inwoners, bedrijven en medewerkers een gebruiksvriendelijke, betrouwbare ICT-omgeving bieden, waarin veiligheid en privacy wordt gewaarborgd.

Datagedreven werken
Op basis van ervaringen van andere gemeenten en de publicaties die in opdracht van de VNG realisatie zijn uitgevoerd, starten de OWO-gemeenten bescheiden met datagedreven werken. Het motto is; 'Denk groot maar begin klein'. Door middel van het opstarten van praktische en concrete pilots in 2022 doen de OWO-gemeenten hun eerste ervaringen op.

Financiële gevolgen voor de begroting
De ICT-projecten zijn afgestemd op de beschikbare middelen. De exploitatiekosten zullen door de informatiemaatschappij die toenemende digitalisering en beveiliging vereist blijven stijgen. Ondanks uitstel van de invoering van de Omgevingswet is inmiddels duidelijk welke applicaties geschikt zijn deze processen en de koppeling met het DSO (Landelijke Voorziening) te ondersteunen. In de begroting is vooralsnog geen rekening gehouden met structurele kosten.

Paragraaf 4 | Financiering

Paragraaf 4 | Financiering
De paragraaf Financiering gaat over het aantrekken, beheren en uitzetten van gelden. Ook het garanderen en verstrekken van geldleningen aan derden valt hieronder. Deze activiteiten vormen een onderdeel van de treasuryfunctie van de gemeente. Een adequate sturing op de geldstroom is noodzakelijk. In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe we gelden zo optimaal mogelijk beleggen dan wel aantrekken.

Algemene beleidslijn en Risicobeheer
Algemene beleidslijn
De financiële verordening Ooststellingwerf 2020 is door u op 16 december 2020 vastgesteld. In artikel 13 van deze verordening is de financieringsfunctie beschreven. De verordening berust op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Risicobeheer
Op grond van de Wet Fido moeten gemeenten zich houden aan de zogenaamde kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De uitkomst van die berekening is het maximale bedrag dat rente typisch 'kort' gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt € 6,65 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal 2022 van afgerond € 78,3 miljoen).

Renterisiconorm
De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema (in bedragen x € 1.000) laat zien dat de renterisiconorm in de jaren 2022-2025 naar verwachting niet wordt overschreden.

bedragen x € 1.000

Rente risiconorm	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Renterisiconorm				
Lasten begroting	78.336	72.539	71.953	71.094
Percentage renterisiconorm	20%	20%	20%	20%
Totaal renterisiconorm	**15.667**	**14.508**	**14.391**	**14.219**
Aflossingen en renteherzieningen				
Reguliere aflossingen geldleningen	3.500	1.300	3.800	5.000
Geldleningen met renteherzieningen	-	-	-	-
Totaal aflossingen en renteherzieningen	**3.500**	**1.300**	**3.800**	**5.000**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**12.167**	**13.208**	**10.591**	**9.219**

Leningenportefeuille

Opgenomen gelden
De onderstaande tabel geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. De leningen zijn onderverdeeld in leningen opgenomen voor onze eigen huishouding en leningen opgenomen ten behoeve van woningcorporaties. Deze leningen zijn met een renteopslag weer doorgeleend naar de corporaties (sinds 1999 zijn we hiermee gestopt).

bedragen x € 1.000

Leningenportefeuille opgenomen gelden	Eigen leningen		Woningbouw leningen	
	Bedrag	Gemidd. rente	Bedrag	Gemidd. rente
Stand per 1 januari 2022	**27.600**	**0,59%**	**2.507**	**4,38%**
Nieuwe leningen	-		-	
Reguliere aflossingen	- 3.500		- 69	
Vervroegde aflossingen	-		-	
Stand per 31 december 2022	**24.100**	**0,54%**	**2.438**	**4,43%**

Het gemiddelde rentepercentage begin 2022 is als volgt berekend: rente 2022 / stand 1-1-2022. Het gemiddelde rentepercentage eind 2022: rente 2023 / stand per 31-12-2022. Voor de berekening van het gemiddelde rentepercentage is geen rekening gehouden met herfinanciering.In de begroting is rekening gehouden met op te nemen (her)financieringen voor de komende periode 2022-2025 ter hoogte van totaal € 15,5 miljoen. De rentelasten (aanname 1%) zijn meegenomen. In bovenstaande tabel zijn de financieringen niet meegenomen.

Uitgezette gelden
De gemeente loopt met betrekking tot de verstrekte geldleningen beperkt risico. Veelal zijn er opstallen, installaties en dergelijke aanwezig die naar verwachting voldoende zijn om, in geval van het uitblijven van betaling, de restantschuld te voldoen. We voeren ten aanzien van overige debiteuren een actief beleid. Waar nodig nemen we tijdig de gebruikelijke invorderingsmaatregelen. Wanneer invordering niet (meer) mogelijk is, boeken we vordering af ten laste van het lopende boekjaar.

bedragen x € 1.000

Leningenportefeuille uitgezette gelden	Bedrag
Leningen aan woningcorporaties	2.506
MFC Oldeberkoop	228
Volkskredietbank	119
Sportverenigingen	2
Dorpshuizen	15
Stichting Stimuleringsfonds (verzilverleningen)	300
Stichting Stimuleringsfonds (stimuleringsleningen)	200
Stichting Stimuleringsfonds (blijversleningen)	60
Stichting Stimuleringsfonds (duurzaamheidsleningen)	700
Stichting Stimuleringsfonds (startersleningen)	300
Stand per 1 januari 2022	**4.430**

Overig
Schatkistbankieren
Vanaf 1 januari 2014 zijn alle decentrale overheden verplicht om te schatkistbankieren. Dit betekent dat we alle overtollige liquide middelen, het saldo liquide middelen boven een bepaald drempelbedrag van de begroting, moeten stallen bij het Rijk. Vanaf 1 juli 2021 wordt voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% (was 0,75%) van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Liquiditeitsprognose
Twee keer per jaar onderzoeken we aan de hand van een liquiditeitsprognose in hoeverre we de huidige leningenportefeuille de komende jaren verder kunnen afbouwen door het aantrekken van deels fix en/of lineaire leningen.

Renteschema

Met ingang van 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd. Eén van de onderdelen is de gewijzigde rentetoerekening en de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen.

bedragen x € 1.000

Renteschema 2022		Bedrag
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		348
b. De externe rentebaten (idem)		- 132
Saldo rentelasten en rentebaten		**216**
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	- 5	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	- 110	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	111	
		- 4
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**212**
d1. Rente over eigen vermogen		-
d2. Rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**212**
e. De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)		- 396
Renteresultaat op het taakveld Treasury		**- 184**

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

De gemeente Ooststellingwerf wil met lef en passie werken aan duurzame en toekomstbestendige initiatieven. Groot en klein, van binnen en van buiten de organisatie. Met een mentaliteit die gebaseerd is op daadkracht, op 'meer doen, minder praten'. Vertrouwen in de kracht van medewerkers én inwoners is de basis onder het (samen)werken. We willen meer faciliteren dan regisseren, initiatief van buitenaf omarmen en zo het woon-werk-, en leefklimaat in Ooststellingwerf op continue basis verbeteren.

Interbestuurlijk toezicht en Human Resource Management

Interbestuurlijk toezicht

We geven uitvoering aan de Wet revitalisering generiek toezicht. Deze wet zorgt voor een vereenvoudiging van het toezicht tussen de verschillende bestuurslagen, het zogenoemde 'interbestuurlijk toezicht'. Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is dat het interbestuurlijk toezicht verschuift van verticaal toezicht (provincie - raad) naar horizontale verantwoording (college - raad). De provinciale toetsing vindt plaats op de volgende domeinen: Omgevingsrecht/Wabo, Ruimtelijke Ordening, Water en Riolering, Archief en Informatiestromen, Monumenten en Archeologie. In samenspraak met de gemeente wordt per domein een toezichtsplan opgesteld.

Human Resource Management

Het jaar 2021 verliep anders dan gepland als gevolg van corona. Toch heeft het ook heel veel nieuws opgeleverd dat als vertrekpunt kan dienen voor organisatieontwikkeling. Op een aantal punten heeft het de ontwikkeling die toch al gaande was versterkt bijv. als het gaat om flexibel- oftewel hybride werken.
Op basis van de nieuwe ontwikkelingen in 2021 zoals het heroverwegingsproces, de organisatiescan en de versnelde ontwikkeling naar hybride werken passen we het strategisch personeelsbeleid "Jouw initiatief telt" zo aan dat het de nieuwe doelen van de organisatie en medewerkers zo goed mogelijk ondersteunt. Wat dat precies gaat inhouden is op dit moment nog niet duidelijk omdat de besluitvorming nog niet is afgerond. Helder is wel dat flexibel werken, programmamanagement en de lerende organisatie belangrijke onderdelen zullen zijn. Ook houden we bij de verdere ontwikkeling van het strategisch personeelsbeleid vast aan het uitgangspunt dat de medewerker centraal staat omdat hij of zij het verschil maakt als het gaat om de kwaliteit van de gemeentelijk dienstverlening.
Daarnaast zal 2022 in praktische zin voor een deel in het teken staan van achterstallig onderhoud wat betreft trainingen die alleen live gegeven kunnen worden bijv. voor Rake voorstellen en arbo.

Financiën, Planning & Control & Juridische kwaliteitszorg

Financiën, Planning & Control

De financiële functie voorziet de gemeenteraad, het college en de organisatie van actuele en volledige financiële informatie voor de ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en uitvoering. Deze functie is gericht op een duurzame en gezonde financiële positie van de gemeente. Kwaliteit, snelheid en toegankelijkheid spelen in deze processen een belangrijke rol. De komende jaren staan in het teken van het structureel op orde brengen van de begroting. In 2021 maken we een start met het bespreken van de indeling van de Programmabegroting voor de nieuwe raadsperiode, zodat er begin 2022 een voorstel ligt. Daarnaast evalueren we begin 2022 de pilot 'twee financiële vergaderingen per jaar'.

Juridische kwaliteitszorg (JKZ)

De juridische functie in de vakafdelingen en het cluster Bestuurlijk Juridische Zaken (BJZ) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de juridische kwaliteit van het gemeentelijk handelen. Zij ondersteunen daarnaast het bestuur en de organisatie met juridisch advies. Juridische control is de taak van BJZ.
We investeren in kennis en kunde (door beschikbaar stellen van informatie en standaardformats, casusanalyse, opleidingen en trainingen) en vroegtijdige betrokkenheid van de juridisch adviseurs van BJZ bij dossiers. We stimuleren de "informele aanpak": eerst het goede gesprek (premediation).

Zoals gebruikelijk stelt het MT de JKZ-jaarplanning voor 2022 in dit najaar vast.

Rechtmatigheid, Inkoop, Informatiebeveiliging en Privacy

Rechtmatigheid
In 2022 wijzigt de wetgeving met betrekking tot de accountantscontrole van gemeenten en zal er een rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin de gemeente de wet- en regelgeving naleeft, voor zover dit financiële gevolgen heeft. Om verantwoording af te kunnen leggen vormt de verbijzonderde interne controle een belangrijke basis. Jaarlijks leggen we de uitvoering hiervan vast in het Interne Controleplan. De gemeente blijft zichtbaar werken aan de verbetering van processen zodanig dat afwijkingen gesignaleerd en gecorrigeerd worden.

Inkoop
Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal in 2022 het bestaande beleidskader worden gehanteerd en in toepassing worden gestimuleerd. Wij faciliteren, motiveren en sturen daarbij op onze beleidsdoelen: lokaal- en regionale inkoop daar waar dat kan. Het actieplan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) wordt verder uitgerold waarin het ambitiedocument circulaire economie Fryslân deel van uit maakt.

Informatiebeveiliging en privacy
Inwoners, ondernemingen en instellingen moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden en goed beveiligd zijn tegen onbevoegd gebruik.
Ons informatiebeveiligingsbeleid dient volledig gebaseerd te zijn op het treffen van passende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen in het kader van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het normenkader geldend voor de gemeenten, provincies, waterschappen en rijk. Jaarlijks leggen we volgens dit normenkader verantwoording af aan de gemeenteraad en verschillende toezichthouders.
De beveiligingsfunctionaris (CISO) zorgt voor de coördinatie en toezicht op de naleving van beveiligingsmaatregelen en -procedures, voor elk onderdeel van het informatiebeveiligingsbeleid. Jaarlijks toetsen we door middel van zelfevaluatie en externe audits de specifieke maatregelen voor de BRP en de waardedocumenten, de BAG, BGT, BRO, DigiD en Suwinet. Beveiliging van onze gegevens en sturen op houding en gedrag vraagt continu aandacht en investeringen. De gemeente zet diverse instrumenten in om het informatiebeveiligings- en privacybewustzijn te optimaliseren.
Burgers hebben op grond van de AVG het recht te weten welke gegevens van hen worden verwerkt, voor welk doel en met wie deze worden gedeeld. De privacyrechten van burgers zijn daarmee uitgebreid en de eisen waaraan persoonsgegevens moeten voldoen zijn verscherpt. Gegevensbescherming en privacy dringen door in alle processen binnen onze gemeentelijke organisatie. In 2022 zullen we verder werken aan de inrichting van onze processen, systemen en interne organisatie conform de privacywetgeving. De gemeente beschikt over een register van verwerkingsactiviteiten en houdt deze actueel om daarmee te kunnen voldoen aan de verantwoordingsplicht en inzicht te kunnen geven aan burgers wanneer zij hun privacyrechten uitoefenen. De Functionaris Gegevensbescherming houdt onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacyregels. Privacy heeft een direct raakvlak met informatiebeveiliging en vraagt continue aandacht en investeringen.

Communicatie
We spelen in op belangrijke trends en zorgen voor een eenduidige profilering van de gemeente. We zetten communicatie op verschillende manieren in om inwoners, ondernemers en stakeholders te informeren over beleid en diensten en om hen te betrekken bij het maken van beleid (participatie).
We gebruiken daarvoor offline en online kanalen.
Online ontwikkelen we continu door. Zo monitoren we het gebruik van onze website en social media, om op basis van die data deze kanalen zo effectief mogelijk in te zetten en zo veel mogelijk mensen te bereiken.
Naast uitvoerende communicatieactiviteiten richten we ons op het stimuleren, coachen en ondersteunen van de organisatie om communicatiebewustzijn en –vaardigheden te vergroten. Want communiceren doen we allemaal.
We adviseren bij de organisatieontwikkelingen en de bestuurlijke dossiers zoals in de programma's Omgevingswet, Samenleven, Duurzaamheid en Dienstverlening.

Informatie- en communicatietechnologie
De informatievoorziening draagt bij aan een toekomstbestendige, wendbare lokale overheid. Dichtbij voor inwoners, bedrijven en recreanten. We creëren hiermee randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Voor 2022 hebben we een structureel budget van € 150.000 per OWO-gemeente voor de verdere doorontwikkeling van de informatievoorziening.
In 2021 en 2022 worden een aantal ICT kern-applicaties Europees aanbesteed in OWO-verband. In 2021 was dat al het geval voor de financiële applicatie van de gemeente. Daarna volgen nog een aantal belangrijke applicaties.
In 2021 en 2022 merken we nog steeds de gevolgen voor de informatie- en communicatietechnologie van de covid-19 pandemie. Het hybride werken is (versneld) uitgerold en dat heeft impact op het netwerk, de randapparatuur, software en
werk- en vergaderruimtes.
In het najaar van 2021 wordt het huidige informatiebeleidsplan dat een looptijd had tot 2020 vervangen door de OWO I-visie. De OWO I-visie helpt onze doelstellingen te realiseren en geeft een kader voor de toekomst.
Harmonisatie op alle proces ondersteunende applicaties was al een speerpunt en daar wordt ook in 2022 op gestuurd. Het informatie uitvoeringsplan is hiervoor een belangrijk middel.

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de partij. De gemeente heeft ook een financieel belang als de verbonden partij haar financiële problemen kan verhalen op de gemeente. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. De verbonden partijen bestaan uit Gemeenschappelijke Regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Algemene beleidslijn

Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de programma's geven we aan op welke wijze de verbonden partij aansluit op het eigen beleid, de activiteiten en welke risico's er zijn met betrekking tot de samenwerking. Deze paragraaf is vereenvoudigd tot een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en van de financiële aspecten.

Verbonden partijen zijn (participaties in) Gemeenschappelijke Regelingen, stichtingen en verenigingen en vennootschappen. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang verstaan we dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijtraakt in geval van faillissement van de verbonden partij. Of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

Deelname in een verbonden partij is een alternatief voor enerzijds het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken of anderzijds het uitbesteden van deze taken. Het uitgangspunt is dat we alleen deelnemen in een verbonden partij als we daarmee een publiek belang dienen. Er kunnen verschillende redenen zijn om deel te nemen in een verbonden partij, bijvoorbeeld:

- Efficiencyvoordelen: kostenvoordeel door samenwerking
- Risicospreiding: het delen van (financiële) risico's met andere partijen
- Kennisvoordeel: gebruik maken van elkaars kennis en expertise
- Bestuurlijke kracht/effectiviteit: deelnemers staan samen sterker
- Katalysatorfunctie: de gemeente als belangrijke initiërende factor

We streven naar het efficiënt uitvoeren van gemeentelijke taken op basis van samenwerking. Waarbij de sturingselementen zoals transparantie, kaderstelling, verantwoording en controle voldoende gewaarborgd zijn.

SDF

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling in het portefeuillehouders overleg.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Binnen de Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF) werken de Friese gemeenten samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
Financieel belang	De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2021 bedraagt € 113.000.
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)
Risico's	Als het SDF de afspraken over de begroting niet haalt, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting van het SDF in de planning- en controlcyclus van het SDF.

VRF

Verband	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Oosterman); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Oosterman); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie pfh's); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers).
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken. En het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen
Financieel belang	Bijdrage 2022 € 2.726.316:

	1. Gezondheid € 1.069.430 2. Veiligheid € 103.686 3. Brandweer € 1.553.200	
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 3.874 31-12-2022 € 3.913	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 70.200 31-12-2022 € 79.028
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	Als de VRF zich niet houdt aan afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF.	

SW Fryslân

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Ooststellingwerf nog 7 gemeenten deel. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder Bos	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Nieuwe activiteiten van Caparis N.V. komen niet voor rekening van de aandeelhouders. Verder streeft de GR naar het terugdringen van het subsidie- en exploitatietekort bij Caparis N.V. Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een DVO (dienstverleningsovereenkomst) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom de bijdrage aan de GR gering.	
Financieel belang	Vanaf 2020 is sprake van een geringe exploitatiebijdrage.	
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2022 € 0 31-12-2022 € 0	Vreemd vermogen: 01-01-2022 € 4.254 31-12-2022 € 4.024
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	

Recreatieschap

Verband	Recreatieschap Drenthe te Diever
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 12 Drentse gemeenten nemen deel. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Hijlkema
Gemeentelijk belang en openbaar	Het samenwerkingsverband heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie & toerisme. Het Recreatieschap heeft primair een ondersteunende en

belang	verbindende taak. Het is het instrument waarmee gezamenlijke acties kunnen worden ondernomen, beleidszaken kunnen worden afgestemd en gemeentegrens-overschrijdende zaken kunnen worden opgepakt. Individuele vraagstukken kunnen bovengemeentelijk (en daardoor in breder verband) worden opgepakt. “Samen is meer dan de som der delen”.	
Financieel belang	Bijdrage 2022: € 80.895	
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 822 31-12-2022 € 829	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 810 31-12-2022 € 805
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	De financiële risico’s voor de Gemeenschappelijke Regeling zijn gering. De bijdrage is beperkt en de regeling heeft een financieel gezonde positie.	

FUMO

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2022 € 467.027	
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 1.300 31-12-2022 € 1.300	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 3.000 31-12-2022 € 3.000
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico’s die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan. Dat er risico's kleven aan een dergelijke regeling blijkt uit de laatste wijziging van de regeling. Er wordt vanaf 2022 door de deelnemers betaald voor de verkregen diensten in plaats van het huidige abonnementstarief per aantal bedrijven. Hiermee wordt er dus alleen betaald als er ook daadwerkelijk een dienst van de FUMO wordt verkregen. Deze wijziging in de financieringssystematiek betekent voor de gemeente een forse verhoging van de bijdrage voor het jaar 2022.	

Lokale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000 *	Eigen vermogen: 1-1-2020 € 334 31-12-2020 € 350	Vreemd vermogen: 1-1-2020 € 82 31-12-2020 € 80
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld het teruglopen van de bouwactiviteiten in relatie tot de financiële crisis zoals we die in de afgelopen jaren hebben ervaren. Dit risico kunnen we verminderen door in te spelen en actief te reageren op ontwikkelingen en toekomstprognoses in de begroting. Zo kunnen we daar waar nodig bijsturen of zelfs maatregelen afdwingen om de kosten dekkend te maken voor de komende jaren. Dit alles conform de eisen en voorschriften zoals die zijn gesteld in de Gemeenschappelijke Regeling Hûs en Hiem.	

* Geen geprognosticeerde balans aanwezig

Omrin

Verband	Omrin: a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden	
Vennootschappen en Coöperaties		
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Hijlkema.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing en Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.	
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.457 b. € 46.807 Het bruto dividend over 2019 bedraagt € 35.030 (Afvalsturing) en € 8.264 (NV Fryslan Miljeu)	
Omvang van het vermogen x € 1.000 *	a. Eigen vermogen: 1-1-2020 € 57.000	a. Vreemd vermogen 1-1-2020 € 142.008

	31-12-2020 € 61.055 b. Eigen vermogen: 1-1-2020 € 8.286 31-12-2020 € 9.426	31-12-2020 € 132.770 b. Vreemd vermogen 1-1-2020 € 17.289 31-12-2020 € 20.976
Resultaat x € 1.000 *	a. € 5.176 (2020) b. € 1.348 (2020)	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.	

* Geen geprognosticeerde balans aanwezig

BNG

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De burgemeester van Ooststellingwerf vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	18.720 aandelen a € 2,50 nominaal. Het uitbetaalde dividend over 2019 was € 23.774. In 2020 is obv ECB richtlijnen geen dividend uitgekeerd vanwege de onzekerheden mbt Covid-19.	
Vermogen x € 1.000 *	Eigen vermogen: 1-1-2020 € 4.887.000 31-12-2020 € 5.097.000	Vreemd vermogen: 1-1-2020 € 144.802.000 31-12-2020 € 155.262.000
Resultaat x € 1.000 *	€ 221.000 (2020)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	

* Geen geprognosticeerde balans aanwezig

SBMVO

Verband	Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde
Stichtingen en Verenigingen	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed beheert en exploiteert en houdt de voorziening (= de Kampus) in stand voor de huidige gebruikers (= het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek). Maar ook voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf. De Stichting is volle eigenaar en is verantwoordelijk voor de meerjarige instandhouding van de Kampus.

Paragraaf 7 | Grondbeleid

Paragraaf 7 | Grondbeleid

Nu de druk op de woningmarkt zeer hoog is gaat de gemeente weer actief regie voeren op, en beleid maken over, (haar eigen) grond ten behoeve van woningbouw. Om hier nader inhoud en vorm aan te geven is ambtelijk de Taskforce Wonen in het leven geroepen. Verder zal het grondbeleid gericht zijn, en voldoen aan, de wettelijke taken: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO). Ook zal het grondbeleid ten dienste van algemene maatschappelijke taken staan op het gebied van economie, werkgelegenheid, natuur, cultuur, zorg en onderwijs. Het grondbeleid dient sturing te geven aan de inzet en het gebruik van grond om zodoende de door de gemeente nagestreefde doelen te realiseren. Grondbeleid is daarmee een middel en geen doel op zich.

Actief grondbeleid betekent het op- en inrichten van nieuwe grondexploitaties waarbij de uitgifte van de grond als ook het bouw- en woonrijp maken door de gemeente gedaan wordt, maar het kan eveneens betekenen dat woningbouwontwikkelingen volledig door private ontwikkelaars worden uitgevoerd of waarbij de gemeente regie voert op het gewenste woningbouwprogramma en de ontwikkeling/realisatie hiervan door een private partij laten uitvoeren. In die gevallen faciliteren wij dan door het uitvoeren van onze wettelijke taken, zoals het maken van een nieuw bestemmingsplan. Maar we kunnen ook faciliteren door het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte of het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten hiervan moeten we vervolgens op de ontwikkelende partij verhalen (Hfd 6.4 Wro). Dit doen we door het sluiten van een anterieure overeenkomst. Als dat niet lukt dient er een exploitatieplan opgesteld te worden.

Algemene beleidslijn

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de nieuw op te stellen Nota Grondbeleid: De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Ooststellingwerf. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het “in de markt zetten” van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een zo marktconform mogelijke prijs. U stelt jaarlijks een notitie vast waarin de grondprijzen en de parameters staan.

Het grondbeleid vindt de grondslag in de volgende wettelijke landelijke/internationale regelgeving:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)
- Wet Markt en Overheid
- Gemeentewet (Gemw)
- Staatssteunregeling Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU).

Het ontwikkelen en realiseren van woningbouw in relatie tot onze volkshuisvestelijke opgave vraagt om een op maat gesneden aanpak. Deze aanpak sluit aan bij de nieuwe woonvisie. Hierbij gaan we onze strategische grondposities, welke niet zijn ingevuld met zonnepaneelvelden, heroverwegen.

Doelstelling
Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel de bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ooststellingwerf mogelijk te maken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden dan wel door medewerking te verlenen aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen.

De wijze waarop we het grondbeleid uitvoeren
Extern: het grondbeleid is gericht op:
- Ruimtelijke kwaliteit.
- Het stimuleren van plaatselijke economie.
- Het inzetten op duurzaamheid.
- Het opstellen van economisch beleid.
- Het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.
- Vraaggerichte aansluiting bij lokale initiatieven.

Intern: Het grondbeleid aanpassen aan de trends en ontwikkelingen in de samenleving.
- Richt het grondbedrijf zich primair op de volkshuisvestelijke en wettelijke taken uit de Wro.
- Voldoet het grondbedrijf aan de kwaliteitscriteria van het BBV.
- Heeft het grondbedrijf een interne bezetting (fte) met voldoende kennis en kunde (functies) om de regie goed uit te kunnen voeren.
- Is het grondbedrijf robuust, toekomstbestendig, gericht op continuïteit en in staat om te anticiperen op conjuncturele ontwikkelingen.
- Is het grondbedrijf financieel transparant en gezond (inzet op maximale terugverdiencapaciteit).
- Heeft het grondbedrijf nieuwe dwarsverbanden met de leefbaarheid.

Uitvoering
Met de komst van de Omgevingswet (beoogde inwerkingtredingdatum 1 juli 2022) moet de nota grondbeleid worden aangepast. De consequenties voor het grondbeleid vloeien met name voort uit de Aanvullingswet Grondeigendom van de Omgevingswet. In de Aanvullingswet worden de instrumenten voor grondbeleid geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Het gaat om de volgende instrumenten: voorkeursrecht, onteigening. Herverkaveling en kavelruil in landelijk en stedelijk gebied worden toegevoegd aan het instrumentarium. Verder wordt de bestaande regeling voor het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling gewijzigd.

Woningbouwopgave
Wonen in Ooststellingwerf
In 2021 is gewerkt aan een nieuwe woonvisie. Deze visie wordt begin 2022 voorgelegd aan de raad. Als input hiervoor in onder andere woningmarktonderzoek gedaan. Wonen en zorg is een belangrijk thema voor het wonen de komende jaren, evenals betaalbaarheid en de beschikbaarheid van zowel koop als huurwoningen. We gaan voor een kwalitatieve toekomstbestendige woningvoorraad.
Nieuwbouw
De druk op de woningvoorraad is groot en vraagt om creatief denken en handelen om de voorraad (tijdelijk) te vergroten. Er wordt al volop gebouwd en panden worden herbestemd tot woningen, maar er mag een versnelling bij. We blijven in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. We hebben hierbij aandacht voor innovatieve woningbouw. Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Complexen grondexploitatie

Woningbouw

- Langedijke: alle kavels zijn verkocht
- Elsloo: de laatste 2 kavels zijn in optie, beoogde looptijd: 2022
- Donkerbroek-West: de laatste 2 kavels zijn onder voorbehoud verkocht, de verwachting is dat deze eind 2021 dan wel begin 2022 kunnen worden geleverd, beoogde looptijd is dus 2022
- De Kromten Waskemeer: fase 1 afgesloten 2018; fase 2 zal bestaan uit drie (3) kavels, looptijd 10 jaar na start exploitatie en vastgesteld bestemmingsplan fase 2.

Bedrijventerreinen

- Oosterwolde Venekoten: prognose € 270.000 per jaar aan verkopen. Resterende looptijd 2035.
- Haulerwijk De Turfsteker: uitgifte prognose: 1 kavel per jaar, resterende looptijd 2023.

Grondexploitatie

Winstnemingen grondexploitatie
Voor de lopende complexen hebben we geen hoog risico. In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de winsten die genomen konden worden toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). Dit overeenkomstig het in het BBV dwingend voorgeschreven systeem van de POC (percentage of completion).

Bij verkoop van gronden (kaveluitgifte) is de gemeente ook geconfronteerd met de vennootschapsbelasting. Tot dusver hebben we nog geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen.

Algemene reserve grondexploitatie
Het doel van de ARG is om de winsten van de complexen toe te voegen en over deze reserve te beschikken indien een complex niet kostendekkend is (een soort vereveningsfonds). Ook renteverliezen ten gevolge van een langere looptijd van een complex komen ten laste van de reserve. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie is het op peil houden van de reserve van essentieel belang. We hebben sinds 2017 na het aanscherpen van de regels van het BBV de POC-methodiek moeten toepassen. Er wordt nu gekeken naar het "percentage of completion". De stand van de reserve is per 1-1-2021 € 1.055.000. Naast een bedrag van € 474.000 als ARG, is voor Masterplan 'Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord' € 581.000 beschikbaar.

Budget strategische aankopen
Het budget strategische aankopen is feitelijk een jaarlijks mandaat van de gemeenteraad aan het college om snel strategische aankopen te kunnen doen. Het college kan strategische aankopen verrichten tot een bedrag van € 1.000.000 per jaar. De voorwaarden om het krediet aan te mogen spreken staan in de 'Nota Grondbeleid'. (zie financiële verordening 2020 Ooststellingwerf ex artikel 212 Gemeentewet, artikel 16, derde lid).

Meerjarenbegroting grondexploitatie
Per complex (woningbouwgronden en industriegrond) houdt de gemeente een exploitatie bij waarin de huidige stand van zaken is opgenomen en een prognose wordt gegeven over de verdere looptijd van de exploitatie (doorgaans 10 jaar).

PAS en PFAS

PAS

Het kabinet heeft als doel geformuleerd om voor het jaar 2030 de hoeveelheid stikstof op minimaal de helft van de hectares met stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden te verminderen, tot een voor de natuur veilig niveau. Hiervoor is een wetsvoorstel ingediend. Tot op heden zijn er in onze gemeente geen bouwprojecten als gevolg van de PAS komen te vervallen, wat niet wegneemt dat we de ontwikkelingen aandachtig blijven volgen.

PFAS

De gemeente Ooststellingwerf heeft zich inmiddels aangesloten bij de tijdelijke PFAS regeling (1 juli 2020). Hierdoor kunnen bouwprojecten getoetst worden aan de tijdelijke regeling.

In 2021 voldoen we aan de wettelijke verplichting om een recente bodemkwaliteitskaart inclusief PFAS voor het grondgebied van de gemeente Ooststellingwerf te hebben. Deze bodemkwaliteitskaart zal dan als toetsingskader dienen bij grondverzet.

Verschillende lidstaten, met Nederland als koploper, willen dat alle schadelijke PFAS-stoffen worden verboden. Er is hiervoor een Europese verordening in voorbereiding die in de komende 5 jaar van kracht zou moeten worden. Wat de impact van het verbod op onder andere de bouw heeft wordt uitgezocht door de Europese wetenschappelijke comités.

Particuliere ontwikkelingen

Particuliere ontwikkeling woningbouw

Onder meer:

- Aan de Meester van Ekstraat in Haulerwijk is halverwege 2021 gestart met de bouw van 7 rijwoningen in de koopsector.
- In Oosterwolde is op het terrein waar voorheen de coöperatieve zuivelindustrie “De Zuid-Oost-Hoek” was gelegen, het woningbouwproject De Wrongel in ontwikkeling. Er komen vrijstaande, half vrijstaande, rijwoningen en ook zorgappartementen voor ouderen. Het zorgcomplex op een gedeelte van het plangebied is in ontwikkeling.
- Het plan aan de Dertien Aprilstraat in Oosterwolde is onherroepelijk. Daar zullen 55 appartementen gerealiseerd worden.
- Er wordt een bestemmingsplanprocedure doorlopen voor een woon(zorg)complex aan het Oost 60 in Oosterwolde. Het gaat om een plan met 6 koopappartementen die geschikt zijn voor wonen met zorg.
- Aan de Vaart ZZ 41 in Appelscha wordt een ruimtelijke procedure doorlopen voor de realisatie van 12 woningen (een 2^1 kap woning en een appartementengebouw)
- Wolvegasterweg 10 (Willinghe prinsstraat) in Oldeberkoop. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid voor 6 appartementen en twee vrijstaande woningen (8 in totaal), hiervan is de eerste vrijstaande woning reeds in aanbouw.
- Aan de Boekhorsterweg in Oosterwolde worden in totaal 6 rijwoningen, type drie-onder-één-kap, gerealiseerd

Particuliere ontwikkeling niet-woningbouw

- Oosterwolde Venekoten Noord; In 2020 heeft een grote brand een groot terrein verwoest in de kop Venekoten-Noord. Dit particuliere terrein zal heringericht worden.
- Oosterwolde Ecomunity: dit is een particulier initiatief, gericht op de realisatie van een hoogwaardig duurzaam bedrijvenpark met een kenniscentrum.

Paragraaf 9 | Duurzaamheid

Paragraaf 9 | Duurzaamheid

In september 2017 heeft u de Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030 vastgesteld. Voor de periode 2021 – 2025 zijn de ambities van de Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030 vertaald in het Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025. Met dit programma gaan we verder met de lijn die we hebben ingezet met de Versnellingsagenda duurzaam Ooststellingwerf 2030 en het Uitvoeringsprogramma Biobased Economy 2016 – 2020. De focus ligt op drie thema's:

1. Energietransitie
2. Klimaatadaptatie
3. Circulaire economie

Voor de opgaven binnen deze thema's hebben we de samenleving nodig. Door middel van participatie betrekken we onze inwoners en geven we ze een grote rol geven in het bedenken en uitvoeren van projecten en acties die bijdragen aan de opgaven. Hiervoor willen we aansluiten bij wat er leeft en speelt in de wijken en dorpen in onze gemeente. De uitvoeringsagenda van het Programma Duurzaamheid bevat concrete projecten en een financiële onderbouwing die aan is voorgelegd ter besluitvorming. De voortgang wordt gerapporteerd via de P&C-cyclus.

Energietransitie

Doel: Ooststellingwerf energieneutraal in 2030

Opgaven:

- Energiebesparing
- Duurzame energieopwekking
- Duurzame mobiliteit

Om energieneutraal te zijn mogen we in 2030 niet meer energie gebruiken dan we zelf duurzaam opwekken. Om dit te bereiken gebruiken we zo weinig mogelijk energie door energiebesparing. Als we energie gebruiken doen we dat zo efficiënt mogelijk. Het opwekken van energie doen we duurzaam en met zo laag mogelijk uitstoot van CO2. Hiervoor stellen we onder andere in 2021 een Warmtetransitieplan op. Daarnaast zetten we in op duurzame vormen van mobiliteit.

Klimaatadaptatie

Doel: klimaatbestendig Ooststellingwerf in 2030

Opgaven:

- Vergroten klimaatbestendigheid
- Verbeteren van bodemgezondheid
- Vergroten van de biodiversiteit

Door de klimaatverandering is er meer kans op weersextremen met wateroverlast, hitte en droogte. Eén van de risico's hiervan is een afname van de biodiversiteit. We zetten in op het afkoppelen van hemelwaterafvoer van het riool en het verminderen van de hoeveelheid verhard oppervlakte. We willen het regenwater langer vasthouden zodat het de tijd krijgt om te infiltreren in de bodem. Dit komt ten goede aan het grondwater en daarmee aan de watervoorraad voor de natuur, de biodiversiteit en de landbouw.

Circulaire economie

Doel: meer gesloten kringlopen in Ooststellingwerf in 2030

Opgaven:

- Biobased produceren
- Afvalstoffen en grondstoffen
- Kringlooplandbouw en voedsel

In een circulaire economie zetten we in op hergebruik van: allereerst producten, vervolgens materialen en ten slotte grondstoffen. In een circulaire economie worden producten zo gemaakt dat ze gemakkelijk zijn te hergebruiken en de samenstelling van producten zoveel mogelijk biologisch afbreekbaar is.

Financiën

x € 1.000

Financiën paragraaf 9 Duurzaamheid	
Incidentele middelen	
Thema Energietransitie	
Resterend budget Reductie Regeling Energiegebruik Woningen (RREW)	n.t.b.
Resterend budget transitievisie warmte	n.t.b.
Thema Klimaatadaptatie	
Resterend budget Leer- en onderzoekscentrum Bodem (rijksbijdrage Regio Deal t/m 2023)	n.t.b.
Roekenbeheer (2022 t/m 2024)	64
Thema Circulaire economie	
Resterend budget BBE	n.t.b.
Structurele middelen (beschikbaar voor alle thema's)	
Budget milieubeleid	70
Uitvoeringsbudget programma duurzaamheid	100

Paragraaf 10 | OWO-Samenwerking

Bestuursovereenkomst

De bestuursovereenkomst OWO-samenwerking van 2015 heeft per 1 juli 2017 de voltooiing van de bouw van de drie OWO-afdelingen bereikt. Na de bouwfase verkeren de OWO-afdelingen nu in de fase van continue verdere ontwikkeling en professionalisering en dat verloopt naar wens. Het OWO-jaarplan, dat is samengesteld uit de jaarplannen van de drie OWO-afdelingen, is de basis voor de onderlinge ambities, de bestaande afspraken en de financiële vereffening en verrekening tussen de drie gemeenten. Een uniek construct in Nederland. Nieuwe plannen of beleidsopgaven pakken de drie gemeenten, waar mogelijk, gezamenlijk op. Bij actuele of nieuwe (beleids)vraagstukken maken de OWO-gemeenten gebruik van elkaars kennis, kunde en/of capaciteit. Op deze manier lukt het de drie gemeenten om sneller en effectiever in te spelen op landelijke, provinciale of regionale opgaven. Een mooi voorbeeld hiervan is de invoering van de Omgevingswet.

OWO-visie

Begin 2021 hebben de drie OWO-gemeenteraden de OWO-visie ("zelfstandig blijven door samenwerking") zonder wijzigingen vastgesteld. De drie OWO-gemeenten werken samen en voegen weldoordacht bedrijfsonderdelen in één. Met daarbij het belang van de eigen zelfstandigheid voor ogen houdende. De OWO-visie: Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland, drie gemeenten die hun zelfstandigheid behouden door samenwerking!

Met het vaststellen van de OWO-visie is ook een aantal moties aangenomen waarin de raden samen met de colleges aan de slag gaan met de (toekomst van de) OWO-samenwerking. In een drietal bijeenkomsten is in 2021 een mooie stap gezet in de samenwerking en in de concretisering op een aantal thema's.

Een groot aantal uitvoerende taken is ondergebracht bij drie afdelingen die gezamenlijk worden aangestuurd. Dit zijn de samengevoegde afdelingen Beheer en Registratie, Bedrijfsvoering en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Elke gemeente is gastgemeente van één van deze afdelingen. De onderlinge afspraken zijn ongecompliceerd en helder. Verdere ontwikkeling in de taakvelden van deze afdelingen is een actueel thema. Dat is bijvoorbeeld goed te zien bij de verdere ICT-ontwikkelingen. De gemeenten hebben afgesproken dit gezamenlijk op te pakken omdat dit beter, goedkoper en efficiënter is dan dat zij dit in zelfstandigheid doen.

Naast de samengevoegde afdelingen vindt er ook samenwerking plaats op terreinen waar geen samenvoeging heeft plaatsgevonden. Terreinen waarbij het vanzelfsprekend is om gezamenlijk op te trekken of waarbij samenwerking leidt tot een krachtige positie op het regionale of provinciale speelveld. Maar ook om gebruik te maken van elkaars expertise of omdat het kostenefficiënter is om gezamenlijk door te ontwikkelen. Ook dat is de OWO-samenwerking.

De OWO-visie is een bevestiging van de huidige samenwerking en de uitgangspunten. Daarnaast bevat het een aantal prioriteiten en opgaven om de samengevoegde OWO-afdelingen verder te ontwikkelen en de samenwerking op (beleids)thema's nog beter te benutten.

Op de volgende vier thema's werken de drie OWO-gemeenten intensief samen omdat de opgaven groot en de gemeentegrenzen overstijgen, ze een integrale aanpak vergen en ze de mogelijkheid bieden om kennis en kunde die specifiek in de drie huizen aanwezig zijn te bundelen en te benutten. Deze vier thema's zijn:

- Versterkt platteland
- Omgevingswet
- Duurzaamheid
- Recreatie en toerisme

OWO-afdelingen: het fundament van onze samenwerking

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer een derde van de medewerkers.

Ook buiten onze gemeenten is de OWO-samenwerking een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband: samen waar het kan én met behoud van eigenheid. Onverminderd zetten de afdelingen zich in voor de vier K's:

1. meer Kwaliteit
2. vergroten Kennis
3. vermindering Kwetsbaarheid
4. minder (meer) Kosten

De OWO-afdelingen dragen bij aan een toekomstbestendige, wendbare en betaalbare lokale overheid, dichtbij burgers, ondernemers en recreanten. We werken nauw samen met ruimte voor eigen identiteit van de individuele gemeenten (moederorganisaties).

Met het afronden van de bouwfase eind 2017, begin 2018 is een volgende fase van de OWO-samenwerking ingegaan. De OWO-samenwerking is uniek en er staat een hele mooie basis. Cliché of niet, maar 'stilstand is achteruitgang' ligt op de loer. Om dit niet te laten gebeuren is met het aanbreken van de nieuwe fase een dynamische lijst met prioriteiten opgesteld waarmee de OWO-samenwerking, gelet op alle ontwikkelingen buiten en binnen, de komende jaren aan de slag wil. Deze lijst heeft ook als één van de bouwstenen gediend voor de vastgestelde OWO-visie en is daarin dan ook integraal in opgenomen.

Deze prioriteiten zijn:

1. OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen
   OWO 2.0 - zoektocht OWO-identiteit
2. Ambities en inrichting dienstverlening
3. Verdere voortgang inkoop- en aanbestedingsbeleid
4. Datagedreven werken
5. Slimmer verzekeren
6. Harmonisatie en verduidelijking APV
7. Actualiseren VTH-beleidsplan
8. Zorgvuldige invoering Omgevingswet
9. Informatiebeveiliging en privacy
10. Innoveren voor de toekomst

In het vervolg van deze OWO-paragraaf wordt vanuit de drie OWO-afdelingen ingegaan op de genoemde prioriteiten en de (bredere) ontwikkelingen voor 2022. De prioriteiten 1 (OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen en - zoektocht OWO-identiteit) en 2 (ambities en inrichting dienstverlening) zijn onderdeel van een continue ontwikkeling van de samenwerking én van de drie OWO-gemeenten. De in 2021 vastgestelde OWO-visie en de concretiseringsslag die in co-creatie met de OWO-raden gemaakt is geven inhoudelijk richting aan de herijking en de zoektocht, zeker op de thema's waar de OWO-raden voor 2022 en verder op in wil zetten zoals de Omgevingswet, duurzaamheid en versterkt platteland. Dit zijn kaders waardoor ook de OWO-afdelingen weten waarop de focus ligt zodat duidelijk is hoe de ondersteuning daarop georganiseerd en ingericht moet worden. Dit maakt onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen in relatie tot de opgaven en ambities én ook in relatie tot de (organisatie)ontwikkelingen in de drie OWO-gemeentehuizen. Om klaar en fit te zijn voor de (nabije) toekomst en flexibel in te kunnen blijven spelen op alles wat op de gemeenten afkomt maakt innoveren (prioriteit 10) onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen.

Afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) (gemeente Opsterland)

Het landschap waarin VTH zich bevindt, is volop in beweging. Vooral de komst van de Omgevingswet zorgt voor een ingrijpend veranderingsproces.

Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving fysieke leefomgeving (prioriteit 7)
Voor de periode 2020-2024 is een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan. Het beleidsplan geeft richting aan de prioriteiten voor de OWO-afdeling VTH: een verschuiving van minder periodieke milieucontroles (onder andere veroorzaakt door verschuiving van deze taken naar de FUMO) naar meer tijd voor natuur, landschap en groen en meer aandacht voor de openbare ruimte. Daarnaast zijn energietransitie en ondermijning belangrijke aandachtspunten. De afdeling werkt aan accentverschuivingen in taken en competenties om de beleidsdoelen te kunnen realiseren. Mede ingegeven door een recent rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening is monitoring van resultaten nadrukkelijk in de uitvoeringsorganisatie opgenomen.

Omgevingswet (prioriteit 8)
De Omgevingswet treedt, na wederom uitstel op 1 juli 2022 in werking. Dit betekent niet dat op deze datum alle doelen uit deze wet gerealiseerd moeten zijn; voor een aantal minimale eisen geldt dat wel, de verdere implementatie loopt tot 2028. De drie OWO-gemeenten en de OWO-afdelingen trekken nauw samen op om op tijd klaar te zijn. Grote klussen zijn er op het gebied van automatisering, het inrichten van werkprocessen en het opleiden van medewerkers. Ook de afstemming met de ketenpartners is van groot belang, vooral met de FUMO. De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor de legesopbrengsten: meer vergunningsvrij bouwen leidt tot minder legesinkomsten. Tegelijkertijd treedt de Wet kwaliteitsborging bouwen in werking. Ook deze wet heeft flinke gevolgen voor de te berekenen leges voor Omgevingsvergunningen. Zowel de Omgevingswet als de Wet kwaliteitsborging bouwen zorgen voor verschuiving van taken. Het is momenteel nog volstrekt onduidelijk wat de omvang van deze verschuiving is en de gevolgen voor de omvang van de formatie van OWO-VTH.

Harmonisatie APV (prioriteit 6)
In het najaar van 2021 is een herziene versie van de APV aan de drie OWO-gemeenteraden aangeboden. Deze is OWO-breed afgestemd en leidt tot meer geharmoniseerde regelgeving binnen de drie OWO-gemeenten. De komst van de Omgevingswet is de volgende aanjager en verwacht wordt dat in 2022 een volgende stap gezet wordt in verdere afstemming van APV regelgeving in OWO-verband.

Afdeling Beheer en Registratie (gemeente Ooststellingwerf)

Digitalisering

Een rode draad die bij beide teams (Backoffice Sociaal Domein en Belastingen & Vastgoedinformatie) te herkennen is, is de voortschrijdende digitalisering. Dan gaat het onder andere over nieuwe applicaties, koppelingen tussen basisregistraties en digitaal registreren. Daarnaast hebben ook de wijzigingen in wet- en regelgeving grote invloed en ook hierin speelt de digitalisering een prominente rol zoals bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de invoer van landelijke administratieprotocollen. Ook de aanbesteding ICT moet hierbij worden genoemd omdat hierbij ook rekening is gehouden met voortschrijdende digitalisering en dit is vastgelegd in de eisen en wensen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het maken van nieuwe koppelingen en het digitaliseren van handmatige werkzaamheden.

Aanbesteding ICT

Afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding ICT bestaat de mogelijkheid dat zowel de drie afdelingen Sociaal Domein van de OWO-gemeenten als het team Belastingen & Vastgoedinformatie over gaan naar een nieuwe applicatie. De overgang naar een nieuwe applicatie vraagt de nodige voorbereiding en inzet tijdens de implementatie qua opleidingen, veranderingen in processen, gebruikershandleidingen, migratie van systemen en/of ingerichte beheerorganisatie.

<u>Team Belastingen & Vastgoedinformatie (BVI)</u>

Datagedreven werken (prioriteit 4)

In 2021 is gestart met het project Datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten. Tevens wordt onderzocht of aansluiting bij DataFryslân interessant kan zijn voor de gemeenten.

Invoering Omgevingswet

BVI neemt actief deel aan de werkgroep die de invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) begeleidt. BVI is met name betrokken bij het Digitaal Stelsel Omgevinswet DSO. De capaciteit die hiermee gemoeid is wordt opgevangen binnen de reguliere capaciteit.

WOZ-waarden op basis van oppervlakte

Met ingang van 2022 moeten de woningen getaxeerd worden (voor de WOZ) op basis van de oppervlakte in plaats van inhoud. Dit is een nieuwe wettelijk bepaling. In 2019 is gestart met de voorbereidingen en in 2022 vindt de eerste herwaardering plaats op basis van de oppervlakte. Het jaar 2021 was een testjaar en een jaar waarin de puntjes op de 'I' zijn gezet.

<u>Backoffice Sociaal Domein</u>

De backoffice beweegt, net zoals de Gebiedsteams van de drie gemeenten, mee met de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein die zijn weerslag hebben in de uitvoering. Denk hierbij aan digitalisering in de PGB-systematiek en het steeds verder landelijk standaardiseren van processen tussen gemeenten, zorgaanbieders en ondernemers in het kader van de loonkostensubsidie en zeker ook aan de wijze waarop het beschermd wonen binnen de Wmo is vormgegeven en de nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022. Bij dit type veranderingen is het belangrijk rekening te houden met eventueel benodigde formatie binnen de backoffice zoals dat ook met het Gebiedsteam gebeurt.

Afdeling Bedrijfsvoering (gemeente Weststellingwerf)

De afdeling Bedrijfsvoering levert advisering, ondersteuning en uitvoering van taken op het gebied van informatisering en automatisering, ICT-architectuur en -beveiliging, business intelligence, de documentaire informatievoorziening, de personeels- en salarisadministratie, inkoop en verzekeringen en de financiële administratie en ondersteuning bij de producten in de P&C-cyclus.

Het is een feit dat digitalisering en het gebruik van ICT-middelen niet meer weg te denken valt in het hedendaagse functioneren van onze gemeenten, onze interacties met inwoners en bedrijven en onze landelijke ketenpartners. Daarbij zijn de privacywetgeving voor de inrichting van onze processen en systemen belangrijk en de beveiligingsopgaven voor het voorkomen van misbruik en het gijzelen van onze bedrijfssystemen en bedrijfsgegevens groot. Dit schept dan ook verplichtingen voor onze technische inrichting, werkmethoden en investeren in kwaliteit van onze middelen (mens, machine en budgetten). Ook in het achterliggende jaar hebben in de landelijke media wederom de consequenties gezien en gehoord als zaken niet goed op orde zijn en wat daarvan dan de gevolgen zijn. Genoemd worden de datalekken bij onder andere de GGD, veiligheidsregio's en het Openbaar Ministerie en de nasleep van de hack en gijzeling van systemen en informatie bij de gemeente Hof van Twente.

ICT en informatievoorziening kunnen niet meer als bijproduct worden gezien: ze moeten er zijn, ze moeten op orde zijn en ze moeten correct functioneren. Het dient daarmee strategisch als product en dienst het algemeen belang en maakt het dagelijks functioneren van de lokale overheid, onze gemeenten, mogelijk. Verdere ontwikkelen is nodig om te kunnen blijven voldoen aan de grote groei en vraag naar ICT-ondersteuning met als uitdaging daarbij ook de (informatie)veiligheid te waarborgen. De informatievoorziening en ICT-huishouding vereisen ook in 2022 extra middelen.

In de OWO-visie zijn in het hoofdstuk 'Uitbouwen en door ontwikkelen' de doelen van de OWO-samenwerking aan tien prioritieten gekoppeld. Prioriteit 3 'Inkoop en aanbesteding' en prioriteit 5 'Slimmer verzekeren' zijn sinds 2020 en 2021 al opgepakt en deze zijn grotendeels al uitgewerkt. Hierover is het goed nog te melden dat deze activiteiten net als veel andere werkzaamheden binnen de bestaande budgettaire kaders hebben plaatsgevonden.

<u>Nieuwe ontwikkelingen</u>

Onderstaand melden wij thema's waarvan wij voorzien dat zij in 2022 een rol gaan spelen maar waar vooralsnog geen financieel gevolg aan is gegeven in deze begroting. Op het moment dat er op deze thema's meer bekend is op gevolgen, benodigde acties en financiële middelen wordt dit meegenomen in de eerstvolgende reguliere processtap van de P&C-cyclus. Het vraagt in deze lastige financiële budgettaire tijden durf en visie om proactief te sturen op digitale opgaves. Het gaat nu vooral om nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen die in iedere gemeente in de normale exploitatie (bedrijfsvoering) spelen en ook geld kosten. Het in OWO-verband oppakken en uitvoeren betekent dat de kosten lager uitvallen dan wanneer een gemeente dit afzonderlijk vorm moet geven.

Wet open overheid (bekostiging via extra middelen Rijk)

Deze wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De algemene strekking is duidelijk: actiever, transparanter overheidsinformatie delen. Dit stelt eisen aan de kwaliteit van de informatiehuishouding, waaronder de archivering, de informatiesystemen, de werkprocessen en de digitale publicatiekanalen. Maar ook aan de kennis van medewerkers. Alle gemeenten zijn door het Rijk gecompenseerd voor de invoering van de Wet open overheid (Woo).

Informatisering, digitalisering en automatisering

In 2019 is onderzoek gedaan naar de inrichting van een voor de toekomst bestendige informatievoorziening in de OWO-samenwerking. Uit dit onderzoek is een aantal aandachtsgebieden naar voren gekomen. Binnen de financiële en personele mogelijkheden gaan we aan de slag om hier stappen in te zetten.

Archiefverplichtingen en werkvoorraad wegwerken DIV
Om de achterstanden en de werkvoorraad weg te werken en de archieven op orde te brengen was in 2021 en is in 2022 én 2023 nog extra inhuurcapaciteit nodig. Het gaat vooral om uitvoeringstaken bij DIV zoals scannen, registreren, archiveren, inventarissen overbrengen en het doen van kwaliteitscontroles. Archieven moeten op orde zijn zoals de Archiefwet voorschrijft. Als dit niet het geval is dan kan er sprake zijn van taakverwaarlozing. De huidige hybride situatie (zowel papier als digitaal archiveren) gekoppeld aan de verschillende werkwijzen in de drie OWO-gemeenten in combinatie met een lastige arbeidsmarkt in dit domein maakt deze opgave veelomvattend en lastig.

Belangrijkste speerpunten 2022 per aandachtsgebied van de OWO-afdeling Bedrijfsvoering

Informatisering en automatisering (I&A)
In 2022 zullen de veiligheid (prioriteit 9) en de beschikbaarheid van betrouwbare data en het blijven voldoen aan de wetgeving (AVG, BIG, BIO et cetera) belangrijke speerpunten zijn.

Afhankelijk van het verloop en de maatregelen rondom Corona zal het hybride werken in combinatie met mobiele werkplekken in de drie gemeenten (onder andere laptops) ook in 2022 vervolg krijgen. Wij zorgen ervoor dat middelen en voorzieningen in 2022 waar nodig of gewenst worden omgevormd of uitgebreid.

In 2021 is een groot deel van het bestaande applicatielandschap en de daarbij behorende voorzieningen integraal Europees aanbesteed. De projectvoering is in 2021 voorbereid waarbij met de diverse domeinen in de drie gemeenten het Pakket van Eisen (wensen en opties) is bepaald. Eind 2021 zal naar verwachting bekend zijn op welke manier en met welke leverancier(s) we in 2022 en daarna (fasering meerjarig) voor de toekomst gaan bouwen aan de continuering van onze informatievoorziening, gegevensbeheer, uitwisseling van gegevens en de functionele toepassingen.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)
De Archiefwet heeft gevolgen door de verkorting van de termijnen voor overbrenging archiefbescheiden. Die gaat van twintig jaar nu (Archiefwet uit 1995) naar tien jaar straks. Die eis gaat hoe dan ook impact hebben. Gelet op het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) vanuit de provincie (jaarverslagen die we opstellen, het OWO-verbeterplan en het binnenkort vast te stellen IBT-uitvoeringsplan) zijn er extra inspanningen nodig om te kunnen voldoen aan de wetgeving van nu en voor later. In het IBT-uitvoeringsplan kunnen we de huidige voorraad met bestaand personeel in maximaal vier jaar wegwerken. Door de provinciale toezichthouder is in het jaarverslag opgenomen dat een nieuwe functie van archivaris nodig is gegeven de schaalgrootte van de OWO-gemeenten. Het is een terugkerend punt uit de beoordelingen die de provincie maakt naar aanleiding van onze jaarlijkse IBT-jaarverslagen voor het archief- en informatievoorzieningsdomein.

De nazorg van de invoering van het zaakgericht werken in OWO-verband vraagt aandacht. Zaakgericht werken biedt centraal inzicht in alle lopende zaken en ondersteunt volledige digitale dossiervorming.

Vanuit de Archiefwet en de provincie als toezichthouder liggen grote opgaven om te voldoen aan de inrichting en het actueel zijn van de informatievoorziening en archiefvorming. Hiervoor zijn aanvullende middelen ingezet. Dit proces duurt nog zeker tot 2023, net als de extra inzet van personeel om de grote hoeveelheden archief correct te verwerken en vindbaar te houden.

Binnen het ruimtelijk domein speelt de naderende invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) een grote rol. Daarbij staat een goede informatievoorziening voor zowel de ambtenaar als de burger centraal. Dit betekent dat we moeten investeren in een goede kwaliteit van onze gegevens.

Inkoop (prioriteit 3)
Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal in 2022 het bestaande beleidskader worden gehanteerd en in toepassing worden gestimuleerd. Wij faciliteren, motiveren en sturen daarbij op onze beleidsdoelen: lokale en regionale inkoop daar waar dat kan. Het actieplan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) wordt verder uitgerold waar het ambitiedocument circulaire economie Fryslân deel van uit maakt. Er zijn verschillende ICT-toepassingen die moeten worden aanbesteed waarvan de voorbereidende werkzaamheden OWO-breed worden opgepakt.

Financiële administratie
Het op tijd binnen de gestelde kaders betaalbaar stellen van facturen is een continu proces waarbij de norm is dat minimaal 95 procent van de onbetwiste facturen binnen dertig dagen betaald zijn. Het verwerken, muteren en verantwoorden van onze financiën in combinatie met het ontsluiten van deze informatie is in combinatie met onze ondersteuning voor de reguliere P&C-cyclus een prominente activiteit. In 2021 is de inrichting van het nieuwe financiële applicatie voor de OWO-gemeenten, na gunning aan een nieuwe leverancier, voorbereid en 2022 is het eerste jaar waarin met dit nieuwe pakket de P&C-cyclus en de financiële dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt ondersteund.

Personeels- en salarisadministratie (PSA)
PSA faciliteert gebruikers met het softwarepakket e-HRM waarmee zij eenvoudig, overal en altijd hun zaken kunnen inzien of regelen, zoals de salarisspecificatie, declaraties, verlofregelingen en secundaire arbeidsvoorwaarden. Leidinggevenden krijgen (digitale) ondersteuning in het werken met digitale personeelsdossiers. Daarnaast ondersteunt PSA de (werving- en selectie)processen en overige vraagstukken van HRM.

Verzekeringen (prioriteit 5)
Voor burgers en bedrijven zetten wij het op tijd afhandelen van schadegevallen en schadeclaims voort. Tevens zorgen wij voor het actualiseren van onze verzekeringsportefeuille. Wij hebben in 2021 het OWO-verzekeringsbeleid uitgewerkt. Daarnaast bouwen wij verder aan intensieve afstemming met de diverse vakafdelingen waarbij de adviesfunctie richting de vak afdelingen verder proactief uitgebouwd zal gaan worden.

Begrotingspositie 2022-2025

Vertrekpunten programmabegroting 2022-2025

Vertrekpunten Programmabegroting 2022-2025

De vertrekpunten zijn vastgelegd in de kaderbrief 2022-2025. U heeft kennis kunnen nemen van het meerjarenperspectief en de uitkomsten van de Meicirculaire 2021 over de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Daarnaast heeft u ingestemd met de uitgangspunten voor de begroting.

Tegelijkertijd met het vaststellen van de Kaderbrief heeft u besluiten genomen over de heroverwegingen. Deze besluiten zijn primitief in de programmabegroting verwerkt. U kunt de besluiten terugvinden bij de W's in de programma's en als totaaloverzicht in het hoofdstuk 'uitwerking heroverwegingen 2022-2025'.

De opzet van de programmabegroting is grotendeels gelijk aan de Programmabegroting 2021-2024.

Uitgangspunten op basis van bestaand beleid

Uitgangspunten op basis van bestaand beleid

De laatst verschenen circulaire van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de Meicirculaire 2021. De definitieve uitkomsten van de Septembercirculaire 2021 delen wij u mee voorafgaand aan de behandeling van de begroting. De onderdelen van het financieel perspectief uit de kaderbrief 2022-2025 zijn primitief in deze begroting verwerkt. Ook zijn de besluiten over de heroverwegingen die u op 1 juli heeft gedaan primitief in de begroting verwerkt. De totaaloverzichten hiervan vindt u in het volgende hoofdstuk.

We hebben bij de primitieve ramingen rekening gehouden met de hierna genoemde uitgangspunten:

- De Meicirculaire 2021 is de basis.
- De ramingen voor de jaarschijf 2022 zijn gebaseerd op de ramingen zoals die zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2021-2024.
- Autonome ontwikkelingen zijn in de ramingen verwerkt.
- De ramingen voor bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn gebaseerd op (concept)begrotingen 2022-2025 van deze regelingen voor zover deze bekend waren.
- Op 17 juli 2018 heeft u bepaald dat we voor het Sociaal Domein vanaf 2020 het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen loslaten en over gaan op uitgavenraming met 2019 als basisjaar.

Daarnaast houden we (in de primitieve ramingen) rekening met de volgende uitgangspunten die u bij de Kaderbrief 2022-2025 heeft vastgesteld:

- Lonen: + 2% (incl. pensioenpremie)
- Prijzen: + 1,5%
- OZB: + 1,5%
- Forensenbelasting: stapsgewijze verhoging
- Leges: + 1,5%
- Afvalstoffenheffing: 100% kostendekking
- Rioolrechten: 100% kostendekking
- Toeristenbelasting: € 1,50 en € 1,10 per persoon per nacht

Bovenstaande begrotingsuitgangspunten zijn gebaseerd op bestaand beleid. Waar nodig is hieronder een toelichting gegeven van deze uitgangspunten. Bij de heroverwegingen 2022-2025 heeft u besloten de OZB voor woningen en niet-woningen te verhogen. Dit kunt u in het volgende hoofdstuk terugvinden.

Lonen en prijzen
De loonontwikkeling is gebaseerd op de raming van het CPB (loonvoet sector overheid). De budgetten ramen wij reëel in relatie tot de doelstelling en/of het beoogd effect. Automatische prijscompensatie voor uitbestede werkzaamheden en leveranties passen wij niet toe. De subsidies en bijdragen worden wel verhoogd. Voor het eerstvolgende begrotingsjaar (2022) gaan wij uit van lopende prijzen en daarna (2023 tot en met 2025) van constante prijzen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)
Jaarlijks wordt de opbrengst OZB geïndexeerd. Bij een algehele waardedaling c.q. waardestijging van de onroerende zaken verhogen dan wel verlagen wij het tarief van OZB, om de begrote opbrengst te realiseren.

Forensenbelasting
Bij de behandeling van de Programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om de opbrengsten van de forensenbelasting te verhogen met € 15.000 in 2020 tot € 60.000 in 2023. Voor 2024 en verder gaan wij uit van dezelfde opbrengst als 2023.

Toeristenbelasting
In de raadsvergadering van 30 maart 2021 is besloten om een tariefdifferentiatie toe te passen op de toeristenbelasting. Dit betekent dat het tarief per persoon per overnachting voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen € 1,10 zal zijn en vanaf 2022 het tarief per persoon per overnachting voor overnachtingen in andere verblijfsaccommodaties € 1,50 zal zijn. Dit zorgt voor een structureel nadeel van € 35.000 vanaf 2022.

Uitwerking heroverwegingen 2022-2025

Uitwerking heroverwegingen 2022-2025

In de raadsvergadering van 1 juli 2021 heeft u besluiten genomen over de heroverwegingen 2022-2025. U heeft besluiten genomen over structurele ambities, incidentele ambities en structurele besparingen. De totaaloverzichten van de besluiten vindt u in onderstaande tabel. De besluitpunten corresponderen met de besluitpunten uit het raadsbesluit. De toelichtingen staan bij de 4e W's (wat mag het kosten) in de programma's.

x € 1.000

Structurele heroverwegingen	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Structurele ambities (besluitpunten 1 t/m 9 en 45)	-273	-366	-366	-366
Besparingen (besluitpunten 10 t/m 28)	544	852	1.067	1.227
Besparingen die nog verder uitgezocht moeten worden (besluitpunten 29 en 30)	150	150	150	210
Inkomstenverhogingen (besluitpunten 33 t/m 35)	125	250	375	500
Totaal heroverwegingen	**546**	**886**	**1.226**	**1.571**
Besparingen die (nog) niet financieel zijn verwerkt (besluitpunt 31 en 32)	100	229	229	229

Structurele ambities

Besluitpunt	Structurele ambitie	2022	2023	2024	2025	Aangenomen Amendement
1.	Opbouwwerk	-135	-135	-135	-135	
2.	Eenzaamheidsbeleid	-45	-45	-45	-45	
3.	Positieve gezondheid, bloeizones	-50	-50	-50	-50	
4.	Dementievriendelijke gemeente	-8	-8	-8	-8	
5.	Gebiedsteam in de school en op VVE locaties en hiermee besparen	11	11	11	11	
6.	Bedrijven investeringszone Oosterwolde (BIZ)	-36	-36	-36	-36	
7.	Huisvesting van de buitendienst		-69	-69	-69	
8.	Aanpassen en uitbreiden van kleedaccommodatie bij SV Oosterwolde		-8	-8	-8	
9.	Nieuwbouw van veldaccommodatie bij SV Haulerwijk		-16	-16	-16	
45.	Verhoging subsidie aan stichting kunstwerf	-10	-10	-10	-10	A173
	Totaal structurele ambities	**-273**	**-366**	**-366**	**-366**	

Structurele besparingen

Besluitpunt	Besparing	2022	2023	2024	2025	Aangenomen Amendement
10.	Terughoudender rol voor de gemeente bij de visie op Samenleven	-	40	40	40	A168
11.	Inzetten op interventies met aantoonbare bijdragen aan maatschappelijke effecten in sociaal domein e	-	100	200	200	
12.	Verlagen van een aantal budgetten binnen het sociaal domein	-	40	40	40	A171
13.	Verlagen budget Gebiedsteam	50	50	50	50	
15.	Verhogen eigen bijdrage Wmo vervoer van € 0,18 naar € 0,20	-	5	5	5	
16.	Hanteren opstaptarief Wmo vervoer van € 1 per rit	-	26	26	26	
18.	Verlagen van het participatie werkdeel	100	100	100	100	

19.	Aanpassen ramingssystematiek levensonderhoud	200	200	200	200	
20.	Verlagen lasten lokaal stimuleringsbeleid	-	50	50	50	
21.	Verlagen budget leerplicht	5	5	5	5	
22.	Verlagen budget gebiedsgericht beleid recreatie en toerisme	25	25	25	25	
23.	Versoberen niveau openbare ruimte voor groen, afval, sportvelden en minder maaien	36	36	36	36	A165
24.	Versoberen niveau openbare ruimte voor overige civiel	30	30	30	30	
25.	Versoberen niveau openbare ruimte voor bedrijfsvoering en afschrijvingstermijnen	30	30	30	30	
26.	Budget onvoorzien voor college en raad verkleinen	35	35	35	35	A172
27.	Budget generatiegericht maatwerk verlagen	20	20	20	20	
28.	Verminderen formatie	13	60	175	335	
29.	Opzeggen huurovereenkomst gebouw De Brink	-	-	-	60	
30.	Afschrijven van bedrijfsgebouwen tot 60% van de WOZ-waarde	150	150	150	150	
33.	Extra lasten aan afval toerekenen	38	75	113	150	
34.	Opbrengst OZB woningen verhogen	38	75	113	150	
35.	Opbrengst OZB niet-woningen verhogen	50	100	150	200	A160
	Totaal besparingen	**819**	**1.252**	**1.592**	**1.937**	
Besparingen die (nog) niet financieel zijn verwerkt						
31.	Structureel ramen van winst vanuit de grondexploitatie (nog niet verwerkt)	100	100	100	100	
32.	Halveren van de OWO-budgetten 5% overige personeelskosten en 2% onvoorzien (nog niet verwerkt)		129	129	129	

Incidentele ambities

Besluitpunt	Incidentele ambities	2022	2023	2024	2025	Aangenomen Amendement
37	Vervolg Coöperatie Appelscha 3.0 vanaf 2022, dekking algemene reserve	-50	-50			
38	Friese projectenmachine, dekking algemene reserve	-5	-11	-17	-22	
39	Taskforce Woningbouw, dekking algemene reserve	-1.500				
40	Pilot leer werkcentrum, dekking reserve sociaal domein	-25				
41	Tijdelijke formatie Ruimtelijke ordening, dekking algemene reserve	-75	-75			
42	Bibliotheek op de school, dekking reserve sociaal domein	-21				
43	Concerncontroller, dekking algemene reserve	-75	-75			
44	Realiseren van vermindering formatie, dekking algemene reserve	-84				
	Totaal incidentele ambities	**-1.835**	**-211**	**-17**	**-22**	

Begrotingsresultaat

Begrotingsresultaat

In het begrotingsresultaat geven we inzage in het resultaat van het meerjarenperspectief op basis van bestaand beleid en structurele lasten nieuw beleid voor zowel het komende jaar als de prognosejaren daarna. Het nieuw beleid beperken we tot het uitvoeren van wettelijke taken en het doen van vervangingsinvesteringen. Verder houden we rekening met autonome ontwikkelingen. Ten aanzien van wettelijke taken hanteert u het standpunt dat we ons hierbij beperken tot de middelen die het Rijk hiervoor (extra) beschikbaar stelt. Bijvoorbeeld binnen het Gemeentefonds of specifieke uitkeringen. Regelingen met een open einde karakter vormen hierbij een risico.

Het begrotingsresultaat voor de jaren 2022 tot en met 2025 is opgenomen in onderstaande tabel. Het begrotingsperspectief is gecorrigeerd met het saldo van incidentele baten en lasten om zo het structurele begrotingsperspectief aan te geven. In bijlage C staat een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten.

Zoals aangegeven in voorgaand hoofdstuk "Uitwerking heroverwegingen 2022-2025" heeft u in juli 2021 een aantal besluiten genomen. Er speelden op dat moment een aantal onzekerheden zoals de ontwikkeling van de rijksbijdrage Jeugd en de herverdeling van het gemeentefonds. Na uw besluit zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die invloed hebben op de hoogte van het begrotingsresultaat. Hierdoor heeft het begrotingsresultaat zich positief ontwikkeld. Oorzaken zijn voornamelijk:

- het structureel mogen ramen van 75% vanaf 2023 van de rijksmiddelen Jeugd
- lagere indexatie lonen in 2021 welke van invloed zijn op de berekening van 2022 en verder
- hogere besparing door gedetailleerde doorrekening van de afschrijvingslasten van 50% naar 60% van de WOZ waarde

Daarnaast zijn er ontwikkelingen verwerkt die leiden tot een uitzetting van de begroting zoals de uitbreiding formatie griffie, de incidentele middelen voor de raad voor de procedurebenoeming burgemeester en de incidentele verhoging voor bestrijding eikenprocessierups.

Ten aanzien van de herverdeling van het gemeentefonds zijn de financiële gevolgen nog onbekend. Wel is in het nieuwe verdeelmodel van eind augustus naar voren gekomen dat het nadelige effect lager is dan we hadden ingeschat. De herverdeling zal een nadelige invloed hebben van circa € 700.000 (op basis van gegevens 2019) voor onze gemeente. Zoals door de toezichthouder is voorgeschreven is de herverdeling van het gemeentefonds niet financieel verwerkt in de begroting.

In het voorstel "Samen Verder" doen wij u een voorstel voor de inzet van het meerjarenperspectief 2022-2025. Het voorstel is bijgevoegd bij de programmabegroting 2022-2025.

De uitkomsten van de Septembercirculaire 2021 zijn nog niet verwerkt in deze programmabegroting. Voor de begrotingsbehandeling zullen wij u hierover separaat informeren.

bedragen x € 1.000

Begrotingsresultaat	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Begrotingsresultaat besluit heroverweging				
Saldo baten en lasten	- 186	- 45	228	559
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	- 67	-	-	-
Totaal structureel begrotingsresultaat besluit heroverweging	**- 119**	**- 45**	**228**	**559**
Begrotingsresultaat incl ontwikkelingen na heroverweging				
Saldo baten en lasten	1.579	1.162	1.354	2.222
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	153	86	86	-
Totaal structureel begrotingsresultaat incl ontwikkeling na heroverweging	**1.732**	**1.248**	**1.440**	**2.222**

Financieel meerjarenperspectief

Budgetten per programma

Budgetten per programma

In bijgaand overzicht treft u de budgetten per begrotingsprogramma aan op basis van bestaand beleid. Elk programma is onderverdeeld naar lasten en baten. Per jaarschijf kunt u het resultaat voor en na bestemming aflezen. In de bijlage 'Overzicht reserves en voorzieningen 2020-2025' vindt u een gespecificeerd meerjarenoverzicht per reserve en per voorziening. Het totaaloverzicht Programmabegroting 2022-2025 geeft, in het kader van de dualisering, het autorisatieniveau van de raad aan. Dit gebeurt namelijk op programmaniveau. Binnen deze budgetten is het college geautoriseerd de begroting uit te voeren. Dit is dus ook het niveau waarop u wordt geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het nieuwe beleid. De documenten voor de planning- en controlcyclus worden op dit niveau afgestemd.

Noodzakelijke mutaties op programmaniveau in de loop van het begrotingsjaar leggen wij door middel van een begrotingswijzing aan u voor. De programmabegroting is de basis voor de productenbegroting en de leidraad voor het uitvoeren van het geformuleerde beleid.

bedragen x € 1.000

Programmabegroting	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Resultaat voor bestemming						
Lasten programma´s						
1. Sociale Domein	- 35.825	- 34.188	- 34.343	- 34.177	- 34.023	- 33.800
2. Welzijn & educatie	- 1.671	- 1.399	- 1.244	- 1.026	- 1.048	- 1.046
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	- 9.472	- 12.980	- 11.942	- 8.415	- 8.316	- 8.084
5. Openbare orde en veiligheid	- 1.980	- 2.122	- 2.279	- 2.290	- 2.305	- 2.322
6. Bestuur & Dienstverlening	- 15.003	- 15.263	- 16.847	- 14.906	- 14.649	- 14.202
Totaal Lasten	**- 63.952**	**- 65.951**	**- 66.655**	**- 60.814**	**- 60.341**	**- 59.454**
Baten programma´s						
1. Sociale Domein	11.951	9.654	10.019	10.202	10.273	10.287
2. Welzijn & educatie	211	46	46	46	46	46
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	10.589	9.727	9.805	7.315	7.287	7.110
5. Openbare orde en veiligheid	18	-	-	-	-	-
6. Bestuur & Dienstverlening	4.889	4.874	4.941	3.745	6.164	5.926
Totaal Baten	**27.658**	**24.301**	**24.811**	**21.309**	**23.770**	**23.370**
Totaal programma´s	**- 36.294**	**- 41.650**	**- 41.844**	**- 39.505**	**- 36.570**	**- 36.084**
Lasten algemene dekkingsmiddelen						
Algemene uitkering	-	-	-	-	-	-
Deelnemingen	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
Lokale heffingen	- 8	- 12	- 50	- 50	- 50	- 50
Saldo financieringsfunctie	- 22	- 159	- 320	- 485	- 466	- 480

Onvoorzien	-	- 29	- 36	- 36	- 36	- 36
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	- 40	- 40	- 40	- 40
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	**- 31**	**- 200**	**- 447**	**- 612**	**- 593**	**- 607**
Baten algemene dekkingsmiddelen						
Algemene uitkering	41.874	43.066	44.425	44.359	43.863	44.238
Deelnemingen	72	60	60	60	60	60
Lokale heffingen	6.712	5.028	5.030	5.034	2.942	2.846
Saldo financieringsfunctie	29	46	133	119	118	118
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	9	9	9	9	9
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	**48.695**	**48.209**	**49.657**	**49.581**	**46.992**	**47.271**
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**48.664**	**48.009**	**49.210**	**48.969**	**46.400**	**46.665**
Totaal lasten overhead	**- 10.376**	**- 12.099**	**- 11.234**	**- 11.114**	**- 11.019**	**- 11.033**
Totaal baten overhead	**2.320**	**2.190**	**2.278**	**2.278**	**2.278**	**2.278**
Totaal overhead	**- 8.055**	**- 9.909**	**- 8.956**	**- 8.835**	**- 8.741**	**- 8.754**
Resultaat voor bestemming	**4.315**	**- 3.550**	**- 1.590**	**629**	**1.088**	**1.826**
Mutaties reserves						
Toevoegingen	**- 3.959**	**- 1.590**	**- 1.129**	**- 81**	**- 84**	**52**
Onttrekkingen	**4.231**	**5.202**	**4.297**	**614**	**350**	**344**
Mutaties reserves	**272**	**3.613**	**3.169**	**533**	**266**	**396**
Resultaat na bestemming	**4.586**	**62**	**1.579**	**1.162**	**1.354**	**2.222**

Financiële positie

Financiële positie

Voor het beoordelen van de financiële positie is het van belang inzicht te hebben in het gemeentelijke financiële beleid, de mogelijke (financiële) risico's en het (eigen) vermogen van de gemeente. De punten, voor het beoordelen van de financiële positie, zijn nader toegelicht in de volgende zes onderdelen:

1. De budgettaire positie in 2022 tot en met 2025
2. Het weerstandsvermogen
3. De beheersplannen
4. De grondexploitatie
5. De belastingcapaciteit
6. De reserves en voorzieningen

Samenvatting

- Het begrotingsperspectief vanaf 2022 is positief door voornamelijk een drietal ontwikkelingen benoemd bij het begrotingsresultaat, de inzet van het positieve resultaat wordt middels het aparte voorstel "Samen Verder" aan u voorgelegd.
- De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 3,069 miljoen. Het beschikbare weerstandsvermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) is voldoende om risico's af te dekken.
- Het Rijk schrijft een vijftal financiële kengetallen voor, die verplicht zijn opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'. Op basis van deze kengetallen kunnen we concluderen dat de financiële positie van onze gemeente goed is te noemen.
- Het niveau van het onderhoud kapitaalgoederen is gebaseerd op actuele onderhoudsplannen en is afgestemd op het gewenste onderhoudsniveau. Het budget voor kapitaalgoederen is conform de Kaderbrief 2020-2023 verhoogd met € 250.000 structureel vanaf 2021. Dit is vanaf de Programmabegroting 2020 verwerkt.
- In de Algemene reserve grondexploitatie is een bedrag opgenomen voor mogelijke risico's. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie, is het op peil houden van deze reserve van belang.
- Belastingdruk: Belastingen verhogen we daar waar nodig trendmatig. Bij de bestemmingsheffingen, zoals de afvalstoffenheffing en rioolheffing is het uitgangspunt volledige kostendekking. Het saldo van de rioleringsreserve per 1 januari 2020 is gebruikt om in 2021 een eenmalige korting op de rioolheffing te verlenen. De opbrengsten leges zijn niet hoger dan de kosten. De inwoner betaalt gemiddeld niet meer dan de kostprijs voor het afnemen van deze gemeentelijke producten en diensten. Wij hebben u toegezegd om in 2021 een volledig geactualiseerde nota leges voor 2022 voor te leggen. We hebben de afgelopen periode veel voorbereidingen getroffen voor deze nota leges. Door uitstel van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging is het echter niet mogelijk om de nota leges 2022 volledig te herzien. Middels een mededeling aan u wordt u na de zomer geïnformeerd omtrent het proces (waar staan we, wat gaan we nog doen, planning).
- De onroerendezaakbelastingen, forensenbelasting en de toeristenbelasting zijn algemene belastingen. Ze hebben het karakter van een algemeen dekkingsmiddel en vloeien als zodanig in de algemene middelen van de gemeente. De opbrengst OZB is vanaf de primitieve begroting 2021 trendmatig verhoogd. We hebben tot en met 2021 precariobelasting ontvangen.
- Onze reservepositie is op dit moment toereikend voor het realiseren van de doelen waarvoor de reserves zijn gevormd. Wel is het belangrijk te onderkennen dat de bestemmingsreserves Organisatieontwikkeling en Strategische projecten volledig zijn benut en de reserve Sociaal Domein bijna is benut. Voor diverse risico's hebben we voorzieningen gevormd.

Voor u is het van belang vast te stellen in hoeverre meerjarig voldoende middelen beschikbaar zijn voor het uitvoeren van de taken waarvoor de gemeente zich moet inzetten en voor het continueren van de bedrijfsvoering. Daarbij is het van belang inzicht te hebben in het vermogen van de gemeente en inzicht in de mogelijke risico's die kunnen worden gelopen. Dit houdt in dat:

- In de begroting alle lasten en baten zijn geraamd op basis van het bestaand beleid.
- De mogelijke risico's zijn aangegeven.
- De meerjarenbegroting een reëel beeld geeft van de financiële positie op middellange termijn.

1. Budgettaire positie in 2022-2025

In de begroting geven we per programma aan wat de kaders zijn voor het bestaande beleid. De baten en lasten ramen we op basis van de begroting van het voorgaande jaar inclusief de inmiddels vastgestelde begrotingswijzigingen. Hierbij houden wij rekening met de door de raad vastgestelde uitgangspunten. Daarnaast wijken we, als blijkt dat externe factoren hiervoor aanleiding geven, in voorkomende gevallen af van het door de raad vastgestelde percentage voor prijsstijgingen en dergelijke.

Het begrotingsperspectief 2022-2025 is voor alle jaren positief. Hiermee is het uitgangspunt dat de eerste twee jaarschijven structureel in evenwicht zijn gerealiseerd.

In de begroting is voor de jaren 2022-2025 in totaal € 4,487 miljoen aan incidentele lasten en € 4,162 miljoen (vooral onttrekkingen aan reserves) aan incidentele baten geraamd. In de bijlage 'Overzicht incidentele lasten en baten' vindt u een specificatie.

2. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit in gevaar komt. De weerstandscapaciteit bestaat uit de potentieel in te zetten middelen om de tegenvallers op te vangen. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' wordt hierop uitgebreid ingegaan. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt 1 januari 2022 € 21,009 miljoen.

Dit bedrag kan als volgt gespecificeerd worden:

- Algemene reserve € 18,335 miljoen (exclusief bodembedrag van € 3 miljoen).
- Bestemmingsreserves € 2,674 miljoen (exclusief reserve Sociaal Domein, Kapitaalreserve en de Algemene reserve grondexploitatie).

De benodigde weerstandscapaciteit wordt vastgesteld aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 3,069 miljoen. De huidige aanwezige weerstandscapaciteit is van voldoende niveau (omvang). De mogelijke risico's zijn beheersbaar te noemen. Op het moment dat een risico zich voordoet, is er voldoende weerstandscapaciteit om het risico op te kunnen vangen.

3. Beheersplannen: onderhoud van kapitaalgoederen

Voor elk kapitaalgoed is een (actueel) beleidsplan aanwezig. In de meerjarenbegroting zijn de budgetten opgenomen die afgestemd zijn op het gewenste onderhoudsniveau. Verder zijn, daar waar noodzakelijk, vervangingsinvesteringen opgenomen. Bij de Programmabegroting 2019 zijn in het nieuw beleid voor de periode 2019-2023 verschillende (vervangings)investeringen voor de openbare ruimte opgenomen. Het betreft: wegen, riolering, openbare verlichting, verkeersvoorzieningen, civiel technische kunstwerken, sportaccommodaties, sportterreinen, gebouwen, ICT en groen. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' wordt per kapitaalgoed kort ingegaan op het beleidskader en de financiële gevolgen in de begroting.

Jaarlijks worden bij de behandeling van de jaarrekening de reserves en voorzieningen geactualiseerd. De meerjarige onderhoudsbehoefte van de kapitaalgoederen is in beeld. De omvang van de reserves en voorzieningen is afgestemd op de meerjarige onderhoudsbehoefte. Ten aanzien van de overige kapitaalgoederen hebben we hiervoor gelden gereserveerd in de onderhoudsbegroting. Het niveau van het onderhoud is gebaseerd op actuele onderhoudsplannen en is afgestemd op het gewenste onderhoudsniveau.

4. Grondexploitatie

De grondexploitatie is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. Gelet op de risico's in relatie tot de omvang van de bedragen is een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid verplicht gesteld (zie paragraaf '7 Grondbeleid').

Bij de ontwikkeling van ruimtelijke projecten is het uitgangspunt minimaal een sluitende exploitatie. In bepaalde gevallen, zoals bv. bij bedrijfsterreinen en inbreidingslocaties, wordt een niet sluitende exploitatie geaccepteerd. Wel wordt in deze gevallen getracht om met maatregelen binnen het plan tot dekking van de kosten te komen. Ook in andere gevallen is het uitgangspunt dat er dekking van het tekort moet zijn voordat de exploitatie kan worden vastgesteld. U stelt de exploitatieopzet vast. Door de jaren heen heeft dit geleid tot een saldo in de grondexploitatie. Dit saldo is verwerkt in een reserve: de Algemene reserve grondexploitatie. De stand van de reserve is per 1-1-2021 € 1,055 miljoen. Naast een bedrag van € 0,474 miljoen als algemene reserve grondexploitatie, is voor Masterplan 'Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord' € 0,581 miljoen beschikbaar. Bij de bepaling van de omvang van deze reserve wordt een minimumniveau aangehouden. Besloten is de hoogte van de reserve te baseren op een bedrag voor mogelijke risico's en een bedrag voor grondaankopen. Dit niveau wordt bij de jaarlijkse actualisatie van de reserves en voorzieningen bijgesteld.

5. De (onbenutte) Belastingcapaciteit

In deze begroting is de opbrengst van OZB geïndexeerd met 1,5%. U heeft bij de begroting 2020 (Samen Waarmaken) besloten om naast de reguliere indexatie de opbrengsten OZB met 3% te verhogen in 2020.

Precariobelasting mag geheven worden tot 1 januari 2022. De opbrengst precariobelasting was daarom tot en met 2021 geraamd in de begroting.

In overeenstemming met de uitgangspunten hebben we bij de berekening van een aantal tarieven voor de gemeentelijke belastingen en rechten rekening gehouden met een trendmatige stijging van 1,5%. Voor de afvalstoffenheffing is kostendekking het uitgangspunt, waarbij de reserve Lastenverlichting ingezet wordt om de tarieven te egaliseren. Het doel is het vaste tarief afvalstoffenheffing per perceel de komende jaren op een laag niveau te houden, en zo mogelijk in te zetten om de VANG-doelstellingen te realiseren. De reserve lastenverlichting is niet meer toereikend. In december 2020 heeft de raad besloten tot een groeiscenario naar 100 procent kostendekkendheid voor het product afval. U heeft bij de heroverweging en bij de begroting 2020 (Samen Waarmaken) besloten om meer lasten toe te rekenen aan afval.

Ook voor de rioolheffing geldt het uitgangspunt van 100% kostendekking. U heeft bij de begroting 2020 (Samen Waarmaken) besloten vanaf 2020 meer lasten toe te rekenen aan de rioolheffing. In 2020 heeft u het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020 - 2024 vastgesteld. Het plan is een voortzetting van het vorige GRP op gebied van beheer en onderhoud. Aangevuld met beleid over klimaatadaptatie en -mitigatie. Uitgangspunt bij het opstellen van het nieuwe GRP is dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020 - 2024. De raad heeft bij het vaststellen van het nieuwe GRP besloten het saldo van de reserve riolering eind 2020 te gebruiken om in 2021 een eenmalige korting te verlenen op de rioolheffing.

Uit het kengetal belastingcapaciteit kan afgeleid worden dat de woonlastendruk van Ooststellingwerf lager is dan het landelijk gemiddelde. De gemiddelde woonlasten (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde.

6. Reserves en voorzieningen

Jaarlijks worden de reserves en voorzieningen geactualiseerd bij het opmaken van de jaarstukken. De actualisatie is opgesteld op basis van uitgangspunten die door ons in januari 2008 zijn vastgesteld.

Onze reservepositie is gezond en is toereikend voor het realiseren van de doelen waarvoor de (bestemmings)reserves zijn gevormd. Voor diverse risico's hebben we voorzieningen gevormd. De uitkomsten van de actualisatie 2020-2025 (Jaarstukken 2020) zijn in deze programmabegroting meegenomen. De jaarlijkse actualisatie levert een goed inzicht in de samenhang tussen de exploitatie enerzijds en de reserves en voorzieningen anderzijds. Het verschil tussen het resultaat voor en na bestemming op begrotingsbasis (primitief) laat een daling zien. Uiteindelijk is het belangrijk dat de omvang van de reservepositie die aangehouden wordt past bij de risico's, schaalgrootte en ambitieniveau van de gemeente.

Wel is het belangrijk te onderkennen dat de bestemmingsreserves Strategische projecten en Organisatieontwikkeling in zijn geheel zijn benut en de reserve Sociale domein bijna is benut.

Incidenteel kan een reserve aangewend worden voor incidentele uitgaven ofwel om een tekort van een jaarschijf tijdelijk te dekken. Er wordt op de algemene reserve een meerjarig beslag (2022–2025) gelegd van in totaal €2,133 miljoen. Rekening houdende met het bodembedrag van € 3 miljoen, de benodigde weerstandscapaciteit van € 3,068 miljoen, en het meerjarig beslag 2022–2025 van € 2,133 miljoen, is een bedrag van € 13,134 miljoen vrij aanwendbaar.

x € 1.000

Minimale niveau Algemene reserve	Begroting 2022
Bodembedrag	3.000
Benodigde weerstandscapaciteit	3.068
Meerjarig beslag 2022-2025	2.133
Minimale niveau algemene reserve	**8.201**
Algemene reserve per ultimo 2021	21.335
Vrij aanwendbaar	**13.134**

Overzicht reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de reserves en voorzieningen 2020-2025. In de bijlage vindt u een gespecificeerd meerjarenoverzicht per reserve en voorziening.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen	Saldo ultimo 2020	Saldo ultimo 2021	Saldo ultimo 2022	Saldo ultimo 2023	Saldo ultimo 2024	Saldo ultimo 2025
Reserves						
Algemene reserve	19.062	21.335	19.480	19.202	19.173	19.151
Bestemmingsreserves	8.426	6.065	4.752	4.496	4.259	3.885
Totaal Reserves	**27.488**	**27.400**	**24.231**	**23.698**	**23.432**	**23.037**
Voorzieningen						
Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico's (art 44. 1a)	475	475	475	475	475	475
Voorziening bestaande risico's (art 44. 1b)	747	747	747	747	747	747
Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)	1.632	1.544	1.532	1.425	1.023	723
Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44. 2)	5.365	5.116	5.244	5.360	5.475	5.590
Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.	3.354	3.329	3.304	3.279	3.254	3.229
Totaal Voorzieningen	**11.573**	**11.210**	**11.302**	**11.286**	**10.974**	**10.764**
Totaal	**39.060**	**38.610**	**35.533**	**34.984**	**34.406**	**33.801**

Investeringen

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van lopende investeringen in het jaar 2022. Dit betekent investeringen die doorlopen in 2022 en geplande investeringen 2022.

x € 1.000

Omschrijving	Totale investering	Reeds beschikbaar gesteld	Reeds geïnvesteerd tm 2020	Investering 2022
Investeringen met een economisch nut				
Aanschaf inventaris 2022	144	144		144
Beregeningsinstallatie vanaf 2021	300	300		100
Aanschaf sneeuwploeg	25	25		25
Maaimachine	65	65		65
Transporter	41	41		41
Bestelauto	41	41		41
Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestijding v.d kosten een heffing kan worden geheven				
Vrijverval riolering	650	650		650
Investeringen in de openbare ruimte maatschappelijk nut				
Openbare verlichting naar LED	1.156	1.156	456	262
Aanleg graskeien	978	978		326

Verkeersplan Donkerbroek	350	350	350
Kleedaccomodaties SV Oosterwolde	212	212	212
Veldaccomodaties SV Haulerwijk	500	500	500

Bijlagen

A. Kerngegevens

Fysieke kerngegevens

Fysieke kerngegevens	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Sociale structuur					
Aantal inwoners *1)	25.459	25.479	25.470	25.449	25.440
van 0 - 18 jaar		4.595	4.821	*4.547*	*4.469*
van 0 - 19 jaar	*5.417*				
van 18 - 64 jaar		*14.312*	*14.375*	*14.648*	*14.577*
van 20 - 64 jaar	*14.120*				
van 65 jaar en ouder	*5.922*	*6.572*	*6.274*	*6.254*	*6.394*
Aantal periodiek bijstandsgerechtigden	593	538	555	553	560
WWB	*546*	*494*	*512*	*512*	*518*
IOAW/IOAZ	*47*	*44*	*43*	*41*	*42*
Fysieke structuur					
Oppervlakte (in ha.)	22.611	22.611	22.611	22.611	22.611
binnenwater	*276*	*264*	*264*	*264*	*278*
land	*22.335*	*22.347*	*22.347*	*22.347*	*22.333*
Aantal woonruimten (voor de algemene uitkering)	11.816	11.873	11.824	11.910	12.034
Lengte van wegen (in km.)	387	387	387	387	387
binnen de bebouwde kom	*132*	*132*	*132*	*132*	*132*
buiten de bebouwde kom	*255*	*255*	*255*	*255*	*255*
Lengte recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (in km.)	79	79	79	79	79
Lengte van waterwegen (in km.)	32	32	32	32	32
Openbaar groen (in ha.)					
beplanting	*87*	*87*	*87*	87	87
gras	*219*	*219*	*219*	219	219
Aantal bomen langs wegen en openbaar groen	36.000	36.000	36.000	36.100	36.100
Aantal rioolaansluitingen voor rioolheffingen	12.351	12.403	12.370	12.429	12.608

Peildatum gegevens: 1 januari van het begrotings- en rekeningjaar

*1) Vanaf begroting 2014 worden de aantallen inwoners conform de maatstaven van de

algemene uitkering gepresenteerd.

Vanaf de meicirculaire 2018 zijn de maatstaven veranderd.

Financiële kerngegevens

bedragen x € 1.000

Financiële kerngegevens	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Exploitatie					
Exploitatielasten	69.265	73.052	74.359	72.613	78.336
Opbrengst belastingen	6.964	5.263	5.473	5.598	3.595
Opbrengst onroerendezaakbelasting	2.919	2.834	2.982	3.001	3.155
Algemene uitkering gemeentefonds *1)	41.730	43.828	46.218	45.660	50.066
Boekwaarde vaste activa	67.564	68.109	75.713	69.228	70.091
Balans					
Vaste schuld	26.367	25.304	43.240	23.240	30.107
Eigen financieringsmiddelen	37.441	40.117	38.938	32.140	38.610
Reserves	26.314	29.412	27.386	21.366	27.400
Voorzieningen	11.127	10.705	11.552	10.774	11.210
Overig					
Loonkosten	12.853	14.687	15.385	16.922	17.607
Bijdragen en subsidies	3.839	3.281	4.643	3.863	3.829

*1) Vanaf begroting 2019 inclusief integratie-uitkering Sociaal Domein.

Financiële kerngegevens per inwoner

bedragen in euro's

Financiële kerngegevens per inwoner	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Exploitatie					
Exploitatielasten	2.720	2.870	2.920	2.850	3.080
Opbrengst belastingen	270	210	210	220	140
Opbrengst onroerendezaakbelasting	110	110	120	120	120
Algemene uitkering gemeentefonds	1.640	1.720	1.810	1.790	1.970
Boekwaarde vaste activa	2.650	2.670	2.970	2.720	2.760
Balans					
Vaste schuld	1.040	990	1.700	910	1.180
Eigen financieringsmiddelen	1.470	1.570	1.530	1.260	1.520
Reserves	1.030	1.150	1.080	840	1.080

Voorzieningen	440	420	450	420	440
Overig					
Loonkosten	500	580	600	660	690
Bijdragen en subsidies	150	130	180	150	150

B. Reserves en voorzieningen 2020-2025

Overzicht reserves

Reserves	Saldo ultimo 2020	Saldo ultimo 2021	Saldo ultimo 2022	Saldo ultimo 2023	Saldo ultimo 2024	Saldo ultimo 2025
Algemene reserve						
Algemene reserve vrij aanwendbaar	19.062	21.335	19.480	19.202	19.173	19.151
Totaal Algemene reserve	**19.062**	**21.335**	**19.480**	**19.202**	**19.173**	**19.151**
Bestemmingsreserves						
Algemene reserve grondexploitatie	1.055	2.207	3.335	3.416	3.500	3.448
Reserve lastenverlichting	721	495	495	495	495	495
Res.overheveling kredieten	568	-	-	-	-	-
Reserve strategische projecten	2.916	2.021	- 0	- 0	- 0	- 0
Rioleringsreserve	219	- 0	- 0	- 0	- 0	- 0
Res.organisatieontwikkelingen	163	68	14	- 0	- 0	- 0
Reserve monumenten	94	92	89	87	84	82
Kapitaalreserve	1.315	1.009	690	371	52	- 268
Reserve Sociaal Domein	590	175	129	129	129	129
Reserve ambitiefonds	785	-				
Totaal Bestemmingsreserves	**8.426**	**6.065**	**4.752**	**4.496**	**4.259**	**3.885**
Totaal reserves	**27.488**	**27.400**	**24.231**	**23.698**	**23.432**	**23.037**

Overzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo ultimo 2020	Saldo ultimo 2021	Saldo ultimo 2022	Saldo ultimo 2023	Saldo ultimo 2024	Saldo ultimo 2025
Voorzieningen Verplichtingen, verliezen en risico's (art 44 1a)						
Voorziening bodemsanering	475	475	475	475	475	475
Totaal Voorzieningen Verplichtingen, verliezen en risico's (art 44 1a)	**475**	**475**	**475**	**475**	**475**	**475**
Voorzieningen bestaande risico's (art 44 1b)						
Voorziening oninbare debiteuren	200	200	200	200	200	200
Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe	546	546	546	546	546	546
Totaal Voorzieningen bestaande risicos (art 44 1b)	**747**	**747**	**747**	**747**	**747**	**747**
Voorzieningen bestaande risico's (art 44 1c)						
Voorziening onderwijsgeb. en gymlok.	120	118	122	77	84	60
Voorziening onderhoud geld de Kompaan	103	91	103	117	95	65
Voorziening onderhoud geld Steegdenhal	64	71	48	55	66	50
Voorziening onderhoud sportacc 3 Bs	634	636	572	532	415	278
Voorziening onderhoud MFS de Boekebeam	164	179	195	180	196	90
Voorziening onderhoud gebouwen	547	449	493	464	167	180
Totaal Voorzieningen bestaande risicos (art 44 1c)	**1.632**	**1.544**	**1.532**	**1.425**	**1.023**	**723**
Voorzieningen derden verkregen middelen (art 44.2)						
Voorziening leges	-	-	-	-	-	-
Voorziening riolering	5.365	5.116	5.244	5.360	5.475	5.590
Totaal Voorzieningen derden verkregen middelen (art 44.2)	**5.365**	**5.116**	**5.244**	**5.360**	**5.475**	**5.590**
Voorziening arbeidskst gerelateerde verplichtingen						
Voorziening lopende pensioen bestuurders	1.996	1.921	1.846	1.771	1.696	1.621
Voorziening pensioen vm / huid. wethouders	1.358	1.408	1.458	1.508	1.558	1.608
Totaal Voorziening arbeidskst gerelateerde verplichtingen	**3.354**	**3.329**	**3.304**	**3.279**	**3.254**	**3.229**
Totaal voorzieningen	**11.573**	**11.210**	**11.302**	**11.286**	**10.974**	**10.764**

Dotatie en aanwending volgens GRP 2020-2024 (riolering) en aanwending volgens Nota reserves en voorzieningen per 31-12-2020 en 2021-2025

C. Overzicht incidentele lasten en baten

Overzicht incidentele lasten en baten

In onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten boven de € 50.000 opgenomen. Toelichting:

- Zorgeconomie: Op 22 september 2020 heeft u besloten om de inzet van Zorgeconomie te verlengen tot en met 2023 binnen de context van de Regiodeal.
- Bij de heroverweging heeft u besloten om de volgende budgetten beschikbaar te stellen vanuit de reserves:
  - Overbruggingssubsidie naar zelfvoorziening voor 2022 en 2023 aan de Coöperatie Appelscha 3.0
  - Middelen Taskforce Woningbouw voor 2022
  - Tijdelijke formatie Ruimtelijke Ordening voor de jaren 2022 en 2023
  - Middelen voor de concerncontrolrol voor 2022 en 2023
  - Middelen voor het realiseren van vermindering formatie voor 2022
- Investering Haerenkwartier: in februari 2018 heeft u besloten om het investeringskrediet voor de wijkvernieuwing Haerenkwartier beschikbaar te stellen.
- Organisatieontwikkelingen: Bij de jaarrekening 2020 heeft u besloten om voor de jaren 2022 en 2023 een onttrekking te doen vanuit de reserve organisatieontwikkeling voor kosten van afvloeiing.
- OWO: Bij de Kaderbrief 2022 heeft u een incidentele budget 2022 voor de OWO afdelingen beschikbaar gesteld.
- Bestrijding eikenprocessierups: Voor de jaren 2022 tot en met 2024 is € 86.000 incidenteel budget opgenomen.

x € 1.000

Incidentele lasten en baten	Lasten				Baten			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
1 Samenleven								
1.1 Thema Meedoen								
Zorgeconomie dekking Algemene Reserve	-55	-55			55	55		
3 Ruimtelijke & Economische ontwikkelingen								
3.1.1 Recreatie en Toerisme								
Overbruggingssubsidie Coöperatie Appelscha 3.0 dekking Algemene Reserve	-50	-50			50	50		
3.2 Thema Verkeer, wegen en groen								
Investering Haerenkwartier dekking reserve Strategische Projecten	-2.000				2.000			
Bestrijding eikenprocessierups	-86	-86	-86					
3.4 Bouwen en wonen (inclusief huisvesting)								
Taskforce woningbouw dekking Algemene Reserve	-1.500				1.500			
6 Bestuur en Dienstverlening								
6.3 Financien								
Tijdelijke formatie ruimtelijke ordening dekking Algemene Reserve	-75	-75			75	75		
Concerncontrolrol dekking vanuit Algemene Reserve	-75	-75			75	75		
Realiseren van vermindering formatie dekking vanuit de Algemene Reserve	-84				84			
Organisatieontwikkelingen dekking vanuit reserve Organisatieontwikkelingen	-53	-15			53	15		
OWO kwaliteitsborging proces zaakgericht werken	-67							
Totaal incidentele lasten en baten	**-4.045**	**-356**	**-86**	**-**	**3.892**	**270**	**-**	**-**
Saldo incidentele lasten en baten	**-153**	**-86**	**-86**	**-**				

D. Overzicht Taakvelden

Overzicht taakvelden

x € 1.000

	Begroting 2022		
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.833	0	1.833
0.10 Mutaties reserves	1.129	-4.297	-3.169
0.2 Burgerzaken	622	-280	342
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	106	-1	105
0.4 Overhead	11.941	-2.294	9.646
0.5 Treasury	-63	-51	-114
0.61 OZB woningen	229	-2.538	-2.308
0.62 OZB niet-woningen	214	-770	-556
0.64 Belastingen Overig	74	-135	-60
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-50.066	-50.066
0.8 Overige baten en lasten	1.535	-9	1.526
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.765	0	1.765
1.2 Openbare orde en veiligheid	537	0	537
2.1 Verkeer en vervoer	4.876	-58	4.818
2.2 Parkeren	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	8	0	8
3.1 Economische ontwikkeling	109	0	109
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.663	-2.711	-1.048
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	257	0	257
3.4 Economische promotie	190	-441	-251
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.428	-67	1.361
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.733	-415	1.318
5.1 Sportbeleid en activering	226	0	226
5.2 Sportaccommodaties	1.253	-143	1.110
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	437	0	437
5.5 Cultureel erfgoed	137	-13	123
5.6 Media	588	-20	568
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.696	-95	2.600
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.016	-234	782
6.2 Wijkteams	2.329	0	2.329
6.3 Inkomensregelingen	10.849	-8.843	2.006

6.4 Begeleide participatie	3.694	0	3.694
6.5 Arbeidsparticipatie	590	-2	588
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	654	-5	649
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.848	-336	6.513
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.196	0	6.196
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	680	0	680
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	912	0	912
7.1 Volksgezondheid	1.515	0	1.515
7.2 Riolering	2.112	-2.883	-771
7.3 Afval	2.874	-3.247	-373
7.4 Milieubeheer	1.108	-125	983
8.1 Ruimtelijke ordening	1.096	-137	959
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	46	-144	-98
8.3 Wonen en bouwen	1.420	-681	739
Resultaat na bestemming	**79.465**	**-81.044**	**-1.579**

E. Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Het is voor gemeenten verplicht om een vaste lijst van beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarstukken. Als bijlage voor deze begroting zijn twee overzichten opgenomen waarin de prestaties van de gemeente Ooststellingwerf worden vergeleken met het landelijk gemiddelde en met alle Friese gemeenten.

- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Nederland
- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Friese gemeenten

Deze cijfers komen van de website waarstaatjegemeente.nl en hebben als peildatum 7 september 2021. Op de website waarstaatjegemeente.nl vindt u meer uitleg over deze indicatoren en kan naar behoefte met elke gemeente in Nederland een vergelijking gemaakt worden.

In programma 6 Bestuur en Dienstverlening zijn een 5-tal beleidsindicatoren opgenomen die op basis van eigen informatie zijn berekend.